

Den sidste sag på dagsordenen var:

12) Forespørgsel nr. F 26:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation?«

Af Anker Jørgensen (S), Knud Østergaard (KF), Ivar Hansen (V), Ebba Strange (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Nør Christensen (CD), Albrechtsen (VS), Steffensen (KrF), Dohrmann (FP) og Maisted (FD).

(Forespørgslen anmeldt 15/5 85. Fremme af forespørgslen vedtaget 22/5 85).

Formanden:

Jeg skal efter ønske fastsætte taletiden for ordførerne i første omgang til 15 minutter. Jeg giver ordet til hr. Svend Auken for begrundelsen.

Begrundelse

Svend Auken (S):

Vi står nu over for folketingets afslutningsdebat, og jeg skal sige, at det er et ønske hos samtlige partier i folketinget at høre statsministerens vurdering af den udenrigs- og indenrigspolitiske situation.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Schlüter):

Vi har for ganske nylig her i folketinget haft både en rumforsvarsdebat og en markedsdebat, og derfor synes jeg ikke, det er rimeligt – det ville blot blive en gentagelse – at gå særlig dybt ind på de sikkerheds- og markedspolitiske spørgsmål netop i dag.

I denne jubilæumsmåned kan der være grund til at minde om, at det i år er 40 år siden, at FN blev oprettet. FN har ikke altid været i stand til at opfylde de store forventninger, vi ved stiftelsen havde til verdensorganisationen, men alligevel må vi uden vakslen holde fast ved, at der stadig er et enormt behov for en international organisation, der bygger på FN's fornemme principper. Det er vor opgave at bidrage til, at FN bliver en stadig stærkere international organisation. Netop nu er vi selv medlem af sikkerhedsrådet. På baggrund af danske synspunkter skal vi medvirke energisk til at skabe bedre sam-

arbejde og flere konkrete resultater inden for FN's betydningsfulde opgaveområde.

Vi har i den senere tid haft en meget engageret debat om u-landsbistand. Jeg synes, det i virkeligheden har ført til, at vi har fået styrket den brede politiske enighed om hovedlinjerne i de kommende års bistand.

Der er et uomgængeligt behov for, samtidig med at vi forøger bistandens størrelse, at stille øgede krav til kvaliteten af bistanden. Det vil – for at sige det ligeud – stille krav om, at vi udnytter bistandsbeløbene langt mere effektivt. Det gælder også den bistand, vi yder gennem internationale organisationer. Det er en selvfølge, men det er også en nødvendighed, at denne effektivisering finder sted i et snævert samarbejde med modtagerlandene.

Den debat, vi skal have i dag, markerer afslutningen på det tredje folketingsår under firkløverregeringen. I regeringen mener vi nu, som da vi begyndte, at 3 år langtfra er nok. Vi har brug for endnu en række år til at gennemføre det samlede oprydnings- og genopretningsarbejde, vi tog fat på i september 1982. Da var det i yderste øjeblik, og det havde været langt lettere, og det havde været mere smertefrit, hvis man havde taget fat derpå nogle år tidligere. Så havde man gennem mere umærkelige tilpasninger overalt kunnet undgå de mere drastiske skridt, som var uomgængelige fra og med regeringsskiftet.

Allerede i 1982 havde Danmark nemlig nettorentebetalinger til udlandet på godt og vel 18 mia kr. Vi kan sige, at de øvrige poster på betalingsbalancen stort set balance-rede, men det vil altså sige, at der faktisk ikke var én krone til at betale renterne med. Sådan var situationen. Det angiver størrelsen af den opgave, den ny regering stod over for, når den ønskede inden for forholdsvis kort tid at skaffe ligevægt på betalingsbalancen. Det drejede sig ganske enkelt om at tilrettelægge en politik, der kunne skaffe væsentligt over de 18 mia kr. i overskud på de andre poster, der berører betalingsbalancen. Men det kunne selvsagt ikke klares i løbet af et par år eller tre, og der skulle også skaffes overskud til at dække renterne af den gæld, vi uundgåeligt måtte pådrage os i genopretningsperioden.

Når jeg gør status i dag, må jeg erkende, at vi jo er nået et ganske godt stykke i ret-

[Statsministeren]

ning af at skabe det overskud, vi har brug for på de øvrige poster. Overskuddet i 1983 var på 7,8 mia kr. og i 1984 på 6 mia kr. Det betyder vel at mærke ikke, at der er tale om en egentlig tilbagegang i 1984, for baggrunden er jo, at vi i 1983 oplevede, at erhvervslivets lagre blev klart formindsket, mens de i 1984 i sammenhæng med opsvinget blev meget stærkt forøget.

Det er denne positive udvikling, regeringen ønsker videreført i de kommende år, og der må ikke på noget tidspunkt ske en afbrydelse af kuren. Lykkes det at fortsætte den faste politik, firkløverregeringen har været talsmand for, vil vi i 1988 kunne opnå balance på de løbende poster og derefter for alvor kunne tage fat på at afdrage den alt for store gæld til udlandet.

Den helhedsløsning, folketinget gennemførte den 30. marts i år, skaber efter regeringens opfattelse grundlaget for, at vi kan nå det mål, vi har sat os. Helhedsløsningen indebærer den nødvendige dæmpning af forbrugsefterspørgslen, især i de højere indkomstgrupper, og den bygger på en udvikling i omkostningerne, som kan give danske arbejdspladser en hurtig og væsentlig forbedring af konkurrenceevnen.

For at runde billedet af skal jeg tilføje, at vi, som jeg tidligere har redegjort for, ikke mener, at de tal, der er offentliggjort for udenrigshandelen i de første måneder af 1985, ændrer det positive helhedsbillede.

Problemerne i september 1982 var endnu større, når man analyserede det statsbudget, vi overtog. Fra 1975 og til udgangen af 1982 var der oparbejdet en statsgæld på ikke mindre end 278 mia kr. Det betød, at vi i 1983 måtte regne med statslige nettorenteudgifter på 41 mia kr., samtidig med at der på de øvrige poster, altså den almindelige drift, var et underskud på 39 mia kr. Derfor kan jeg vist godt slå fast, at genopretningsopgaven var enorm og næsten ufattelig i sit omfang, for skulle der skabes ligevægt mellem indtægter og udgifter, var det nødvendigt ikke blot at fjerne underskuddet på de 39 mia kr., som skyldtes udgifter til løsning af den offentlige sektors egentlige opgaver; det skulle tillige lykkes at skaffe midler til dækning af den rentebyrde, vi havde overtaget, og som ville stige yderligere, fordi vi jo ikke med ét slag kunne fjerne et underskud i et så alvorligt format som 80 mia kr.

Men jeg synes, vi i dag kan konstatere, at vi er nået et meget langt stykke med løsningsen også af den opgave, for bortset fra renteudgifterne er vi dog nu nået til i 1984 at have et overskud på den egentlige drift i størrelsen 6 mia kr., og i 1985 regner vi med rette med at kunne få et overskud på disse almindelige poster på 18 mia kr. Det går altså klart i den rigtige retning.

I 1985 vil vi være nået så vidt, at det samlede underskud på statens budget er reduceret til ca. 36 mia kr., og det er en meget væsentlig forbedring i forhold til de omkring 80 mia kr., der var udsigt til i begyndelsen. Det er en helt fundamental og dramatisk forbedring af statens finanser i løbet af 3 år. Ingen kan sige, at det er gået langsomt på dette punkt. Tempoet har været hurtigt, men det har også haft sin pris i form af væsentlige besparelser og omlægninger og justeringer på alle leder og kanter inden for de offentlige budgetter.

Hvis ikke et folketingsflertal havde været villigt til at tage så dramatisk og viljestærkt fat på at løse denne opgave, ville vi i dag have været tæt på bunden af afgrunden og ikke borte fra den. Jeg anser det nu for helt realistisk – og vi vil ikke vige fra målet – at vi kan få balance på statsbudgettet i løbet af dette årti. Det forudsætter naturligvis, at et folketingsflertal fortsat vil fastholde det niveau for de offentlige udgifter, som vi nu har.

Den udvikling, jeg nu har skildret, har skabt større og større tillid til den faste valutapolitik, som regeringen fra første færd lagde sig aldeles fast på, og den har samtidig banet vejen for et kraftigt rentefald. Den danske krone er faktisk i dag drønstærk på de internationale valutamarkeder, og det vil ikke blive forandret i de nærmeste år.

Ser vi på renteudviklingen, kan vi konstatere, at obligationsrenten nu er nede på ca. 12,4 pct. Det er faktisk den laveste rente, vi har kendt i Danmark gennem ikke mindre end 12 år. Det er en revolution i forhold til den alt for høje rente, der kendetegnede den senere tid under den regering, vi afløste i september 1982. Tendensen, venter vi, vil gå i retning af et yderligere fald i den danske rente. Jeg nævner i denne sammenhæng, at de danske valutareserver nu er meget store. Kan vi opnå forbedringer i handelstallene i den kommende tid, har vi lov til at regne

[Statsministeren]

med, at forudsætningerne er til stede for et yderligere fald i den danske rente.

Alt dette har skabt ny tillid og tro på fremtiden hos lederne ude omkring på vore arbejdspladser. Det kan man mærke, det ses af mange kendsgerninger. Der investeres i disse år omsider igen i nye arbejdspladser. I 1984 var nettoinvesteringerne her i landet 50 pct. større, end de var i 1982, og jeg regner her i faste priser. Tager vi f.eks. investeringerne i erhvervsbyggeri, kan vi konstatere, at de i 1984 steg med ikke mindre end 80 pct. Det er et godt tegn på, at vort erhvervsliv, altså vore mange arbejdspladser, satser på fremgang, og det mener jeg at de nu omsider også har et solidt grundlag for. Ellers ville de jo heller ikke gøre det.

Derfor er den mangeårige stigning i arbejdsløsheden også blevet afløst af et glædeligt fald. Jeg synes, det er positivt at konstatere, at beskæftigelsen i Danmark aldrig har været så høj, som den er netop nu. Det nye ATP-tal for den samlede beskæftigelse, som blev offentliggjort af Danmarks Statistik i tirsdags, viser en vækst i antallet af arbejdspladser i vort land på godt 13.000 fra 4. kvartal 1984 til 1. kvartal 1985. Jeg nævner det, fordi det altså er det nyeste signal. Men siden regeringens tiltræden i 1982 er dog antallet af arbejdspladser vokset med i alt 85.000 – lidt mere end 85.000. Det er bemærkelsesværdigt, at medens det sæsonkorrigerede antal fuldtidsbeskæftigede i 4. kvartal 1982 var på 1.782.000, er det nu vokset til 1.868.000 i 1. kvartal 1985. Der har aldrig været flere i beskæftigelse i Danmark end netop nu.

Jeg synes også, vi skal lægge mærke til, at den altovervejende del af denne beskæftigelsesstigning heldigvis har fundet sted inden for det private erhvervsliv. I 1984 blev der skabt omkring 62.000 nye job, i 1985, 1986 og 1987 kan vi vente yderligere omkring 95.000 nye job. Det er med andre ord ca. 150.000 nye job i Danmark over kun 4 år. Det er nu ikke så ringe, især ikke i betragtning af, at arbejdsløsheden desværre stadig stiger i de fleste lande omkring os. Når vi har nået dette resultat, er det ikke mindst på grund af den politik, vi selv har ført i Danmark. Beskæftigelsesfremgangen har betydet, at den fortsat store tilgang til arbejdsstyrken har kunnet opsuget.

Fredag før pinse offentliggjorde Danmarks Statistik tal for ledigheden i marts. Den var på ca. 261.000, sæsonkorrigeret. Det er alt for højt endnu, men det er dog ensbetydende med en positiv tendens, og den skal vi have styrket, for tallene er udtryk for et fald på omkring 20.000 arbejdsløse i forhold til marts 1984, samtidig med at vort erhvervsliv har kunnet opsuget hele den store tilgang.

Jeg synes, det er glædeligt, at faldet ikke mindst er kommet de unge til gode. Antallet af ledige mellem 16 og 24 år er nu yderligere faldet med 8.000. Ungdomsarbejdsløsheden er alligevel alt for stor, for den andrager ca. 65.000, så her ligger altså fortsat en kæmpeopgave for os alle at få løst.

Til disse tal om beskæftigelse og arbejdsløshed vil jeg føje, at den politik, der nu er ført gennem 3 år, sammen med beherskede lønstigninger gennem de næste 2 år betyder, at det millionaltal, som i dag har arbejde, med rette kan føle en helt anderledes tryghed i jobbet end for år tilbage, da virksomhedslukninger og personaleindskrænkninger jo var daglig kost og alles rædsel.

Efter at vi i foråret har lagt grunden til en ny mærkbar forbedring af arbejdspladsernes konkurrenceevne i de kommende år, er der virkelig gode udsigter til, at den positive udvikling vil fortsætte. Havde vi lyttet til visse partiers og visse organisationers råd om at vende tilbage til en inflatorisk lønudvikling, ville vi uvægerlig igen have fået stigende arbejdsløshed. Sådan er nu engang sammenhængen.

Der er nogle – det er naturligvis oppositionen – som siger, at vi rider på en international bølge af højkonjunktur. Det er nu så som så med den højkonjunktur. Det er rigtigt, at USA har haft en betydelig fremgang og et kraftigt fald i arbejdsløsheden, ligesom det for resten er sket i Japan. Det er egentlig bemærkelsesværdigt, og måske skulle vi studere mere på, at gennem de sidste år har man i USA og i Japan kunnet skaffe mange millioner af nye arbejdspladser, men i Europa, som dog er det område, der betyder mest for Danmark, er arbejdsløsheden desværre fortsat med at stige. I de vesteuropæiske lande var der i januar i år 1,2 millioner flere arbejdsløse, end der var i januar 1983. Som jeg nævnte før, skiller Danmark sig ud på positiv måde.

[Statsministeren]

Det hænger sammen med den kendsgerning, at industriproduktionen og beskæftigelsen har vist et langt stærkere opsving i Danmark end i udlandet. Fra januar 1983 til januar i år steg industriproduktionen i Danmark med 22,1 pct. I USA steg den med 21,4 pct., altså næsten det samme, men i de fleste andre lande er industriproduktionen desværre steget langt svagere. I f.eks. England, Belgien og Japan var stigningen på mellem 5 og 10 pct., og i Frankrig og i Holland lå den endog på under 5 pct.

Jeg nævner det, fordi der altså ikke er meget, som tyder på, at vi er blevet trukket op af de andre lande. Lad mig også minde om, at vi, siden regeringen trådte til, har oplevet en kraftig stigning i dollarkursen. Det er jo noget, som på kort sigt belaster betalingsbalancen meget kraftigt.

Men så bebrejder man os fra venstre side af salen, at de positive resultater er opnået gennem en slags skævvridning af samfundet. Man peger f.eks. på, at lønandelen af bruttofaktorindkomsten har været faldende under firkloverregeringen. Det er faktisk ganske rigtigt, men det følger efter en lang periode, hvor lønandelen var stigende år efter år efter år. Og hvad var det så, der skete i den periode? Der skete det, at vore virksomheders indtjening skrumpede ind, så mange måtte lukke eller indskrænke; antallet af fallitter og tvangsauktioner var hverdagskost i årene før vi lagde kursen om. Ser vi på nettoinvesteringerne, der jo er et udtryk for, om man tør satse på fremtiden, oplevede vi, at i den lange periode fra 1973 til 1981 faldt de med næsten to tredjedele. Dette var jo fatalt for trykningen i beskæftigelsen på danske arbejdspladser.

I øvrigt er det ikke afgørende for lønmodtagerne, om det, man kalder lønandelen i teknisk forstand, bliver lidt større eller lidt mindre. Det vigtige er, hvordan det går med de disponible realindkomster, og her kan vi for første gang i lange tider håbe på en stigning i de kommende år. Det hænger sammen med, at vi nu fører antiinflationspolitik i Danmark. Det er det, der skal gavne produktion og beskæftigelse og skaffe flere job, men det er også det, som skal føre til den bedst mulige beskyttelse af indkomsternes købekraft. Vi skal nok mere end 25 år tilbage nu i vor historie for at finde en så antiinflationistisk lønstigningsrytme som den, vi oplever i disse

år. Timelønsindekset for industriarbejdere viser en vækst på 5,8 pct. fra januar 1984 til januar 1985, for industriens funktionærer viste indekset i samme periode en stigning på 6,0 pct., altså praktisk talt det samme.

Men ser vi så på udviklingen i forbrugerpriserne, er det jo bemærkelsesværdigt, at de i samme periode kun steg med 5,8 pct. Det hænger godt sammen på et lavt, klogt niveau, og de nyeste tal for udviklingen i forbrugerpriserne peger på en yderligere afdæmpning af prisstigningsrytmen i Danmark. Det er efter regeringens opfattelse et ganske klart signal om, at den politik, firkloverregeringen har ført og fører, bedre end nogen anden mulig politik sikrer reallønnen så godt, som vi nu engang kan gøre det, når vi samtidig ønsker at gavne beskæftigelsen og skaffe flere i arbejde.

Dette er jo nok en sammenhæng, som partierne i venstre side af salen savner forståelse for. Man kan godt få den tanke, at der ikke mindst i socialdemokratiet mangler en praktisk grisehandler, som kan fortælle, hvad det nu engang er, der skal til, hvis man ønsker at opretholde arbejdspladser eller at få skaffet nye arbejdspladser.

Men lad mig så tilføje: når vi skal føre den faste indkomstpolitik også i de kommende år, og når vi skal have yderligere fart på i erhvervslivet, så er det afgørende, at vi får et skattesystem, der virker retfærdigt. Det har vi efter regeringens opfattelse ikke i dag.

Det er min opfattelse, at både regeringspartierne, det radikale venstre og socialdemokratiet grundlæggende er enige om, at vi trænger til et skattesystem, som kan løse en række vigtige opgaver. Lad mig især fremhæve følgende: der skal tages mindre i skat af den sidst tjente krone, mulighederne for skattetænkning og skatteunddragelse skal formindskes, opsparing skal opmuntres, og vi skal ikke belønne gældsætning. Og endelig som noget af det allervigtigste: vi skal give bedre vilkår for børnefamilierne.

Når vi er enige om disse helt fundamentale grundsætninger – og der er meget mere, vi også er enige om; det har vist sig under de meget grundige og dygtige forhandlinger, som er ført om reformen; fra alle sider har der været lagt god vilje for dagen, og det værdsætter regeringen – når vi er enige om alle disse fundamentale grundsætninger, så må det også være muligt nu i løbet af rimelig

[Statsministeren]

kort tid at få aftalt principperne for en fornuftig, fremadrettet skattereform omsider.

At få den skattereform på plads, som vi nu i så lang tid har arbejdet med, mener jeg i den kommende tid bliver den største prøve på, om folketinget, regering såvel som opposition, er sin opgave voksen og forstår sine forpligtelser.

Jeg har med denne tale givet udtryk for, at vi synes i regeringen, at vi er nået et rigtig godt stykke med den økonomiske genopretning. Men der er jo også et krævende arbejde foran os i de kommende år, hvis vi ønsker at nå til vejs ende. Jeg mener, at det kun kan lykkes, hvis vi konsekvent fastholder den politik, som har været ført gennem de sidste 3 folketingsår.

Nu afbryder vi, næsten da, folketingets arbejde i nogle måneder. Så håber jeg, alle vender tilbage med friske kræfter, for det er kæmpeopgaver, som ligger foran os alle. Det drejer sig om at få vitaliseret Danmark på alle leder og kanter. Det drejer sig om at værne Danmarks og danskernes velstand og tryghed. Det drejer sig om at skaffe grundlag for, at vi kan værne alt væsentligt og værdifuldt, vi kender i vort land som et socialt velfærdssamfund.

Skal vi nå disse mål, er det ikke noget, der ordner sig af sig selv. Det kræver en fast politisk vilje, og det kræver både politisk mod og mandater til at holde fast i den sikre kurs. Men dette er firkloverregeringen besluttet på at ville så vidt muligt i resten af den nuværende 4-årige valgperiode.

Forhandling

Svend Auken (S):

Det var jo en forsvarstale spækket med tal, der skulle tegne et rosenrødt billede af den sociale virkelighed i Danmark i dag, som jeg tror de mange familier, der er hårdt ramt af regeringens politik, har svært ved at genkende. Når statsministeren taler om, at hovedopgaven er at værne danskernes velstand og tryghed, så føler de hverken velstand eller tryghed i dagens Danmark.

Men ud over forsvarstalen og de mange tal – jeg havde nær sagt talmanipulationer, men det vil jeg lade være med at sige – hvor var så holdningen, hvor var ideerne, hvor var nytænkningen, hvor var perspektiverne hende? Hvad var det, statsministeren på sin re-

gerings vegne ville med Danmark? Det fik vi ikke noget svar på.

Sidste år talte jeg om faren for, at Danmark var ved at dele sig i et Overdanmark og et Underdanmark. Dengang var der mange, der mente, at det var en overdrivelse. Hvem tør i dag påstå, at det er en overdreven frygt? Alt tyder i dag på, at spaltningen skrider hurtigt frem, at afstanden mellem dem, der klarer sig, og dem, der ikke klarer sig, vokser, at splittelse, modsætninger og konfrontation stiger herhjemme.

Vi mener, at regeringens programmer og politik direkte sigter mod at fremme denne udvikling. Vi har set det under dagpengeforslaget sidste år. Vi så det under overenskomst-situationen. Vi ser det i hverdagens lovgivningsarbejde. Det løber som en sort tråd igennem alt, hvad der sker under firkloverregeringen. Vi vil se spaltningen fortsætte, så længe regeringen fortsætter.

Konsekvensen er naturligvis, at nogle – den indrømmelse vil jeg give med det samme – nogle klarer sig fint. Schlüterregeringen sørger for sine egne. De forbudte tal i budgetredøgørelsen taler deres tydelige sprog om forskydningerne i fordeling af indkomst i Danmark. Selvstændige og højere funktionærer i den private sektor klarer sig strålende. Pengeinstitutter, fonde og liberale erhverv har gode år. De bedrestillede får det bedre, det er naturligvis derfor, de er bedrestillede. De dårligt stillede har fået det dårligere; derfor er de endnu dårligere stillede. Forbruget, navnlig forbruget af importerede luksusvarer, vokser. Det belaster betalingsbalancen, og når der til sin tid skal strammes, så er det nok igen de jævne indkomster, der kommer til at undgælde.

Fordelingen i Danmark er rygende uretfærdig. Det ved efterhånden den danske befolkning. Den ved også, at det nuværende flertal kører sin politik igennem uden sociale garantier. Al snak herom er i øvrigt også for længst forstummet.

Regeringen har kun én undskyldning for den skæve og uretfærdige politik. Den er nødvendig i en overgangsperiode, siger den. Men er det rigtigt? Kan de økonomiske resultater stå mål med de mange pressede familier, de mange udsatte gruppers ofre, hvis man da overhovedet vil acceptere den borgerlige tankegang om, at i krisetider skal de smalleste skuldre bære de tungeste byrder?

[Svend Auken]

Da regeringen kom til for 3 år siden, overtog den en kraftigt forbedret konkurrencesituation for danske virksomheder. Den fik i tillæg glæden af det internationale opsving fra midten af 1983. Det har naturligvis givet sig udslag i mere produktion, eksport og beskæftigelse, og det glæder vi os naturligvis alle over. Alligevel, til trods for denne enestående chance, hjemlige forudsætninger og ydre hjælp, er det en kendsgerning, at dansk økonomis balanceproblemer ikke er blevet mindre. Vi havde i 1984 Vesteuropas højeste betalingsbalanceunderskud, og i år bliver det formentlig desværre mindst på samme niveau som sidste år.

Agter statsministeren og hans regering overhovedet ikke at foretage sig noget, selv om underskuddet skulle overstige de 15 mia kr.? Det eneste, man gør, er, at man fodrer alle disse økonomiske regnemaskiner, som efterhånden er blevet næsten de vigtigste aktører i den politiske debat herhjemme, med stadig mere urealistiske, stadig mere overoptimistiske forudsætninger, og man bliver ved med at tale om, at der nok skal ske forbedringer i betalingsbalancen om 3 år.

Dernæst er det en kendsgerning, at pristigningerne i Danmark stadig er meget høje. Det kan være, regeringen har sat sig det mål at føre en antiinflationspolitik, men vores prisstigninger ligger stadig i overkanten i forhold til OECD – altså hele den vestlige verden – til trods for, at vore lønstigninger ligger i underkanten. I virkeligheden burde det naturligvis på grund af produktivitetsudviklingen være omvendt, at lønningerne steg stærkere end priserne, alt andet lige. I Danmark er det omvendt. Det er avanceglidning, som er resultatet.

Statsministeren sagde, at det var dejligt, at virksomhederne tjente flere penge, at der var større overskud. Heri er vi faktisk enige med statsministeren, men hvorfor går man så ikke ind på vore tanker om en deling af overskuddet, en medejendomsret til de resultater, som skabes ved en fælles indsats ude i virksomhederne?

Arbejdsløsheden, ja, den var nærmest forsvundet i statsministerens skønmaleri. Til trods for letsindig betalingsbalancepolitik og til trods for international højkonjunktur er det en kendsgerning, at arbejdsløsheden i dag ligger på det samme niveau, som da regeringen trådte til, og vi vil fortsat ved ud-

gangen af dette årti have mere end ¼ million arbejdsløse, og det er endda under en række optimistiske forudsætninger om, at den nuværende højkonjunktur varer ved.

Arbejdsløsheden bliver også stadig mere skævt fordelt, fra fag til fag, fra egn til egn, mellem mænd og kvinder. Det er især kvinderne, der bliver ramt. Det er især dem, der i forvejen er svage på arbejdsmarkedet, som yderligere belastes.

Renten er også stadig høj. Der er ikke sket et større rentefald i Danmark end det, der er sket internationalt, og vi har stadig væk et meget højt realrenteniveau. Hertil kommer, at regeringen efter vor opfattelse helt ansvarsløst har liberaliseret alle kapitalbevægelser i forhold til udlandet, sådan at en kommende valutauro ikke kommer til at dreje sig om nogle få milliarder kroner – hvad der i sig selv kan være alvorligt nok – men takket være regeringens letsindige politik skaber risiko for en udstrømning af valuta på op til 40-50 mia kr. Det er risikoen. Man har fjernet digerne og det oven i købet i en situation, hvor underskuddet i forhold til udlandet vokser. Det er i sandhed letsindigt.

Statsministeren burde kunne forstå, at den sociale uretfærdighed sætter sig igennem i en deling, en splittelse, af Danmark, og at nogle bliver aggressive, undertiden voldelige, hvad vi har set mange triste eksempler på i den sidste tid. Vi vil, så længe den nuværende politik med social uretfærdighed og umyndiggørelse af mennesker fortsætter, desværre få mere vold og mere ufred.

Der har været en række større politiske sager, der har præget det forløbne folketingsår.

Overenskomstsituationen skal jeg ikke sige meget om ud over, at det var vor opfattelse og stadig er vor opfattelse, at regeringen bevidst saboterede forhandlingerne på arbejdsmarkedet for at få et påskud til at gennemføre den skrivebordsløsning, som til sidst blev resultatet. Det udløste meget kraftige reaktioner på arbejdsmarkedet. Et sted mellem en halv og en hel million mennesker var ude i protest, og det var ikke, som mange borgerlige har hævdet, bare nogle kommunistiske ballademagere, der gik på gaden.

Arbejdstiden var et stort tema i vores debat sidste år. Et flertal herinde ønskede, at nu skulle der ske noget med arbejdstiden, en nedsættelse af arbejdstiden til gavn for be-

[Svend Auken]

skæftigelsen, men først og fremmest til gavn for familierne, for mennesket. Hvad blev resultatet? 12 minutters arbejdstidsnedsættelse om dagen i 12 uger, de sidste 12 uger af indværende overenskomstperiode, og derved har man måske ligefrem også ødelagt mulighederne for en arbejdstidsnedsættelse i den kommende overenskomstperiode.

Arbejdsmarkedsløvgivningen kommer vi til at tale mere om, fordi vi jo nu får en ekstra frist til at arbejde med de alvorlige indgreb, man påtænker over for de unge og over for de langtidsarbejdsløse. Sandheden om projektet om de langtidsarbejdsløse, som vi dokumenterede i går, er jo, at det er et spareforslag. Det er et forslag, der sigter på at skille et betydeligt antal mennesker ud fra arbejdsmarkedet og overføre dem til understøttelse på 70 og 55 pct. af satserne. Flertallet – hvis man ville noget positivt – gjorde klogt i at tage imod vores forslag om uddannelse til de ledige, uden at de mister deres ret til arbejdstilbud.

Så vil jeg gøre nogle bemærkninger om skattereformen. Vi sagde sidste år, at vi var parate til at forhandle om en omlægning, en mere retfærdig fordeling af skattebyrden herhjemme. Vi var i opposition, vi er i opposition til regeringen, men det er naturligvis et fælles ansvar at få afskaffet et skattesystem, som statsministeren – nu vil jeg gerne citere statsministeren for noget, jeg for en gangs skyld er enig med ham i – har betegnet som pilråddent. Derfor har vi hele tiden sagt: lad os så komme i gang med at få gjort noget ved det her problem.

Regeringen indbød omsider til forhandlinger i december måned sidste år. Der er sket visse fremskridt undervejs, men forhandlingerne er gået trægt, meget trægt, og det er ikke de radikales skyld, og det er ikke socialdemokratiets skyld, det er der ingen der har deltaget i de forhandlinger, der vil hævde. Tværtimod har vi været aktive.

To forhold har imidlertid blokeret. For det første har regeringens letsindige betalingsbalancepolitik gjort spillerummet for en virkelig skattereform mindre. For det andet har den indre uenighed i regeringen lammet regeringens forhandlingsevne og forhandlingsvilje.

Mærkelige teorier om ægtefællebeskatning, ejendomsbeskatning osv. er ført frem den ene gang efter den anden, på trods af at man

vidste, at det kunne der ikke skabes enighed om. Man har også givet halve eller kvarte eller ottendedels løfter til hr. Erhard Jakobsen og hans parti om, at man ville kompensere parcelhusejerne for den skattelettelse, de får i lighed med den øvrige befolkning. Altså kompensation for skattelettelse til parcelhusejerne! Man har ikke bremset den usaglige agitation, der har været ført på dette område.

Jeg går ud fra, at statsministeren i dag kan gøre folketinget den tjeneste – hvad indenrigsministeren af grunde, som for enhver, der overværede forhandlingen i går, var åbenbare, ikke kunne gøre – at give folketinget en forsikring om, at den aftale, der er indgået mellem det radikale venstre, socialdemokratiet og regeringen om ejendomsskatterne, står ved magt, og at det betyder, at spørgsmålet om ejendomsskatter ikke inddrages i de løbende skatteforhandlinger, men tages op til efteråret. Jeg går ud fra, at statsministeren umiddelbart efter mit indlæg vil have en interesse i af hensyn til den fortsatte debat at bringe dette forhold på plads.

Vi har stillet nogle betingelser op for en skattereform. Vi ønsker en bedre fordeling af skattebyrden til fordel for almindelige lønmodtagere og til fordel for de svage grupper, især en klækkelig forbedring af børnefamiliernes vilkår. Vi ønsker ligesom statsministeren en reform, der gør op med skattetænkning og fradragsfiduser. Vi har krævet beskatning af kursgevinster og fonde og noterer os, at der på disse områder faktisk er sket betydelige fremskridt undervejs i vore drøftelser.

Vi ønsker, at reformen skal hvile i sig selv. Nedsættelsen af indkomstkattetrykket for almindelige familier skal finansieres inden for systemet gennem en sanering af fradrag og fiduser. Vi ønsker en lovaf tale uden kunstfærdige overgangsordninger og uden tvivlsomme hensigtserklæringer. Vi ønsker enighed om omlægninger i skattesystemet, ikke enighed om den økonomiske politik med regeringen. Vi vil godt acceptere, at familier i helt specielle omstændigheder kan få en overgangsordning, men vi medvirker ikke til generelle overgangsordninger og minder i øvrigt om, at alle de sociale nedskæringer, der er sket f.eks. på dagpengeområdet, og som ofte har ramt lavtlønsfamilier med mange tusinde kroners årligt tab, er gennemført

[Svend Auken]

uden nogen form for overgangsordning. Det er klart vort udgangspunkt, når vi skal tale om disse ting.

Disse vilkår kender regeringen, dem har vi formuleret fra starten, og på de vilkår er vi naturligvis parate til at indgå en aftale.

Til sidst om de politiske sager skal jeg gøre en enkelt bemærkning om udenrigs- og forsvarspolitikken. Sidste år foreslog socialdemokratiet, at man på grundlag af de dagsordener, der var blevet vedtaget i folketinget og på grundlag af de lange linjer i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik skulle arbejde frem mod en bred enighed om dansk sikkerheds- og udenrigspolitik. Det arbejde tillagde vi meget stor betydning. Vi fik en rapport fra departementschef Dyvig, og vi har fået nedsat et udvalg i folketinget. Så langt, så godt.

Men hvad er der sket? Ja, regeringen har efter vor opfattelse ikke taget ét eneste skridt til at skabe det tillidsforhold, som er nødvendigt for, at vi kan gøre dette. Jeg vil bare nævne sagen om stjernekrigen. Den ene dag vedtager folketinget en utvetydig afstandtagen fra stjernekrigsprojektet, den næste dag tager regeringen med en spidsfindig fortolkning ned i NATOs atomplanlægningsgruppe og siger det stik modsatte, siger, at man direkte og hjerteligt byder et sådant amerikansk initiativ velkommen. Regeringen må forstå, at hvis man behandler så friske, så utvetydige, så klare tekster så lemfældigt, er det meget svært at forestille sig, hvordan man overhovedet kan skrive noget ned, som i praksis vil blive efterlevet og respekteret fra regeringens side.

Jeg siger dette, fordi det i socialdemokratiet fortsat er ønsket at nå frem til dette resultat, men det kræver en helt anden indstilling på regeringsbænkene end den, vi hidtil har været præsenteret for.

Må jeg i øvrigt gøre opmærksom på, at socialdemokratiets formand, hr. Anker Jørgensen, har taget et vigtigt initiativ, som efterhånden har støtte fra alle partier i folketinget, til at indkalde til en nordisk parlamentarikerkonference for i dybden at diskutere spørgsmålet om betingelserne for virkeliggørelse af Norden som en atomvåbenfri zone.

Jeg skal slutte med at sige, at socialdemokratiet på de økonomiske og sociale områder har stillet en lang række forslag, som vi kun i meget beskedent omfang har kunnet trænge

igennem med, fordi vi er holdt uden for den almindelige økonomiske politik. På det kulturelle, det miljømæssige og det energimæssige område har vi også taget en lang række initiativer og har glædet os over, at der var et andet flertal i folketinget, der kunne føre disse ting igennem.

Endelig har vi, når det gælder den teknologiske modernisering af det danske samfund, været aktive både inden for informatikområdet og inden for hele bioteknologiområdet. Vi har ønsket denne dynamisering, denne fornyelse af det danske samfund, men vi har samtidig sagt, at det må ske på menneskenes vilkår, og derfor har vi lagt så afgørende vægt på det forslag om et teknologinævn og teknologisk vurdering, som i går var til behandling i folketinget.

Der er en verden til forskel mellem vores holdning, der tror på menneskelig udfoldelse og solidaritet i frihed og tillid, og så regeringens snæversynede, dirigerende, trevne, bedsteborgerlige uligheds- og passivitetspolitik.

Vort mål er derfor naturligvis – jeg ville gerne, hvis taletiden tillod det, gentage det, men det kan vi jo gøre ved en senere lejlighed – et andet flertal og en anden regering, men vi vil samtidig søge indflydelse overalt, hvor vi kan, for de socialdemokratiske synspunkter.

Jeg skal tillade mig at stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget vender sig imod regeringens politik, fordi den på samme tid fører til et stærkt stigende underskud på betalingsbalancen, høj arbejdsløshed, øget centralisering, en mere skæv fordeling af goderne og byrderne i samfundet og en helt uholdbar konfrontation mellem forskellige befolkningsgrupper, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Hvis man ellers kan regne med, at det, vi har fået fra finansministeren, der hedder

[Maisted]

Budget 85, om forslag til finanslov for 1985, er rigtigt, så forstår jeg simpelt hen ikke hr. Svend Auken's udlægning af teksten. Der står på side 23 i denne oversigt, at A-indkomster i 1983 var 338,4 mia kr., overskud af virksomhed 36,2 mia kr. og øvrige B-indkomster 19,4 mia kr. Når man hører hr. Svend Auken, tror man jo, at han kan redde landets økonomi ved at slagte overskud af virksomheder, som altså udgør 1/10 af det, lønmodtagerne har i indkomster, eller B-indkomster på 19,4 mia kr., altså 5 pct. Det er simpelt hen en vildledning af den danske befolkning. Vi lever i et lønmodtagersamfund, hvor 80 pct. af overskuddet går til lønninger til lønmodtagerne. På side 22 kan man se, hvordan folk bliver brandskattet. De, der tjener 300.000 kr., betaler således 58 pct. i skat, altså 174.000 kr. af 300.000 kr. i indkomst, og med den indbyggede progression vil det sige, at de har 26,70 kr. tilbage af deres sidst tjente 100 kr.-seddel. Lad være med at prøve på at bilde befolkningen ind, at man kan redde landets økonomi ved at slagte virksomhederne og dem, der skulle have en B-indkomst. Det er også et falsum at fremhæve, at den husmand, der har tjent 50.000 kr., og som pludselig tjener 60.000 kr., har haft en enorm fremgang på 20 pct. Det er ganske irrelevant at komme med den slags oplysninger. Sandheden er jo, at vi, hvis vi ikke sørger for, at der kommer større overskud for virksomhederne og større indkomster for B-indkomstgruppen, får færre investeringer og flere arbejdsløse. Det er sådan, sammenhængen er. Det andet er en vildledning af befolkningen.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Der er grund til at takke hr. Svend Auken for den, indrømmer jeg, nyvundne interesse for betalingsbalancen. Vi kunne så håbe, at det betød, at hr. Svend Auken og socialdemokratiet er lige så optaget som regeringen af, hvordan det desværre alt for store betalingsbalanceunderskud kan bringes ned.

Men hr. Svend Auken gentog i dag en påstand, som han også tidligere er kommet med, og som ikke bliver rigtigere af, at den nu gøres, og derfor bør den på ny tilbagevises. Hr. Svend Auken siger, at der har været en meget kraftig stigning i købet af luksusvarer fra udlandet, og det er desværre rig-

tigt, men hr. Svend Auken tilføjer så, at det er de selvstændigt erhvervsdrivende, som på grund af en kraftig fremgang i indkomst har købt alle disse luksusvarer i udlandet. Nu er der som bekendt ikke ret mange selvstændigt erhvervsdrivende tilbage, og hvis man sætter sig ned og regner på tallene, kan man se, at det, hvis hr. Svend Auken har ret, vil betyde, at alle selvstændigt erhvervsdrivende skulle køre rundt i mindst to biler, de skulle alle sammen have lystbåd, de skulle alle sammen have videoapparat, og de skal have proppet køkkenerne med nye køleskabe, opvaskemaskiner og andet i hårde hvidevarer. Det er bare synd for de selvstændigt erhvervsdrivende, at de, hvis hr. Svend Auken har ret i, at det også er dem, der er årsag til den kraftige stigning i antallet af charterrejser, aldrig ville få tid til at nyde alle disse materielle goder, fordi de så ville ligge i konstant rutefart mellem Rhodos, Mallorca og Costa del Sol.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg skal da ikke bestride, at regeringen studerer og interesserer sig for betalingsbalancen. Det gør den sikkert; der er sikkert studiekredse og beregninger og forudsætninger osv. Det, jeg hæftede mig ved, var, at den ikke gjorde noget ved betalingsbalanceunderskuddet. Jeg har ikke sagt, at det var de selvstændigt erhvervsdrivende, der stod for hele merimporten. Jeg har sagt – og det vil jeg gerne citere ordret –:

»De bedrestillede har fået det bedre. Det er naturligvis derfor, de er bedrestillede. De dårligst stillede har fået det dårligere; derfor er de endnu dårligere stillede. Forbruget af luksusvarer vokser. Det belaster betalingsbalancen, og når der til sin tid skal strammes, er det formentlig igen de jævne indkomster, der kommer til at undgælde.«

I øvrigt undrer det mig, at hr. Fogh Rasmussen ikke ville gå ind i en diskussion om skat. Jeg tror da, det optager befolkningen mere lige i øjeblikket, end hvilke akademiske øvelser regeringen foretager vedrørende betalingsbalanceunderskuddet.

(Kort bemærkning).

Fogh-Rasmussen (V):

[Fogh-Rasmussen]

Hr. Svend Auken påstår, at regeringen og regeringspartierne intet har gjort og intet vil gøre for at nedbringe det – det indrømmer vi også – for store underskud på betalingsbalancen. Det er jo direkte forkert. For ikke så lang tid siden blev der gennemført et omfattende økonomisk indgreb, hvis sigte lige præcis er at forbedre betalingsbalancen, samtidig med at vi kunne forbedre beskæftigelsen. Dette indgreb stemte socialdemokratiet imod.

Vi kan i hvert tilfælde fastslå, at socialdemokratiet intet har gjort for at forbedre betalingsbalancen; tværtimod fremsatte socialdemokratiet op til sidste afstemning om finansloven så store udgiftskrævende forslag på finansloven, at det i alle tilfælde ville have forværret betalingsbalanceunderskuddet.

I øvrigt ved jeg ikke, hvor mange vælgere der nærer særlig tillid til hr. Svend Aukens bestræbelser for at forbedre betalingsbalanceunderskuddet – i betragtning af de mange år, hvor hr. Svend Auken og skiftende socialdemokratiske regeringer regerede over hastigt voksende underskud på betalingsbalancen. Det er vist ikke fra den kant, vi skal hente inspiration til at nedbringe underskuddet.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Regeringspartierne ynder at fremstille det, som om det kun er nogle ganske få selvstændige, det drejer sig om, som har fået øgede indkomster, og at det især skulle være husmændene, der har fået øgede indkomster, og at det nok er dér, hele sagen ligger gemt, men sådan er det jo ikke. Dette her har ikke noget at gøre med, at vi har ondt af, at husmændene har fået stigende indkomster, for det er såmænd dem, der har de ringeste indkomster her i samfundet. Det, det drejer sig om, er, at det er kolossalt store beløb, der er blevet flyttet fra løn til profit. I 1980 var to tredjedele af indtjeningen i vores erhvervsliv løn og én tredjedel profit. I dag er det 56 pct., der er løn, og 44 pct. er profit. Det er altså en ganske stor omflytning, og hvis vi skal regne det om i kroner, drejer det sig i øjeblikket om, at der er overflyttet 40 mia kr. blot i 1985. Med den lønpolitik, regeringen har lagt, vil det være godt 50 mia kr. i 1986 og 55 mia kr. alene i 1987, som på denne måde overflyttes fra løn til profit. Det er ikke småpenge, som har at gøre med, om no-

gen skal have to videoapparater, eller om husmændenes indtægter er steget 20 pct.; det er kolossale beløb, som er overflyttet fra løn til profit i vores samfund.

Regeringen vil så sige: ja men det går da til øgede investeringer. Men hvis man så kigger på det, kan man se, at investeringsniveauet ganske rigtigt er blevet hævet, nemlig med ca. 10 mia kr. i forhold til, hvad det ellers ville have været. Det, det indebærer, er altså, at lønmodtagerne betaler 4 eller 5 kr. over til profitten, hver gang der investeres én ny krone. Det er således en fantastisk dyr måde, lønmodtagerne betaler for de stigende investeringer på, når man skal give 4-5 gange så meget som det, erhvervslivet sætter i gang i produktive investeringer. Hvad går resten af pengene til? Ja, noget hentes ud som overskud, der kan bruges direkte til luksusforbrug, andet indestår i virksomhederne som en konsolidering, der giver stigende aktiekurser og dermed formuegevinster til de rigeste i vores samfund.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Den skal blive meget kort.

Jeg ved ikke, hvad hr. Fogh Rasmussen vil hævde at regeringen hidtil har gjort for at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen, men han sagde ved valget i 1984, at underskuddet ville blive på 8 mia kr. på årsbasis; det blev over 17 mia kr. Han sagde, at man i år ville komme ned under 15 mia kr.; det blev de første fire måneder i år over 10 mia kr.

Så siger hr. Fogh Rasmussen, at hvis socialdemokraterne havde været der, var det gået endnu ringere, og sådan som jeg forstod statsministerens svar på forespørgslen, var det også stort set den eneste undskyldning, statsministeren havde for alt det, der er gået skævt herhjemme i de sidste tre år.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne hjælpe lidt på hr. Svend Aukens hukommelse med hensyn til, hvad regeringen har gjort for at bedre betalingsbalancen. Regeringen har gjort præcis det samme, som centrum-demokraterne – hvad jeg ved hr. Svend Auken var meget taknemlig for –

[Erhard Jakobsen]

hjalp socialdemokratiet med at gøre i 1979, nemlig at holde igen på lønstigninger ved at pille ved pristalsordningen. Det hjalp vi socialdemokratiet med dengang, og det er nøjagtig den samme politik, der føres videre nu; der er bare den forskel, at socialdemokratiet nu stemmer imod – meget naturligt, for nu har man ikke noget ansvar. Men fordi man er ansvarsfri, behøver man ikke at være ansvarsløs.

Gammelgaard (KF):

Jeg har lagt mærke til, at hr. Svend Auken i diskussioner altid indleder med at sige, at han ikke vil diskutere tal; det gjorde han også her i dag. Jeg forstår egentlig godt hr. Svend Auken, når man tænker på de mange positive resultater i den økonomiske politik, som regeringen har opnået.

Samtidig efterlyste hr. Svend Auken i dag perspektiver. Det var paradoksalt, at det, hr. Svend Auken så i dag gjorde, stort set udelukkende var at henvise til det, han sagde sidste år. Men det er jo et typisk udtryk for, at socialdemokratiet, selv om regeringen opnår en række virkelig gode resultater, holder sig udenfor og fører negativ oppositionspolitik.

Da forhandlingerne på arbejdsmarkedet brød sammen i foråret, viste det sig tydeligt, at socialdemokratiet ikke havde et realistisk alternativ til regeringens politik. Der var godt nok et socialdemokratisk skitseforslag om at gribe ind med nogle højere procenter end regeringens. Men lægges dette skitseforslag sammen med øvrige forslag og afstemninger, som socialdemokratiet har haft under denne regering, var virkningen jo ganske klar: en socialdemokratisk politik havde betydet større ledighed, højere inflation, mindre realløn og større underskud på statsbudgettet end regeringens politik.

Det er regeringens politik over for de offentlige budgetter og over for befolkningens indkomster, der har sikret befolkningens velfærd mod den enorme trussel, denne velfærd var stillet over for for mindre end tre år siden.

Den seneste del af denne politik var helhedsløsningen i marts måned. Efter at kendskabet til denne politiks virkning har bredt sig, bedømmes den helt anderledes end i de hektiske dage, da følelser og demonstrationer

overdøvede realiteterne. Langt flere kan i dag se, at indgrebet var nødvendigt; det var nødvendigt for at standse konflikten på arbejdsmarkedet, og det var nødvendigt for at fortsætte fremgangslinjen i den danske økonomi. Jeg behøver blot at gøre opmærksom på, at der snart er kommet 100.000 flere i arbejde under denne regering, og at de næste 100.000 kommer i arbejde i det næste par år.

Indgrebet var også nødvendigt, når vi ser på underskuddet på betalingsbalancen, for det er jo ganske urigtigt, når hr. Svend Auken siger, at regeringen ikke gør noget ved betalingsbalanceunderskuddet; helhedsløsningen var jo det indgreb, som måtte foretages for at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen.

Det var nødvendigt at tage det offentlige arbejdsmarked med sammen med det private, da strejker og lockouter blev brudt. Inden forhandlingssammenbruddet på det private arbejdsmarked var der ført ret indgående forhandlinger på det offentlige arbejdsmarked. Det var en skuffelse for mange, at man ikke kom længere med forhandlingerne, men mange, der dengang udtrykte sig meget kraftigt, er siden blevet klar over, at der dog kom ikke så lidt ud af disse forhandlinger. Der blev taget hensyn til nogle vigtige principper, som de offentlige forhandlere lagde stor vægt på, og det var naturligvis også nødvendigt.

Vi er tilfredse med, at de offentligt ansatte har opnået klare forbedringer. Det gælder både reguleringsordningen for de offentligt ansattes lønninger, og det gælder efterslæbsdækningen. Det blev også i kraft af forhandlingerne efter indgrebet muligt at regulere nogle lavtlønsgrupper, som organisationerne selv havde udpeget. Forhandlingerne om de specielle krav medførte i det hele taget yderligere forbedringer for mange grupper af offentligt ansatte. Jeg vil gerne som eksempel herpå nævne Danmarks Lærerforenings tilfredshed med det opnåede resultat.

Regeringsindgrebet sikrer faldende inflation og betyder, at nye skatter og afgifter undgås. Derfor er det efter økonomernes mening særdeles sandsynligt, at vi næste år oplever en reallønsstigning. Det vil i så fald være den første efter mange års reallønsfald.

Det er også værd at bemærke, at reallønnen under denne regering på grund af de lavere stigninger i pengeløn og inflation har udviklet sig gunstigere end under den tidligere

[Gammelgaard]

re regering. Befolkningen ved, at vi kun kan få has på de vanskeligheder, som socialdemokratiet har efterladt sig, hvis regeringens politik fortsætter. Man ved, at vi ikke kan betale de nye offentlige udgifter, uden at vi gennem besparelser gør indhug i de bestående. Man ved også, at kun beskedne stigninger i virksomhedernes udgifter, bl.a. til lønninger, kan bevirke, at vi får mulighed for at sælge mere til udlandet. Der skal nu sættes ekstra gang i produktionen og eksporten; det er derfor, vi gør en særlig indsats for iværksætterne, for produktudvikling, for udvikling af højteknologi, for hybridnet osv., og det er derfor, der tages en række uddannelsespolitiske initiativer i denne sammenhæng.

Men hvad har socialdemokratiets reaktion på regeringens økonomiske politik og på de mange positive resultater været? Ja, hr. Lyketoft indbød SF til et nærmere samarbejde. Denne invitation blev senere fulgt op af både hr. Anker Jørgensen og hr. Svend Auken. Fru Ritt Bjerregaard har ikke udtalt sig i denne sag, men det er vel helt naturligt, når man tænker på, at det netop er fru Ritt Bjerregaards politik, der føres.

Socialdemokratiets hovedbestyrelse indbød derefter officielt SF til et samarbejde. Hvad kan et sådant samarbejde føre til? Her tænker jeg ikke blot på SFs udgangspunkt i den kommunistiske udenrigs- og forsvarspolitik, jeg tænker også på de to partiers indstilling til arbejdsmarkedet. Det er kun 2 måneder siden, at fremtrædende SF-tillidsfolk sammen med kommunisterne drog land og rige rundt og opfordrede til ulovlige strejker og aktioner. Ja, et fremtrædende medlem af SF var endog i TV – hvilket ikke var svært i de dage for den fløj – og pralede af, at han havde været med i en aktion, hvis formål var at hindre folketinget i at arbejde.

Der er grund til at beklage, at det socialdemokrati, der er vokset op sammen med fagbevægelsen, og som bedre end nogen ved, hvor meget de ordnede forhold på arbejdsmarkedet har betydet for organisationerne, nu vil optræde arm i arm med SF.

Men vi må naturligvis acceptere, at dette er det alternativ, socialdemokratiet vil etablere i dansk politik. Det er utroligt, at socialdemokratiet forestiller sig et samarbejde endog i regering med SF. Så sent som ved behandlingen af finanslovsforslaget for 1985 i folketinget markerede SF sine holdninger: Dan-

mark ud af NATO, nedlæggelse af dansk forsvar her og nu, Danmark ud af EF og en helt realitetsfjern og uansvarlig økonomisk politik. SF vil have ophævet den private ejendomsret til erhvervsvirksomhederne. Under debatten om helhedsløsningen afviste SF, at der overhovedet skulle gribes ind, og sammenlignede regeringens politik med den, der føres af lederne i Polen.

Socialdemokratiet vil åbenbart bevæge sig længere og længere væk fra midten i dansk politik. Det foretrækker at forhandle om yderliggående løsninger med venstrefløjspartierne. Hvis SF skal have indflydelse efter sin størrelse i den foreslåede koalition, bliver der utvivlsomt tale om et egentligt rødt kabinet. Når vi kender SFs holdning til statsbudgettet og til indkomspolitik, kan det konkluderes, at et sådant ikke kan føre en realistisk og ansvarlig økonomisk politik. På det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område vil det heller ikke være den ansvarlige linje, der sejrer med et sådant samarbejde.

De resultater, regeringen har opnået, er resultater, der peger den stik modsatte vej af den, vi gik under socialdemokratiets ledelse, og det bliver ved. Kun en tilbagevenden til den politik, som socialdemokratiet stadig agiterer for, kan stoppe alt dette. Det er socialdemokratiets politik, der kan blive en trussel for befolkningens velfærd, nemlig hvis den skulle blive gennemført. Det er regeringens politik, der sikrer befolkningen velfærd også på længere sigt.

Det er rigtigt, at besparelser og indkomspolitik på nogle har virket som indgreb i velfærd, men det er for intet at regne mod den velfærdsnedgang, som socialdemokratiets politik står for. Det er regeringen, der kæmper for velfærd, ikke oppositionen med sin politik, ikke venstrefløjen med sine aktioner. Tænk, hvis regeringen havde ladet sig presse af socialdemokratiets skitseforslag eller af venstrefløjens demonstrationer og ulovligheder! Så havde velfærd, den var truet. Men regeringen holdt stand, og derfor ser det nu langt lysere ud end for få måneder siden.

Herefter vil jeg gerne sige, at det danske skattesystem i høj grad trænger til at blive reformeret. Det opmuntrer til gældsætning og straffer opsparing. Det giver anledning til mange omgælder og misbrug, hvilket ikke mindst hænger sammen med de meget høje marginale trækprocenter og de alt for indvik-

[Gammelgaard]

lede regler. Det skal kunne betale sig at spare op og ikke at gældsætte sig. Det skal kunne betale sig at gøre en ekstra indsats, og der skal sættes ind imod omgæelserne og misbruget. Retssikkerheden skal igen sættes i højsædet også på skatteområdet.

Det er baggrunden for regeringens stærke ønske om, at der gennemføres en reform af hele indkomstskattesystemet, og det er baggrunden for de drøftelser, der nu føres mellem seks partier herom. Vi ser hen til, at de drøftelser, der nu er nået meget langt, også snart fører til et nødvendigt positivt resultat.

På det sikkerhedspolitiske område lægger vi overordentlig stor vægt på at få genetableret det brede samarbejde. Der har i de seneste år været adskillige tilfælde, hvor folketing og regering ikke har kunnet blive enige om at forme det danske synspunkt. En sådan uenighed betyder naturligvis, at Danmarks indflydelse bliver langt ringere end ellers. Derfor bør kræfterne intensiveres for at få enighed mellem socialdemokratiet og regeringspartierne om de store linjer i dansk udenrigspolitik, således at denne enighed udstrækkes til flere konkrete situationer.

Det konservative folkeparti har fra første færd lagt meget stor vægt på det særlige udvalgsarbejde, som er indledt med det formål at skabe klarhed over en række punkter i dansk sikkerhedspolitik. Vi tror og håber, at et solidt og tålmodigt arbejde i udvalget vil give resultater. Det er også nødvendigt, at det sker; et lille land har ikke råd til at få sin indflydelse indskrænket som følge af uenighed.

Midt i de eksempler, der har været på konkret uenighed i vigtige eller mindre vigtige enkeltspørgsmål, må det ikke overses, at hovedpunkterne i Danmarks udenrigspolitik har bred opbakning i folketinget. Vi er enige om vort forhold til FN, vort medlemskab af EF og vort nære samarbejde i kredsen af nordiske lande, og der er ikke mindst enighed hos et overvældende flertal i dette ting om, at Danmarks sikkerhed hviler på vort medlemskab af Atlantpagten, vor tilslutning til Den nordatlantiske Traktat.

Jeg ved nok, at de to partier længst til venstre, SF og VS, ligesom kommunisterne har et helt andet standpunkt til NATO. Om dem kan man roligt sige: de har intet lært af historien, og de ønsker ikke at lære af historien. Ligesom kommunisterne sætter de kik-

kerten for det blinde øje, når vi andre ser tilbage til 1930'erne, da Hitlertyskland blev kontinentets stærke stormagt og erobrede land efter land, fordi de øvrige lande ikke stod sammen, og når vi ser på, hvorledes Sovjetunionen efter anden verdenskrig har udvidet sit overherredømme ved at indtage det ene land efter det andet. Denne lære har skabt baggrunden for, at de største partier i denne sal hele tiden har været tilhængere af NATO.

Lad os midt i uenigheden om enkeltspørgsmål i sikkerhedspolitikken ikke glemme, at socialdemokratiet og regeringspartierne er enige i dette hovedsynspunkt, og lad os glæde os over, at bl.a. denne enighed har betydning, at vi nu har været forskånet for krig i denne del af verden i flere år end nogen sinde tidligere.

Det er noget at glæde sig over, og det er noget at kæmpe for.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er såmænd ikke hovedbetragtningen i hr. Gammelgaards indlæg, som jo var skåret over den forudsigelige skabelon »vi er tilfredse, og de er dumme«, jeg vil kommentere nu. Det er et par enkelte sætninger, som hr. Gammelgaard fremkom med, og som jeg tror vil efterlade et indtryk af undren i offentligheden, og det var spørgsmålet om, hvor godt det var gået de offentligt ansatte i den overståede overenskomstsituation. Det var fornemt, som de offentligt ansatte havde klareret sig: de lavtlønnedes forhold var virkelig blevet rettet op, man havde fået dækning for sit efterslæb, og hvad ved jeg.

Mig bekendt var de, der kraftigst tog afstand fra indgrebet, ikke bare over for det indhold, men også over for den form, regeringen havde valgt, netop de offentligt ansatte. Jeg tror, hvert eneste medlem af folketinget har modtaget lange lister fra offentligt ansatte på stort set hver eneste arbejdsplads i Danmark, hvor man egenhændigt og med opgivelse af sin adresse osv. – politifolk, toldere, skolelærere osv. – har skrevet ind og protesteret. Mon ikke de mennesker, hvis forhandlingsmæssige rettigheder blev totalt tilsidesat, og som ikke opnåede noget tilfredsstillende resultat, med nogen undren hører hr. Gammelgaard stå og sige, at hel-

[Svend Auken]

hedsløsningen navnlig var til stor fordel for de offentligt ansatte?

Må jeg så endelig sige noget om ordnede forhold på arbejdsmarkedet. Hr. Gammelgaard kan aldrig finde ud af, om det, der er problemet med socialdemokratiet, er, at vi bliver ved med at køre ad den gamle vej, eller vi for længst har forladt den gamle vej; argumentationen på disse felter skifter med et minuts mellemrum. Men hvad angår ordnede forhold, har hr. Gammelgaard ret: vi er interesserede i ordnede forhold på arbejdsmarkedet. Hvem er det, der har skabt kaos på arbejdsmarkedet?

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Mon ikke det kaos på arbejdsmarkedet, hr. Svend Auken omtalte, er skabt af nogle yderliggående, nogle politikere tilhørende den yderste venstrefløj, mennesker, som jeg egentlig ikke troede at hr. Svend Auken sympatiserede med? – men det kan være, man skal revidere sin opfattelse.

Må jeg så i øvrigt sige om de offentligt ansatte, at mange, der udtrykte sig meget kraftigt lige omkring overenskomstsituationen, utvivlsomt siden er blevet klar over, at der kom, som jeg udtrykte det, ikke så lidt positivt ud af forhandlingerne både før og efter indgrebet på det offentlige arbejdsmarked. Der blev ved selve overenskomstindgrebet taget hensyn til nogle vigtige principper, som de offentlige forhandlere lagde stor vægt på, og vi er tilfredse med, at de offentligt ansatte har opnået forbedringer. Det gælder, som jeg gerne vil understrege det, både hvad angår reguleringsordningen for de offentligt ansattes lønninger, og hvad angår efterslæbsdækning.

Det blev også i kraft af forhandlingerne efter indgrebet, altså i de paritetiske nævn, hvor man nåede frem til enighed, muligt at foretage reguleringer f.eks. på nogle lavtlønsområder, og forhandlingerne om de specielle krav medførte i det hele taget yderligere forbedringer for mange offentligt ansatte.

Når nu hr. Svend Auken specielt nævner lærerne, kan jeg forstå, at hr. Svend Auken ikke har læst det sidste nummer af Danmarks Lærerforenings blad, Folkeskolen, hvor man under overskriften »Et flot resultat« gør opmærksom på, at man er yderst

tilfreds med det, man har opnået. Der gennemgås en lang række ønsker, som er blevet opfyldt også under forhandlingerne om de specielle krav, ønsker, som man igennem mange år gerne har set opfyldt. Nu lykkedes det.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Man kan jo altid diskutere, hvem der har mest sympati for kommunisterne i det danske samfund, men det kan ikke diskuteres, hvem der har gjort mest for kommunisterne i det danske samfund. Vi spurgte Danmarks kommunistiske parti, da det kom i folketingets arbejdsmarkedsudvalg i sin tid, om ikke det lovindgreb, der kom på arbejdsmarkedet fra Schlüterregeringens side, var det bedste, der var sket for Danmarks kommunistiske parti i mange år, og formanden for det kommunistiske parti kunne næsten ikke få sig selv til at sige nej.

Det, de offentligt ansatte udtrykker tilfredshed med, er, at den halve procent, der fordelt med en kvart procent det første overenskomstår og en kvart procent det andet overenskomstår skulle fordeles i disse superparitetiske nævn, er blevet fordelt fornuftigt, at der er indgået forlig, og at der er udvist smidighed og fornuft osv. undervejs, men det er altså en kvart procent, man har fordelt det første år og en kvart procent det andet år.

Jeg vil da gerne lykønske departementschefer og andre, som har fået noget ud af det, også Danmarks Lærerforening, hvis de har fået noget ud af deres kvarte procent, og finansministeren med, hvis han mener, han har fået noget ud af sin kvarte procent. Men de offentligt ansatte er da ikke tilfredse med det, der er sket på arbejdsmarkedet; de føler med rette, at samtlige deres forhandlingsretigheder er tilsidesat; de føler sig klemte; de føler sig uretfærdigt behandlet, og det har de givet klart og kraftigt udtryk for. Og så skal hr. Gammelgaard ikke stå her og sige, at de offentligt ansatte i virkeligheden er tilfredse; det ville selv ikke finansministeren turde sige – i hvert fald ikke uden for konservative forsamlinger.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

[Gammelgaard]

Det er dog en fantastisk interesse, hr. Svend Auken viser kommunisterne og Danmarks kommunistiske parti; sikke en omsorg han viser for dem! Det kunne være interessant at vide, hvordan hr. Svend Auken egentlig stiller sig til det, som kommunisterne opfordrede til i de urolige dage.

Hvad angår de offentligt ansatte, kan jeg blot henvise til, at der inden for den lønramme, som blev fastsat af folketinget, naturligvis er opnået nogle forbedringer både til imødekommelse af væsentlige generelle krav og til imødekommelse af væsentlige specielle krav. Som sagt: jeg mærker mig en overordentlig stor tilfredshed i Danmarks Lærerforenings blads sidste leder under overskriften »Et flot resultat«; ja, der tales endog et sted om et mirakel.

Tørnæs (V):

Resultaterne af den økonomiske politik, der har været ført i denne regerings tid, taler deres eget tydelige sprog: den stigende beskæftigelse, den stadig faldende rente, den faste kronekurs er sikre beviser herfor. Det er imidlertid af afgørende betydning for den fortsatte økonomiske vækst, at investeringsopsvinget fortsætter i de følgende år. En fortsat øget investering er naturligvis importkrævende, og det er derfor helt afgørende nødvendigt, at hverken det private eller det offentlige forbrug øges i den nuværende situation. Det er nødvendigt ikke mindst af hensyn til betalingsbalanceunderskuddet, nødvendigt, at det bringes ned for til sidst helt at bringes ud af verden.

Med helhedsløsningen i marts 1985 blev der sikret en fortsat forbedret konkurrenceevne. Det var også hele hensigten med helhedsløsningen, at det økonomiske opsving og produktionsfremgangen først og fremmest skulle omsættes i flere arbejdspladser og større beskæftigelse.

Det er den stramme økonomiske politik, der i væsentlig udstrækning har været medvirkende til at fremme beskæftigelsen, og som medfører, at Danmark som det eneste EF-land kan se frem til et fald i ledigheden i de nærmeste år. Det er således ikke, som nogle ynder at påstå, fortrinsvis udefra kommende forhold, der medvirker til den gunstige udvikling i Danmark; det er i høj grad et udslag af den samlede politik, der bliver ført.

Der er således en snæver sammenhæng og en klar nødvendighed af, at den stramme indkomspolitik, som et folketingsflertal har vist sig parat til at tage ansvaret for, også kan fastholdes og videreføres.

Alle må vi erkende, at der er en overordentlig snæver sammenhæng mellem uddannelse og beskæftigelsesmuligheder. I et samfund i stadig forandring, hvor der stilles stadig nye krav til erhvervsfærdigheder, er det afgørende nødvendigt, at uddannelsessystemet er indrettet så fleksibelt, at det kan honorere de krav, der stilles til det for at sikre en tidssvarende uddannelse. Med lovgivningen om erhvervsuddannelserne er der skabt et betydelig bedre grundlag, end vi hidtil har kendt inden for erhvervsområdet, og også nye grupper vil få mulighed for at drage nytte af det.

Der er vel ingen tvivl om, at spørgsmålet om etableringen af et nyt skattesystem, at få vedtaget en skattereform, er et af de emner, der optager den politiske diskussion aller mest, og det har vi også set udtrykt her i dag. Der er heller ingen tvivl om, at der i befolkningen stilles meget store forventninger til, at det lykkes for et bredt flertal i folketinget at gennemføre en skattereform. Mange føler berettiget, at skattesystemet virker uretfærdigt.

Fra venstres side lægger vi overordentlig megen vægt på, at skattereformen virkelig vil styrke opsparingsincitamentet. Det er et dårligt system, der favoriserer gældsætning. Vi ønsker også, at mulighederne for skattetækning – skattespekulation, om man vil – i væsentlig grad reduceres, samtidig med at der gives forbedrede skattemæssige muligheder for børnefamilierne og de familier, hvor husstandsindkomsten alene stammer fra den ene af ægtefællerne.

Lovforslaget om at gennemføre en pensionsreform, hvorved der gives mulighed for en glidende overgang fra den erhvervsaktive tilværelse til pensionisttilværelsen, knytter vi i venstre mange forventninger til. Der er ingen tvivl om, at der er mange, der ser frem til muligheden for en glidende overgang fra den erhvervsaktive tilværelse til pensionisttilværelsen; det er vigtigt i den forbindelse, at også selvstændige får mulighed for en glidende aftrapning.

Det er med stor beklagelse, vi har måttet konstatere, at vi heller ikke i denne samling

[Tørnæs]

har kunnet undgå de kedelige sikkerhedspolitiske debatter, der efter vores opfattelse er uheldige, også fordi de nemt kan få til konsekvens, at der hos vores allierede sættes spørgsmålstejn ved vores sikkerhedspolitik, og at man hos vores allierede nemt kan få det indtryk, at der kan være tvivl om vores forsvarsvilje.

Vi beklager meget, at det såkaldte Dyvigudvalg ikke er blevet det forum, vi havde forventet og lagt op til, et forum, hvor den sikkerhedspolitiske debat kunne føres på en sådan måde, at der kunne skabes en større forståelse og en bredere enighed om disse vanskelige, men også vitale spørgsmål. Man kan måske oven i købet stille sig det spørgsmål, om socialdemokratiet mente det alvorligt med nedsættelsen af Dyvigudvalget og med arbejdet i det.

For os som en lille nation er det indlysende, at vores indflydelse på den sikkerhedspolitiske situation i verden er begrænset, men det er lige så indlysende og lige så oplagt, at vi har indflydelse, i det omfang vi er en loyal og fuldgdydig partner i den sikkerhedsalliance, vi har tilsluttet os. I det omfang der kan rejses tvivl om helhjertet dansk deltagelse, reduceres i høj grad vore muligheder for at øve sikkerhedspolitisk indflydelse.

Foråret har jo heller ikke være uden politiske søslanger; måske kunne man sige, at det er et flerhovedet uhyre, der har set dagens lys. Når socialdemokratiet har indledt et politisk frieri til SF, kan det selvfølgelig skyldes frustration over, at det ikke er lykkedes for socialdemokratiet, trods store anstrengelser i øvrigt, at splitte firkløverregeringen. Tværtimod er regeringssamarbejdet mellem de fire partier snarere tættere end nogen sinde. Men det er vel på den baggrund, vi skal se socialdemokratiets invitation til SF om et tættere samarbejde, en invitation, der uden tvivl har forbavset mange, sikkert også mange af socialdemokratiets traditionelle vælgere.

Hvis man prøver at kigge på, hvad det er, en sådan konstellation af socialdemokratiet og SF har kunnet blive enig om, ja, så har den for det første kunnet blive enige om at søge at skabe usikkerhed på hele det sikkerhedspolitiske område.

For det andet har man i stor udstrækning kunnet blive enig om at sige nej til at deltage i den økonomiske genopretning. Man har

hverken fra socialdemokratiets eller for den sags skyld SFs side ønsket at øve indflydelse på den økonomiske genopretning og ej heller deltaget i den. Og dog, på ét punkt var man måske lige ved at blive enig om en plan, den såkaldte S-plan, der så dagens lys i marts måned, en plan, der efter sigende var godkendt og accepteret af SF.

Hvad gik den ud på? Hvad var aspekterne i det, man kunne blive enig om mellem socialdemokratiet og SF? Jo, det var såmænd, hvad man så ofte har set for, ikke mindst fra socialdemokratiets side, en politik, det ville betyde et betydeligt øget skattetryk. Den ville kræve ekstra skatteudskrivninger over en 3-årig periode på intet ringere end 15 mia kr. for blot at holde betalingsbalancetallene nogenlunde i skak, samtidig med – og det er måske lige så slemt – at den ville betyde en fortsat faldende realløn helt frem til 1988–89.

Det var nogle af de perspektiver, der blev ridset op. Det var noget af det, vi konkret så at socialdemokratiet og SF kunne blive enige om. Og dog! Måske blev socialdemokratiet så forskrækket, da det så sin egen politik i dagens lys, at det lynhurtigt skyndte sig at putte den i skuffen igen og ikke ønskede at få den ført ud i livet.

Bortset fra det har vi ikke oplevet, at SF og socialdemokratiet har kunnet blive enige om andet end en negativ holdning, et nej til det, som regeringen og regeringspartierne har gennemført.

Socialdemokratiet har gentagne gange peget på, at det føler sig sat uden for indflydelse. Spørgsmålet er, om ikke socialdemokratiet her og nu med invitationen til et tæt politisk samarbejde med SF i virkeligheden er i færd med at reducere sig selv til en ubetydelig fodnote i dansk politik. Det vil selvfølgelig være kedeligt, især for socialdemokratiet selv. Politisk set gør det ikke så meget, idet der ikke er behov for noget alternativ til den eksisterende regering.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Hr. Tørnæs beskæftigede sig jo meget med socialdemokratiet, sådan som de borgerlige ordførere har for vane, når de skal snakke om noget andet end de vanskeligheder, regeringen har internt. Det har slået mig i alle de debatter, vi har haft i den senere tid, at det

[Lykketoft]

meste af taletiden er blevet brugt til at omtale socialdemokratiet enten positivt eller negativt. Det er selvfølgelig udtryk for den meget store interesse, der er omkring vores parti.

Men når hr. Tørnæs så bevæger sig ind på de regnestykker, der er lavet, og sammenligner socialdemokratiets og regeringens oplæg til helhedsløsning, må jeg sige, at de beregninger, vi har fået i det politisk-økonomiske udvalg fra økonomiministeren, bygger på to ting: for det første et meget optimistisk sæt forudsætninger vedrørende regeringens egen politik og for det andet et meget pessimistisk sæt forudsætninger om socialdemokratiets politik.

Lad mig i første omgang blot nævne i forbindelse med regeringens egen politik det, som er det helt fundamentale, og hvor hele regnestykket skrider, nemlig når regeringen siger, at den kan præstere en løsning på beskæftigelsesproblemet. Regeringen har hængt hele sin økonomiske politik op på, at man kan banke lønstigningerne ned til 2½ pct. om året. Det er lavere lønstigninger end stigningen i produktionen pr. arbejdstime, som vil være 3½ pct. Det er jo en heroisk forudsætning. Der er ikke nogen, som har med de faktiske forhold i jernindustrien at gøre, der tror, at denne forudsætning kan holde, og hvis det, der bliver det faktiske forløb, blot er en lønstigning som den, vi har oplevet de to foregående år, er den reelle forskel mellem regeringens og socialdemokratiets økonomiske politik, at vi i kraft af en stærk satsning på arbejdstidsforkortelsen ville kunne præstere en løsning på beskæftigelsesproblemerne, som regeringen ikke har nogen mulighed for at præstere.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Jeg ved ikke, hvor mange der fæster lid til hr. Lykketoft, når han siger, at de vil kunne løse beskæftigelsesproblemet. Det var i hvert tilfælde noget andet, der var tilfældet, da hr. Lykketoft var medlem af den socialdemokratiske regering. Da steg ledigheden. Nu falder ledigheden rent faktisk.

Men jeg vil gerne have at vide af hr. Lykketoft: vil hr. Lykketoft benægte, at hvis forudsætningerne er de samme, skal der opkræves 15 mia kr. mere i skat over en 3-årig periode, for at betalingsbalancesituationen – vi

har jo hørt, at socialdemokratiet i dag interesserer sig meget for betalingsbalancesituationen – ikke yderligere skal forværres, hvis S-planen gennemføres?

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Ja, hr. Tørnæs, det vil jeg benægte. Det er en af de forudsætninger, som er kørt ind i beregningerne fra budgetdepartementet og det økonomiske sekretariat, som jeg sagde. Den ene fejl ved de beregninger er nogle meget optimistiske forudsætninger om, hvad regeringen selv kan udrette af mirakler, og den anden er, at man har valgt de mest negativt tænkelige sæt af forudsætninger, når man skulle vurdere, hvad forudsætningerne for socialdemokratiets økonomiske politik er.

Et andet område, hvor man også har valgt nogle meget negative forudsætninger, er i spørgsmålet om en forkortelse af arbejdstiden, som man siger vil kræve nogle meget store ekstra investeringer. Det er netop ikke forudsætningen i socialdemokratiets oplæg, idet vi dér har forestillet os en fleksibilitet i udnyttelsen af produktionsapparatet, noget, der i øvrigt også lå i den forligsmandsskitse, som regeringen havde gjort klogt i i højere grad at holde sig til i stedet for det makværk, man præsterede i indgrebet på arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg beklager, at jeg ikke kender de officielle beregninger fra socialdemokratiets regnestykke for arbejdstidsnedsættelsen, men kendsgerningen er, at hvis vi tager udgangspunkt i udlandsgælden for 1984, så var den på omkring 215 mia kr. Det kræver en eksport, som skal indeholde dansk arbejde, på 215 mia kr., og det svarer til, at man skulle bruge 1 million arbejdsår. Rundt regnet skulle man så sørge for, at yderligere 470.000 kom i beskæftigelse, og så må man jo spørge sig selv: hvordan skulle man løse det problem, hvis man nedsætter arbejdstiden og vi for øjeblikket har en arbejdsløshed på 280.000?

Vi skal altså bruge endnu flere i eksporten for at tjene præcis det samme beløb. Vi skal have øget beskæftigelsen betydelig mere end

[Maisted]

det, socialdemokratiet overhovedet kunne drømme om at komme op på, fordi det øger omkostningsniveauet, og det vil sige, at i stedet for at opnå den effekt, som man prøver at bilde befolkningen ind kommer ved en arbejdstidsnedsættelse, får man omkostningsfordyrelse, og man får et krav om endnu større beskæftigelse i dansk eksport, fordi vi får en voksende udlandsgæld. Så enkelt er det.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Det var jo en interessant oplysning, vi fik fra hr. Lykketofts side. Når han benægter behovet for en ekstra skatteudskrivning på 15 mia kr., kunne han måske fortælle os, hvor meget der efter hans opfattelse ville være behov for af ekstra skat, hvis S-planen blev gennemført.

Jeg vil spørge, om hr. Lykketoft også vil benægte, at S-planen vil betyde en faldende realløn.

Gert Petersen (SF):

Må jeg først af hensyn til historieskrivningen fortælle hr. Tørnæs, at S-planen aldeles ikke er blevet forhandlet med eller accepteret eller godkendt af SF. Den oplysning – hvis vi kan kalde det sådan – må stamme fra den samme grumsede kilde – jeg tror, det var en af hr. Tørnæs' partifæller – som i radioen sagde, at nu havde S og SF dannet sådan en slags skygge-kabinet og fordelt ministerposterne. Det havde heller ikke noget med virkeligheden at gøre, hvad enhver, der har kendskab til mig, ville have vidst med det samme, eftersom jeg i den ministerliste af hr. Tørnæs' partifælle var blevet udnævnt til finansminister! (*Munterhed*).

Men disse interessante historier fra venstres køkken, som har noget at gøre med, hvad man sådan koger sammen med henblik på historieskrivningen, være hermed dementeret.

Skal vi så i øvrigt gøre status over det forløbne år, kan det være svært at få øje på lyspunkterne; det gælder herhjemme, og det gælder, hvis vi kaster et blik på verden omkring os. Trods megen tale om den fred, som atomvåben og terrorbalance siges at have skænket os, lever hele verden fortsat op til de traditioner, som den har skabt i alle de

andre år siden 2. verdenskrig, år, i hvilke der er omkommet lige så mange mennesker som følge af krigshandlinger, som der omkom under hele 2. verdenskrig.

Der er mange grunde til denne sørgelige udvikling: fattigdom avler desperation og oprør, og vestligt formynderi har avlet en nationalreligiøs fanatisme. Fundamentalt er dog årsagen, at det mønster, som er skabt gennem flere århundreders imperialistisk udvikling, simpelt hen ikke mere er holdbart, men det vil man ikke erkende.

Det er baggrunden for præsident Reagans utilslørede aggression mod Nicaragua. Alle ved, at Nicaragua er et af de mest pluralistiske og demokratiske af de centralamerikanske lande, men hvad kommer det Reagan ved? Om de så indførte den amerikanske forfatning i Nicaragua, ville det ikke hjælpe, så længe Nicaraguas folk fastholder sin uafhængighed og et program for social retfærdighed. Reagan vil fortsætte sin aggression.

I denne situation må Danmark, som det også er foreslået af fire partier i en henvendelse til statsministeren for nylig, komme Nicaragua økonomisk til hjælp.

På den modsatte front har Sovjetunionen overtaget de metoder, som USA lancerede. Krigen i Afghanistan fortsætter på 6. år. Den udkæmpes med en uhørt forbitret brutalitet. Efter alt at dømme bruges de samme morderiske våben, som USA brugte i Vietnam, nu af Sovjet i Afghanistan. Der er rejst en række anklager, bl.a. for brug af såkaldte »lure-bomber«, dvs. bomber, der er camoufleret f.eks. som legetøj. De blev introduceret af USA under krigen i Vietnam. Nu hævdes det – og alt tyder på, at det er rigtigt – at Sovjetunionen bruger de samme beskidte våben i Afghanistan.

Det er socialistisk folkepartis holdning, at Danmark skal vende sig imod enhver form for aggression, enhver form for umenneskelighed, uanset hvem ophavsmanden er. Det er vores holdning, at USA skal holde fingrene fra Nicaragua, indstille sin aggression, og at Sovjetunionen skal trække sine tropper ud af Afghanistan.

Samtidig ønsker vi, at Danmark med voksende styrke skal vende sig imod det rustningskapløb, der både beslaglægger umådelige ressourcer og samtidig udgør en voksende trussel mod vor eksistens. Det er godt, at Danmark nu klart har vendt sig imod Rea-

[Gert Petersen]

gans stjernekrigsplaner, men vi må også presse på for at opnå en positiv udvikling i nedrustningsforhandlingerne.

Her er den førende magts, USAs, holdning aldeles utilfredsstillende. Ved stædigt at fastholde, at USAs stjernekrigsprojekt overhovedet ikke kan forhandles, blokerer USA for ethvert fremskridt. Hvis vi kan tage statsministerens ord fra vores egen SDI-debat den 14. maj – og jeg henviser til sp. 9989 – for pålydende, må Danmark vende sig imod den amerikanske holdning og faktisk støtte den sovjetiske forhandlingsposition, nemlig at også stjernekrigsforskningsprojektet bør kunne afbrydes, hvis man kan opnå tilsvarende indrømmelser fra den modsatte side. Hvor store indrømmelser er i og for sig i øjeblikket denne sag uvedkommende. Det katastrofale er nemlig, at USA har tilkendegivet, at uanset hvor store indrømmelser Sovjet vil give, også med hensyn til sin egen rumforsvarsforskning, vil USA ikke standse sit forskningsprojekt. Det kan der overhovedet ikke forhandles om, siger amerikanerne.

Hvis der skal være bare den ringeste mening i Danmarks NATO-medlemskab – men det skal der måske ikke, jeg ved det ikke – må det bruges til et forsøg på at få ændret denne katastrofale amerikanske position. USA hævder selv, at dets forhandlingsoplæg er godkendt af og udarbejdet efter konsultationer med de allierede. Kan Danmark have godkendt dette oplæg? Jeg kan ikke forestille mig det. Jeg mener tværtimod, at Danmark klart må vende sig imod det – hvis ellers statsministerens ord fra den debat, vi havde den 14. maj, står til troende – og sætte alt ind på at få det ændret.

Vender vi os så til situationen herhjemme, skal jeg da ikke nægte, at regeringsflertallet har opnået resultater. Profitkvoten voksede fra 1980 til 1984 fra 33 pct. til 41 pct. Og når jeg tager udgangspunkt i 1980, skyldes det ikke talmagi, for profitkvoten i 1984 er den højeste i 25 år, men alligevel for lav for regeringen, og økonomer har beregnet, at som følge af overenskomstindgrebet vil den stige til 43 pct. i 1985 og 44 pct. i 1986.

Jeg er helt sikker på, at det er noget, som hverken regering eller finansminister vil beklage. Det er nemlig på disse tal, de måler regeringens succes. Vejen ud af Danmarks økonomiske uføre skal gå over stærkt forøgede restindkomster, som det hedder i den bor-

gerlige nationaløkonomis sprog. Vi andre kalder det profitindkomster. Det blev understreget under den debat, vi havde den 12. februar om den økonomiske politik. Dengang havde vi endnu ikke oplevet det brutale overenskomstindgreb, men det ligger helt på linje med det budskab, vi dengang hørte. En endnu skævere fordeling er efter regeringens opfattelse betingelsen for økonomisk fremgang, og denne yderligere skævvridning opnåede regeringen da også med dette indgreb.

Den succes, som regeringen vil opnå og hævder til dels at have opnået – vi har hørt statsministeren fortælle om den – er et resultat af en hårdhændet klassepolitik. Kapitalismens egne markeds kræfter skal løse problemerne. Staten skal nøjes med at nedbringe de generelle omkostningsvilkår for markedet, og herved forstås så altovervejende lønomkostningerne. De reduceres gennem direkte indgreb som ophævelsen af dyrtidsreguleringen og fastsættelsen af 2 pct.-rammen, og de skal reduceres gennem trusler.

Massearbejdsløsheden og de forringede sociale vilkår opfylder funktionen som en skræmmende trussel. Fastfrysning af dagpengenes minimumssatser og det nye forlig med det radikale venstre om de langtidsledige skal gøre det endnu mere skræmmende, endnu værre, at blive arbejdsløs. Regeringens succes bygger på, at et mindretal skal blive rigere, mens flertallet skal stilles ringere og et stort mindretal bringes i en helt elendig situation. Det er, hvad der sker, og det kan ikke nok så mange ord, ikke nok så mange tal bortforklare, for det er den virkelighed, som hundredtusinder af mennesker i dette land lever med. Det, man kalder succes, er succes for et mindretal.

Men hvad er det så, bortset herfra, for en succes, det borgerlige regeringsflertal taler så meget om? Er det en virkelig mærkbar nedgang i arbejdsløsheden? Det er det ikke. Et dramatisk fald i realrenten? Heller ikke. En lykkelig udvikling på betalingsbalanceområdet? Heller ikke. På de to mest afgørende balanceområder må regeringen i virkeligheden melde pas. Det ene er beskæftigelsen, det andet betalingsbalancen. Det sidste er værst, hvis man skal måle med regeringens egen alen. Arbejdsløsheden affinder den sig nok snarere med. Den har i hvert fald ikke angivet nogen klar målsætning for, hvornår arbejdsløsheden skal være afskaffet. Derimod

[Gert Petersen]

er der med hensyn til betalingsbalancen angivet en ambitiøs målsætning: underskuddet skal være væk i 1989, påstår regeringen. Det kan man kun tro på, hvis man samtidig tror på mirakler. Det gør regeringen også. Den forudsætter en relativ halvering i forhold til bruttonationalproduktet af vores rentebetaling til udlandet i 1985-89, og den forudsætter mere end en fordobling af overskuddet på vare- og tjenestebalancen i samme tidsrum.

Sagen er imidlertid, at for øjeblikket vokser vores udlandsgæld og dermed vores rentebyrde med rivende hast, samtidig med at Danmark taber markedsandele i en række lande. Kun det voksende salg i USA hindrer en katastrofe, og det voksende salg skyldes den høje dollarkurs. Reduktionen af rentebyrden er til gengæld kun mulig, hvis dollarkursen falder drastisk; så vil vores salg til gengæld gå ned i den eneste region, hvor vi ellers har klaret os godt.

Jeg er glad for at leve i et land med en fri presse, men man må sige, at den forstår at administrere sin frihed.

For nogle år siden, da underskuddet på betalingsbalancen var tæt på det nuværende, men ikke så stort som i dag, kunne man ikke lukke en avis op eller lytte til de elektroniske medier, radio, fjernsyn osv., uden at få at vide, at Danmark befandt sig på afgrundens rand, hvis vi ikke allerede var dumpet ned i afgrunden.

Nu er underskuddet endnu større, men hvem interesserer sig for det? Plastrer Berlingeren sin forside til med katastrofemeldinger? Forudsiger Jyllands-Posten, at nu kører vi ud over afgrunden? Leger Hans Bischoff med sine korthuse i fjernerne for at vise os, at nu ramler det hele? Aldeles ikke. Underskuddet er faktisk større nu, end det var i 1981 og 1982. Hvorfor så denne diskrete behandling af katastrofeudsigterne?

Svaret er enkelt nok: vi har en anden regering. Vi har en god borgerlig regering, sådan som 95 pct. af pressen gerne vil have det, og så skal den ansvarsbevidste del af pressen da ikke skabe panik, vel? Det, der var sort for 3 år siden, er følgelig hvidt i dag. Eller er det? Selvfølgelig er det ikke det, men sandheden er ilde hørt, og sandheden er, at den borgerlige klassepolitik ikke hjælper på disse grundlæggende samfundsøkonomiske problemer. Kapitalens interesser og samfun-

dets interesser er ikke de samme. Det mener man ellers i borgerlige kredse, ikke bare i Danmark, men i hele den vestlige verden. Derfor er den borgerlige lejr i fuld gang med at omskabe de vestlige samfund.

I januar i år spurgte det vesttyske ugeblad Die Zeit i anledning af, at arbejdsløsheden nu sætter rekord i Forbundsrepublikken, om vi er på vej ind i toklassestaten. Spørgsmålet skyldes ikke, at det liberale ugeblad er forfaldet til marxisme. Spørgsmålet blev derimod begrundet med følgende ord:

»Er der tale om samme land? Nogle taler om kraftig økonomisk vækst, om opsving, om optimisme, andre taler om fattigdom, social nedtur og håbløshed. Begge taler om Forbundsrepublikken.«

På samme måde i Danmark. Herinde hører man flertallets repræsentanter fortælle om vækst, opsving og optimisme. Forlader man denne borg og kommer ud i landet, hører man om gryende fattigdom, social nedtur, tiltagende håbløshed. Er det det samme land? Ja, det er det, men denne regering og dens flertal er i færd med at splitte det i to, ligesom Kohlregeringen er ved at gøre det i Forbundsrepublikken.

Men så kommer vil til noget vigtigt. Vi i socialistisk folkeparti tror ikke, at denne sørgelige regerings aktivitet skyldes personlig ondskab eller mangel på indsigt, mangel på klogskab. Den skyldes, at det nuværende flertal repræsenterer nogle ganske bestemte samfunds-, eller må jeg have lov til at sige klasseinteresser, og derfor skyldes den deling af samfundet, der her er tale om, heller ikke en bestemt viljesakt, men nogle økonomiske forhold, en international økonomisk krise, hvor kurven godt nok kan gå lidt opad nu og da, men på et langt lavere niveau end tidligere, og et forældet samfundsøkonomisk system.

Derfor kan modspillet til denne regering og dette flertal ikke bestå i et forsøg på at genoprette tidligere tiders harmoni, på at føre en lidt klogere politik eller på at lappe lidt bedre hist og pist.

Modspillet må bestå i at besvare denne borgerlige klassepolitik med en klassepolitik på lønarbejdernes betingelser, både de beskæftigedes og de arbejdsløses. En sådan klassepolitik modsvarer det store flertals interesser, men den indebærer unægtelig konfrontation med de kræfter, der dikterer i dag.

[Gert Petersen]

Den betyder ikke, at man så kan løse med ét slag alle problemer, og at der bliver guld og grønne skove til alle, aldeles ikke, for arven fra det nuværende flertals misregimente bliver tungere og tungere for hver dag. Men den betyder et opgør med ulighed og utryghed, en knæsættelse af principper om solidaritet og økonomisk demokrati og dermed et opbrud fra den nuværende samfundsorden.

Det er den konfrontation, som det er faldet i det nuværende flertals lod at indlede, det drejer sig om. Den vil blive ført videre med modsat fortegn og modsat sigte, herom nærer jeg ingen tvivl, og det er i den ånd – og alene i den ånd – socialistisk folkeparti anskuer det arbejderflertal og den alternative politik, som med sikkerhed vil afløse det borgerlige flertals politik.

På den baggrund skal jeg på egne og fru Anne Grete Holmsgårds vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketetinget konstaterer, at der uændret er 260.000 arbejdsløse som ved regeringens tiltræden for snart 3 år siden,

at udlandsgælden i samme periode er vokset fra 150 mia kr. til 225 mia kr., og

at regeringens politik først og fremmest har bidraget til større social nød og ulighed, udtrykker folketetinget sin mistillid til regeringen.

Folketinget går dermed over til næste sag på dagsordenen.«

Jeg vil naturligvis håbe, at denne dagsorden kan blive vedtaget. Det kan den måske ikke, sådan som tingene ligger lige nu. Hvis den socialdemokratiske dagsorden kommer først til afstemning, vil vi demonstrere vores ønske om at vise et alternativ til dette flertal ved at stemme for den socialdemokratiske dagsorden. Der er enkelte formuleringer, vi gerne havde set anderledes, men i det store og hele er vi enige i den. Vi har imidlertid foreslået vores egen, fordi vi mener, at der klart må bruges ordet »mistillid« om denne regering.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg må forstå, at hr. Gert Petersen ikke skal være finansminister i en eventuelt kommende S-SF-regering. Jeg må så spørge, hvilken ministerpost hr. Gert Petersen så regner med at skulle have. Skal det være udenrigsministerposten? Eller skal det være forsvarsministerposten? Nu ved jeg ikke, om hr. Gert Petersen er den helt rigtige til selv at svare, måske er det hr. Svend Auken, der skal svare på spørgsmålet.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg beklager at skulle forlænge forhandlingen ved at svare hr. Svend Heiselberg. Svaret er: aprilsnar! Aprilsnar, hr. Svend Heiselberg!

Hr. Svend Heiselberg hoppede på en god aprilsnarspøg, som klogere mennesker måske ikke ville været hoppet på, men det skal man nu ikke blande sig i. Sådan gik det altså, og nu synes jeg ikke, hr. Svend Heiselberg skal føre aprilsnarspøgen videre. Jeg tror ikke, det tjener ham særlig godt.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Må jeg så spørge hr. Gert Petersen: skal det forstås sådan, at når SF og socialdemokratiet har talt om at gå i regering sammen, er det ikke noget, de mener noget med? Eller er det sådan, at hvis de går i regering sammen, vil hr. Gert Petersen ingen ministerpost have?

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Mødet genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.08

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Niels Helveg Petersen (RV):

[Niels Helveg Petersen]

På det udenrigspolitiske område har folketinget i den forløbne samling truffet en række vigtige beslutninger. Danmark har vendt sig imod det amerikanske rumforskningsprogram, SDI, og Danmark gør her fælles sag med en betydende del af den amerikanske opinion, som sætter mange kritiske spørgsmål ved SDI og i øvrigt også ved en række andre sider af den amerikanske administrations forøgelse af de militære udgifter.

Set med vores øjne var det opfyldelsen af mange års bestræbelser, da folketinget vedtog et radikalt beslutningsforslag om en gradvis procentvis forøgelse af u-landsbistanden, således at Danmark i begyndelsen af 1990erne når op på at yde den ene procent af bruttonationalproduktet i u-landsbistand, som vi ved utallige lejligheder har forpligtet os til og stemt for i FN og andre organer. Midt i vore egne betydelige økonomiske vanskeligheder er denne beslutning udtryk for, at vi ikke glemmer vort ansvar over for den del af verden, hvor problemerne er så utrolig mange gange større end i vores egen.

For få dage siden fastlagde folketinget i meget glædelig bred enighed retningslinierne for Danmarks holdning til det videre arbejde med de såkaldte unionsplaner. Danmark fastholder den linje, som i mange år har været gældende, at det ikke er gennem ændringer i institutionerne, gennem indskrænkninger i varetøret eller gennem udvidelse af Parlamentets beføjelser, at det europæiske samarbejde kan bringes videre.

Endelig noterer vi med meget stor tilfredshed, at den danske holdning til den sydafrikanske regerings inhumane apartheidpolitik i årets løb er blevet skærpet og præciseret.

I indenrigspolitikken har der ikke været så meget af den, skal vi sige ydre dramatik med regeringskriser og valg, som vi så ofte har haft. Til gengæld har der været betydelig debat og strid om nogle afgørende spørgsmål: uddannelsestilbud, overenskomstindgreb og delvis også skattereformen. Det vil jeg vende tilbage til, men til indledning nogle almindelige vurderinger af den økonomiske situation.

Der er en række positive træk i udviklingen og ganske specielt da, hvis vi sammenligner den med udviklingen i landene omkring os. Det gælder prisudviklingen, hvor vi nu kan registrere de laveste prisstigninger i, tror jeg, 14 år. I forbindelse med forårets overenskomstindgreb ytrede især Forbrugerrådet

frygt for, at der udviklede sig en prishamstring, men af de seneste tal kan vi se, at denne frygt var ubegrundet.

Løn- og prisstigningerne balancerer nu stort set. Efter de seneste opgørelser er lønudviklingen for LO-arbejdere og prisstigningerne i samme periode af samme størrelse. Jeg noterer mig hr. Jes Lundes betragtninger over faldet i løkvoten og stigningen i restindkomsterne. Jeg synes egentlig, det er en lidt mærkelig talvælselse. Der var ifølge hr. Jes Lunde forsvundet ca. 40 mia kr. fra lønmodtagerne. Ja men hvordan havde situationen set ud, hvis disse penge var blevet udbetalt? Så havde vi haft et øget underskud på statsfinanserne, en stærkere inflation og en højere arbejdsløshed. Havde det samlet været en fordel? Nej, tværtimod.

Særligt interesserede vil jeg i øvrigt henvise til, hvad den socialdemokratiske svenske finansminister, Kjell-Olof Feldt, har sagt om problemet med forskydningen mellem løn og overskud i økonomien. Han påpeger, at det, der sker i disse år, også i den svenske økonomi, er en tilbagevenden til mere normale forhold mellem løn og overskud, og han siger: vi havde på et tidspunkt i 1970erne en unormalt høj løkvota, som gav os alverdens problemer med investeringerne, og derfor må vi nu vænne os til, siger Feldt – og jeg tror, det er en helt præcis og rigtig betragtning – at vi varigt skal have en ændret fordeling for at kunne gennemføre de betydelige investeringer, vi har brug for.

Investeringerne kan vi se har været i en overordentlig god udvikling inden for de senere år. Det gælder både industriens investeringer og investeringerne i erhvervsbyggeriet. Ifølge nogle af de seneste vurderinger vil der i de kommende år være en vis tendens til, at investeringerne flader ud; i så fald er det en tendens, vi må holde under meget nøje observation, fordi det ikke er en langsigtet interesse for det danske samfund, at det sker.

Vi kan se på beskæftigelsen, at der har været en betydelig fremgang, en fremgang, der efter alt at dømme vil fortsætte i 1985 og 1986.

Vi har også oplevet et rentefald. Renten er i dag ca. 3 pct. lavere, end den var, da folketingssamlingen startede. Det er noget, der batter på statsfinanserne. Hver gang renten falder 1 pct., forbedrer det statens finanser med 4 mia kr.

[Niels Helveg Petersen]

Disse tal er jo ikke mærkelige tal, der kommer ud af nogle økonomiske modeller og nogle regnemaskiner. Prisudviklingen, beskæftigelsesfremgangen, investeringsfremgangen og rentefaldet er ting, som vi kan konstatere er indtrådt i løbet af det sidste års tid eller to.

Specielt hvad renteutviklingen angår, må jeg anholde den bemærkning, hr. Svend Auker gjorde om, at renten i udlandet havde bevæget sig nogenlunde parallelt med vores. Overhovedet ikke. Rentefaldet i Danmark er mange gange større end det rentefald, vi kan konstatere i landene omkring os, og det er bl.a. baggrunden for, at vi i Danmark har set en investeringsfremgang, som er betydelig større end i de lande, der omgiver os.

Der er et alvorligt mørkt punkt i det økonomiske billede, og det er underskuddet på betalingsbalancen, som i 1. kvartal i år var på 8 mia kr. Det er alt for stort. April var heller ikke god, men en række forhold peger på, at betalingsbalancen i løbet af 1985 vil bedre sig betydeligt i forhold til årets første måneder, og vi kan da i hvert fald glæde os over, at de økonomiske vismænd i deres skøn over virkningen af overenskomstløsningen er nået frem til, at betalingsbalanceunderskuddet i løbet af 1987 vil falde til et niveau på ca. 5 mia kr., altså en meget betydelig forbedring i løbet af de kommende år, hvis vismændenes beregninger holder stik. Samtidig siger vismændene også, at beskæftigelsesfremgangen vil være betydelig, og dette betyder samlet, at der ikke er noget grundlag for, på trods af underskuddets størrelse i årets første 4 måneder, i dag at foretage en finanspolitisk stramning.

Men situationen for vores økonomi er stadig væk alvorlig, selv om der er fremgang at notere. Både den indenlandske og den udenlandske gæld er i stadig vækst, og de løbende underskud er ikke nedbragt så meget, at væksten er ophørt. De betalingsbalancetal, der kom for årets første 4 måneder, er i virkeligheden det stærkeste og bedste argument for den overenskomstløsning, der blev gennemført. Havde vi vedtaget en løsning med højere lønrammer, ville udsigterne for beskæftigelsen, betalingsbalancen, prisudviklingen og renteutviklingen med sikkerhed have været ringere, og så ville folketinget i dag have stået over for et helt uundgåeligt krav om en stramning af finanspolitikken – såle-

des som socialdemokratiet også meget reelt lagde op til med sit eget forslag til løsning af overenskomstsituationen; deri fremhævedes det udtrykkeligt, at der som supplement ville være behov for en finanspolitisk stramning, en forbrugsindskrænkning, der ville give et positivt bidrag til betalingsbalancen på 3 mia kr.

Jeg skal ikke gå ind i diskussionen om rammen for forårets overenskomstløsning, men mere hæfte mig ved, at der efter overenskomstløsningen står 2 problemkredse tilbage at beskæftige sig med.

Den ene vedrører formen for overenskomstforhandlinger i fremtiden. Forhåbentlig betyder forårets overenskomster, at de centrale overenskomstforhandlingers dage er slut. Forhåbentlig vil vi under kommende overenskomster få langt mere decentrale forhandlinger, således at organisationerne får mulighed for at prøve kræfter på at løse egne problemer. Det vil være et stort fremskridt.

I den forbindelse vil jeg også fremhæve, at til et fremtidsmønster på arbejdsmarkedet hører også decentral overskudsdeling. Det er nødvendigt både af hensyn til investeringsudviklingen og for at sikre en bedre fordeling af produktionsresultatet, og det radikale venstre agter at sætte alt ind på, at vi i løbet af de kommende år omsider kan føje overskudsdeling til den række instrumenter, vi har i den økonomiske politik til at sikre både en bedre fordeling og en bedre investeringsudvikling.

Et andet spørgsmål, der står tilbage, er problemerne for de offentligt ansatte, som jo helt klart kom i klemme ved forhandlingsforløbet her i foråret. Det var de offentligt ansattes organisationer bestemt ikke uden skyld i selv. De accepterede den forhandlingsform, der bestod i, at de skulle ligge i baghjulet på det private arbejdsmarkeds forhandlinger, men problemet er noget mere end en forhandlingsform, det stikker meget dybere og er ikke engang i første række et spørgsmål om lønrammer, men om, at de offentligt ansatte i deres arbejdssituation er mere låst end de fleste på det private arbejdsmarked, og om, at det offentlige som helhed – med glædelige undtagelser – som landets største arbejdsgiver ikke formår at tilrettelægge arbejdsopgaverne, så det giver større tilfredsstillelse, bedre udfoldelsesmuligheder og højere frihedsgrader, end tilfældet er. Det er et

[Niels Helveg Petersen]

vigtigt tema forud for næste overenskomstsituation.

Jeg skal i betragtning af den store debat, vi havde i går om uddannelsesstilbud, springe over det spørgsmål og kun sige, at vi beklager i det radikale venstre, at socialdemokratiet, SF og VS har forlangt tredje behandling udsendt. Vi finder det sagligt unødvendigt, fordi denne sag er overordentlig vel belyst, og vi finder det meget uheldigt, hvis det skal blive vane, at man bruger procedureregler. For det tredje finder vi det uforståeligt, at man så i andre spørgsmål ikke anvender samme fremgangsmåde. Vi glædede os i overenskomstsituationen over, at det kunne lade sig gøre at komme igennem med en meget hurtig løsning: forslag fremsat onsdag, første behandling torsdag, tredje behandling lørdag. Vi glædede os da over, at socialdemokraterne ved den lejlighed ikke forlangte en udskydelse af tredje behandling, men hvorfor så nu her?

Op i forbindelse med uddannelsesstilbudde kan jeg ikke tilbageholde et meget væsentligt spørgsmål til socialdemokratiet: er det sådan, at socialdemokratiet i dag vil forpligte sig til at afskaffe den ordning, der gennemføres, hvis socialdemokratiet får flertal til det? Sagen er den, at tidligst i foråret 1988 kan langtidsledige risikere efter uddannelsesstilbud at komme på en lavere sats. Det er efter et folketingsvalg, og derfor har det selvfølgelig ganske stor betydning at få afklaret spørgsmålet.

Det, der er vores problem i disse år, er, at enhver regering, der vil forbedre dansk økonomi, må tage sit udgangspunkt i realiteterne, må sikre lave lønstigninger og må gennemføre en stram udgiftspolitik. Det er ikke et valg, et folketingsflertal har i det gældstyngede Danmark. Det er simpelt hen tvangstræk. Jeg synes, det mest beklagelige i den politiske diskussion er, at socialdemokraterne gør, hvad de kan for i forhold til offentligheden at se bort fra disse realiteter, føre en tone og en linje i den politiske debat, der foregøgl, at det er muligt for nogen regering at se bort fra den stramme indkomstpøolitik og den stramme udgiftspolitik. Det synes jeg er med til at skabe en unødvendigt dårlig diskussion om de reelle problemer i vort samfund.

Der er ikke tid for mig til at få alle øvrige enkeltheder med. Jeg har en række betragt-

ninger, jeg er nødt til at gemme til anden omgang.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen gjorde den opfattelse gældende, at det er nødvendigt at få en varig ændring af fordelingen mellem løn og profit i vort samfund for at sikre investeringerne. Nu vel. Jeg er enig i, at investeringerne er for små i øjeblikket, men faktisk er det sådan, at den forskydning, der er sket fra løn til profit, ikke i noget særligt omfang har formået at øge investeringerne. Jeg redegjorde for, at der er blevet forskudt 4-5 kroner fra løn over til profit for hver krone, der er kommet i øgede investeringer. Jeg tror, vi er enige om, at selv det investeringsniveau, der er opnået nu, er for lavt, og at regeringens skøn næppe holder.

En af de økonomiske vismænd, Niels Thygesen, siger i en udtalelse til Aalborg Stiftstidende, at man ikke kan forvente de stigende investeringer, regeringen forventer, og en tidligere overvismand, Hans Zeuthen, siger i samme artikel, at regeringsøkonomernes tal er »uforståelige og udokumenterede«. Der er altså betydelig skepsis blandt vismændene over for regeringens prognoser. Vi kan ikke regne med, at investeringerne vil stige i det omfang, man lægger op til.

Hvis investeringerne skulle op på 1970-niveauet efter hr. Niels Helveg Petersens metode, så skulle lønningerne åbenbart pludselig falde med 10-20 pct. Det må jo være logikken. Hvis hr. Niels Helveg Petersen er rede til at betale den kolossalt høje pris, man gør i øjeblikket, 4-5 lønkroner pr. investeret krone, skal vi fantastisk langt ned i løn, før investeringerne kommer op på det niveau, de skal være på.

Lad mig sige én ting mere. Hr. Niels Helveg Petersen beskæftigede sig med, hvordan reallønnen kommer til at udvikle sig, og siger, at nu har vi for første gang den situation, at prisstigningerne og lønstigningerne er parallelle. Det må undre. Vi har fået et pristal for april måned – altså efter regeringsindgrebet – som fortæller os, at hvis prisstigningerne i dette år kommer til at forløbe, som de gjorde i april, så bliver den årlige prisstigning 5,2 pct., og lønningerne stiger som bekendt 2 pct., altså et klart reallønsfald.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne give hr. Niels Helveg Petersen et direkte svar på hans spørgsmål om, hvorvidt socialdemokratiet, hvis der bliver et andet flertal i folketinget, vil afskaffe den lovaftale, man nu har mellem regeringen og de radikale om uddannelsestilbuddet og formindskede rettigheder til de langtidsledige, som fra 1. januar 1988 kommer ned på en lavere understøttelsessats. Hvis der bliver et andet flertal inden den dato, så er der ingen tvivl om, at vi vil ændre denne ordning, sådan at forstå, at vi naturligvis vil bevare muligheden for uddannelse for de langtidsledige. Det foreslog vi selv, før denne ordning overhovedet blev aftalt med regeringen. Det, vi vil ændre, er det, at man fjerner rettigheder fra de ledige, rettigheder til arbejdstilbud, rettigheder til at kunne blive på arbejdsmarkedet.

Jeg vil også svare på hr. Niels Helveg Petersens andet spørgsmål i den forbindelse. Når vi brugte grundlovens § 41, stk. 3, ved hr. Niels Helveg Petersen, at det var, fordi vi vedrørende den aftale, det radikale venstre endda har betegnet som 1980ernes reform, ingen mulighed fik for realitetsbehandling i folketingets arbejdsmarkedsudvalg. Vi bad såmænd kun om at få 14 dage til at behandle det i. Det radikale venstre og regeringen har været 8 måneder om at forhandle. Synes man, det er så urimeligt, at halvdelen af folketinget skal have 14 dage, når 10 medlemmer af folketinget har haft 8 måneder til at drøfte det samme spørgsmål i?

Endelig skal jeg sige, at der ikke er noget overraskende i, med den holdning, vi normalt har til frister, at når det gælder indgreb i overenskomster, lovgivning af hastende karakter, er det noget andet, end når det gælder en mere vidtrækkende ordning, hvor det ikke er afgørende, om den træder i kraft den ene uge, den ene måned eller den anden måned.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg kan ikke glæde hr. Svend Auken med at snakke meget om socialdemokratiet. Det synes jeg der er meget lidt grund til i den her situation, for det er ikke dér, de politisk vigtige ting foregår.

Der har været talt noget i dag om dette skuespil med S og SF. Jeg fatter i og for sig ikke, at nogen vil bruge tid på det.

Jeg havde den mere end tvivlsomme fornøjelse at opleve diskussionen i Weekend TV, var det vist, mellem hr. Anker Jørgensen og hr. Gert Petersen. Den diskussion varede nøjagtig 3 minutter. Efter 3 minutters forløb var det fastslået, at socialdemokratiet og SF havde en diametralt modsat opfattelse af, hvordan et samarbejde skulle finde sted. Man brugte 20 minutter til at gentage, hvad man havde sagt de første 3 minutter, men debatten var forbi.

Der er ingen muligheder. Derfor må jeg sige, det er stærkt udtrykt, når hr. Gert Petersen i dag taler om »af hensyn til historieskrivningen«. Kære kolleger! Dette er ikke historieskrivning. Det er måske science fiction eller måske snarere, vil nogle sige, et horror show, for det er jo også berømt, men med historie har det intet at gøre, for der kommer ingenting ud af den historie, siger jeg, som har været medlem af socialdemokratiet i 40 år.

Jeg ved, at hvis ikke jeg sagde noget om regeringen, så ville det blive misforstået. På den anden side har jeg læst mine tidligere taler, og at stå og sige det samme, som jeg har sagt de andre gange, er jo tidsspilde. Jeg kan til gengæld sige, at ingen af alle de rosende ting, jeg de foregående 2-3 gange har sagt om regeringen, er der grund til at pille ved denne gang. Det står fast. Det står stadig væk fast.

Der er et par ting, jeg særlig vil fremhæve, og det kan ingen fortænke mig i i den aktuelle situation.

Det er mit indtryk, at sammenholdet i denne regering er så stærkt, som det nogen sinde har været. Der er vilje hos alle medlemmer af regeringen og de dertil knyttede partier til i alle situationer at stå sammen og prøve at finde den bedst mulige løsning. Jeg må så også i den forbindelse sige, at ikke mindst holdlederen, der i daglig tale hedder statsministeren, har en meget, meget stor del af ansvaret for, at det går, som det gør, på dette område. Alle fabuleringer i radio og TV og presse rundt omkring om sprængning og alt det dér, ja, det kan måske vække falske forhåbninger hos nogle, men der er ingen realiteter i det.

[Erhard Jakobsen]

Holdlederen i denne regering har vist, at han behøver i hvert fald ikke metoder som dem, Aktuelt i dag i en ledende artikel bringer i forslag: nu skal Schlüter se at banke Erhard Jakobsen og delvis venstre på plads. Sikken et udtryk! Jeg kan da godt huske, da jeg for 12 år siden skulle bankes på plads i et parti. Det kan jeg udmærket huske. Jeg kan også huske, hvordan det endte, men det skal vi ikke snakke om her. Må jeg sige om den forløbne tid, at jeg mener, at hele situationen omkring arbejds konflikten, efterspillet, kan man i dag se tilbage på og sige: vi har endnu en gang konstateret, at man ikke skal bedømme tingene efter den støj, de laver. Det var en utrolig støj, de lavede, endda så vi kunne sidde og høre det her, men det har faktisk ingen betydning haft.

Må jeg i den forbindelse sende en venlig tanke til en række fremtrædende ledere i dansk fagbevægelse. De har æren for, at støjen meget hurtigt blev dæmpet ned, idet de loyalt sagde: når strejken er forbi, går man på arbejde igen; man tager et politisk opgør senere, men man strejker ikke mere. Det fortjener dansk fagbevægelse absolut ros for, og det er jeg sikker på at ingen medlemmer af regeringen har glemt og også vil huske ved kommende lejligheder.

I dag er der ikke tvivl om – jeg tror, det var specielt hr. Gammelgaard, der kom ind på det – at bedømmelsen i vide kredse af befolkningen er en ganske anden, end den var i de hysteriske dage. Det er der ikke den fjerneste tvivl om, og det skal man lære af ved kommende lejligheder.

Det, der har gjort mig mest ondt, er de smertelige erfaringer, nogle mennesker måtte gøre i forbindelse med det. På mange arbejdspladser blev 60 eller 70 pct. af arbejderne tvunget til at deltage i noget, som var dem inderligt imod, men de kunne ikke være der, hvis ikke de fulgte det lille, højtskrigende mindretal. Det er en situation, man har kendt rundt omkring, ikke i folketinget, men ellers rundt omkring. Det er den ene smertelige erfaring.

Den anden smertelige erfaring er, at adskillige i løntab og i bod har måttet betale mere end dobbelt så meget, som de ville have opnået, hvis socialdemokraternes forslag var blevet gennemført i stedet for regeringens forslag. Det er, hvad man har haft ud af det. Det kan måske være en lærestreg, når man

går ud i fremtidige konflikter om næsten ingenting set fra den enkeltes synspunkt, men om store ting set fra samfundets samlede indtægts- og udgiftsside.

Når der tales om tilfredshed og utilfredshed i befolkningen, skal jeg slet ikke blande mig, for det er der ingen der ved noget om, heller ikke jeg. Derimod prøver man at måle noget andet. Jeg ser, at vores herostratisk berømte socialforskningsinstitut har lavet noget, som jeg vil kalde en misundelsesmåling. Man har målt, hvor mange her i landet der mener, at de får for lidt og andre får for meget. Når man ved, at hovedparten af befolkningen har under 150.000 eller 200.000 kr. i indkomst om året, er det pragtfuldt at få fastslået, at de synes, de skulle have noget mere, og at de andre skulle have noget mindre.

Tænk, hvis man havde spurgt omvendt: hvor meget er du parat til at afgive for at hjælpe ham på 100.000 kr. op på din indtægt? Det var blevet småt med besvarelsene, hvis der var blevet spurgt på den måde. Det tør jeg godt sige. Det er solidaritet set under den meget almindelige synsvinkel, det realistisk bør ses under.

Et udslag af denne misundesholdning er hele avisernes måde, avisoverskrifternes måde at behandle en bestemt pariakaste, nemlig 18.000, på. Jeg ved ikke, hvor man har tallet fra, men det er slynget ud, at der er 18.000, der har rigtig godt af det, hvis rentefradragsretten bliver skåret godt ned. 18.000 næsere, 18.000, der rigtig har misbrugt situationen osv.

Hvad er sandheden? Sandheden er, at det ikke er 18.000, det er adskilligt flere, men det er en anden sag. Hvad har disse 18.000 forskellige mennesker gjort? De har gjort følgende: et ungt ægtepar fastslår: det er ikke til at skaffe sig en bolig, så må vi gøre noget selv. Vi sætter alt det ind, vi kan, sparer, låner os frem, hvor vi kan, hos venner og bekendte og familie, og så skaffer vi os et hus. Det er det første, de gør.

Det næste er, at de kommer til at betale en overpris på 300.000–500.000 kr. for det hus, fordi rentefradragsretten har været der i mange år, og der står i annoncen: De sparer så og så meget i skat. Der skal man altså på forhånd aflevere 300.000–500.000 kr., og det har de gjort. Dernæst forpligter de sig til en

[Erhard Jakobsen]

rente på op til 20 pct., og den forpligter de sig i mange tilfælde til at betale i 20 år.

Det er vilkårene, det er den forfærdelige forbrydelse, disse mennesker, der er blevet hængt ud i avisernes overskrifter, har begået. Det mener jeg man skal huske, når man nu skal til at rette skævheder i forbindelse med en skattereform. Det må ikke lykkes socialdemokratiet og SF at ofre disse og andre mennesker på misundelsens alter. Det er det, man er i færd med at gøre, og det bør i hvert fald forhindres, selv om der i øvrigt er meget, meget fornuft i at lave om på skattefradragsretten.

Nu vi er ved det, skal jeg da ikke gå uden om noget som helst, som man forventer at jeg ikke går uden om eller måske forventer at jeg går uden om.

Jeg vil gerne sige, at når CD har lagt så stor vægt på spørgsmålet om grundskatter, så er det ikke for at drille socialdemokratiet og de radikale, men så er det, fordi det, der historisk er baggrunden for selve CDs eksistens, er kampen mod grundskyldsideen. Vi betragter grundskatter som det mest tåbelige, man kan have i beskatningen overhovedet. Derfor er det naturligt, at vi siger: var det ikke rimeligt, om en borgerlig regering prøvede at gøre noget ved det? Det fik vi tilslutning til. Socialdemokratiet vil formentlig ikke forhindre regeringens skatteudvalg i at behandle CDs forslag. Det vil jeg tro at man kan affinde sig med.

Jeg vil gerne sige, at det sandelig ikke betyder, at centrum-demokraterne ikke mener, der er andre problemer for parcelhusejerne end ejendomsskatten. Hvis ikke man synes, man kan forhandle videre med hensyn til ejendomsskatter, så begynd på noget andet!

CD har et glimrende forslag – det får vi ikke modstand i regeringen imod – : lad os lægge loft over lejeværdien af egen bolig. Det er i høj grad noget, der kan forhandles om. Lad os forlænge overgangsperioden sådan, at vi ikke rammer de 18.000 og andre så hårdt, som nogle har talt om at de skulle rammes, og som ikke mindst hr. Lykkesoft ønsker.

Der er sandelig nok at forhandle om, og kunne der på disse områder på et eller andet tidspunkt – som jeg nok skal lade være med at udtale mig om – opnås rimelige indrømmelser fra deres side, som så ivrigt ønsker en skattereform, ja men så er det da klart, at

spørgsmålet om grundskatter spiller en væsentlig mindre rolle, end det ville gøre, hvis disse ting ikke blev berørt.

CD ser meget gerne, at forhandlingerne i den kommende tid kommer til at dreje sig om andre ting end grundskatter, idet vi selvfølgelig forbeholder os, inden forhandlingerne er slut – det har vi formentlig lov til som medlem af regeringen – at være med til at drøfte, om der nu er kommet en tilfredsstillende ordning eller man stadig væk skal gøre noget på grundskatternes område, hvad jo også andre mener man skal.

Jeg mener dermed at have påvist, at der er ingen, der med rimelig grund kan sige, at nu stilles der så urimelige krav, at man ikke kan forhandle videre. Hvilken undskyldning man end vil bruge for at tilfredsstille Hardy Hansen, så kan man i hvert tilfælde ikke bruge denne.

Vi håber altså, at disse ting kommer til realitetsforhandling. Vi ønsker også en skattereform, men som jeg sagde, ønsker vi ikke en skattereform, hvor man ofrer titusinder af mennesker på misundelsens alter. Centrumdemokraterne har for længst sagt, at vi er fuldstændig klar over, at på samme måde som vi har taget medansvaret for, at man har gjort noget meget ubehageligt over for titusinder af mennesker her i landet, der ikke har det for rart i forvejen, er vi helt indstillet på, at der må gøres noget, når det er nødvendigt, over for dem, der har helt andre indkomster. Men vi protesterer imod, at man på forhånd udnævner folk, der har et parcelhus, eller folk, der har en bil, til at tilhøre den kategori, der har råd til at betale hvad som helst, for det er forkert, det stemmer ikke med de praktiske erfaringer.

Vi håber meget, at forhandlingerne nu kan gå videre stille og roligt – både stille og navnlig meget, meget roligt. Jeg kan ikke se, hvorfor i alverden man skulle have hastværk. Er der partier, der ikke kan være med, ja, så må de partier jo stå af, og så må andre tage opgaven op. Det er givet, at der er forventninger om, at der laves en skattereform, men det er ikke ligegyldigt, hvordan denne reform kommer til at se ud. I en reform ligger, at et stort flertal af landets befolkning gerne skulle føle, at det, man får, er bedre end det, man havde, og hvis det skal opnås, så er der i hvert fald adskillige af de ting, jeg har nævnt her, der må tages i betragtning.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Jeg vil gerne spørge hr. Erhard Jakobsen: hvem er det, der på forhånd har udnævnt dem, der har hus eller bil, til at være synde-bukke eller betalere som en del af en skatte-reform?

Det forargelige i hele den kampagne, CD af mangel på loyalitet over for dem, man er i regering sammen med, af mangel på loyalitet over for dem, man forhandler skattereform med, har kørt de sidste uger om ejendomsbeskatningen, er, at man prøver at anvise løsninger på et problem, der ikke eksisterer, og som regeringen ved sin egen skatteminister har påvist ikke eksisterer.

Der er ikke i det, der hidtil har været for-handlet, der er ikke i de intentioner, der ligger hos de partier, der forhandler, et ønske om, at det specielt er de mennesker, der ejer deres egen bolig, der skal betale skattereformen. De 18.000, hr. Erhard Jakobsen taler om – her er det vigtigt at holde sig kendsgeringerne klart – er fortrinsvis mennesker, hvis indkomster er så høje, at de adskiller sig klart fra det store flertal af befolkningen, og hvis rentefradrag er så høje, at de på ingen måde kan henføres til alene det forhold, at de har anskaffet sig en bolig. Der er tale om mennesker, der i meget vidt omfang har engageret sig i alle former for skattetænkning og af den grund har skaffet sig store rentefradrag. Det er vel det mindste, man må forlange, hr. Erhard Jakobsen, ved en skattereform, at disse mennesker kommer til at yde et ekstra bidrag til samfundshusholdningen. Det er vel det mindste, man må forlange.

Jeg vil i øvrigt sige om ejendomsskatterne – der har jo været en debat i går, og der har været dele af en debat i dag om det – at det forargelige efter vores mening er, at der én gang er foretaget en udhandling om det spørgsmål med indenrigsministeren, mellem socialdemokraterne og de radikale og regeringen. Vi ønsker ikke at fortsætte drøftelserne om indkomstskattereformen, før det forlig, vi én gang har lavet om ejendomsbeskatningen og om, hvordan det videre skal håndteres, er blevet overholdt af regeringen.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kan ikke helt nære mig for at sige bl.a. til det, hr. Erhard Jakobsen sagde: det er ikke altid det, der støjer mest, der betyder mest. Men det er mere et drilleri.

En skattereform er det vanskeligste af alle politiske spørgsmål; sådan har det altid været. Det er så nemt, når man skal lave en skattereform, der har en dyb indvirkning på familiernes økonomi, at appellere snart til den ene, snart til den anden særlige interesse. En skattereform kan ikke lade sig gøre, kan ikke politisk gennemføres, hvis ikke de partier, der forhandler skattereformen, lægger bånd på sig i appellen til særlige interesser.

Vi er egentlig i stilfærdighed nået ganske langt i de skatteforhandlinger. Jeg tror også, man kan nå til vejs ende, det burde kunne lade sig gøre, men det er ikke gavnligt, hvis diskussionen udfolder sig i fuld offentlighed. Det stiller meget store krav til politiske partier at gennemføre en skattereform. Det stiller krav til os, det stiller krav til socialdemokratiet, det stiller også krav til regeringen og til regeringspartierne om at holde indre fodslag og krav om, at man ikke stiller urimelige og ubegrundede krav, som man ved de andre partier ikke kan acceptere.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Som hr. Lykketoft sagde, skal der ikke herske nogen tvivl om, at socialdemokratiet ikke deltager i noget felttog eller nogen hævnaktion mod ejere af egen bolig i forbindelse med en skattereform. Tværtimod har det været et særkende for Danmark under socialdemokratiske regeringer, at i titusindvis af familier har fået mulighed for at bo i deres eget hus eller deres egen bolig. Ingen af de tal – det påviste hr. Lykketoft også før – skatteministeren har præsenteret forhandlerne for undervejs, har vist, at parcelhusejerne udsættes for nogen særlig byrde i forbindelse med de omlægninger, vi drøfter i øjeblikket.

Derfor opfatter vi det naturligt som helt usagligt, at vi nu skulle til at kompensere de husejere, der får lettelse som følge af skatteomlægningen, gennem nedsættelse af enten ejendomsskatterne eller lejeværdien. De penge, der skal bruges til det, kommer jo ikke ud af den blå luft. De skal hentes ind på andre områder. De skal i givet fald hentes ind gennem nye sociale nedskæringer eller skat-

[Svend Auken]

ter og afgifter på andre områder, f.eks. forbrugsafgifter.

Det særlige ved denne situation er imidlertid, at spørgsmålet om ejendomsskatterne er løst, idet socialdemokratiet og det radikale venstre har indgået en klar og utvetydig aftale med regeringen.

Jeg spurgte tidligere statsministeren, som ikke havde mulighed for at være i salen i går, om han kan give folketinget et utvetydigt svar på, om den aftale og de forudsætninger, vi har været enige om, står ved magt, således at forstå, at med vedtagelsen af det forslag, som kommer til tredje behandling i morgen, er ejendomsskattespørgsmålet definitivt ude af de igangværende skatteforhandlinger.

Jeg tror, det for de videre forhandlinger i denne sag er vigtigt, at statsministeren giver den klare melding, at en aftale er en aftale, og at statsministeren forstår, at vi har behov for at få slået det fast, inden vi forhandler videre om nye aftaler.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Selv om det, jeg siger, ikke spiller den store rolle, så må jeg netop på den baggrund lægge særlig vægt på, hvad kloge folk fortæller mig om de her områder.

Jeg kan kun sige, at alt, hvad man her har sagt om socialdemokratiets vilje og de radikales vilje til at beskytte parcelhusejerne, står i skrigende modsætning til den praktiske politik, man har ført eller prøvet at føre. Vi var i stand til at forhindre det i en overgangsperiode. Jeg kan også sige, at det, man siger om virkningerne for parcelhusene, står i skrigende modsætning til de henvendelser, man får fra mennesker i mange forskellige situationer, hvoraf meget få er rige.

Men det er ikke noget, der egner sig til debat i folketinget. Det er noget, der må snakkes om i udvalg, det er da klart, og det er den forhandling, man skal føre videre. Man har vel ikke tænkt sig, hverken hos hr. Niels Helveg Petersen eller hos hr. Lykketoft, at når sådan nogle forhandlinger føres et eller andet sted, så har partierne værsigo at lade være med at sige, hvad de rent faktisk ved om disse områder? Det er naturligvis ikke en måde at pålægge andre pligt til at tie stille på.

Jeg er fuldt og fast overbevist om, at det, vi har sagt med hensyn til skadelige virkninger for nogle af parcelhusejerne, stemmer. Hvis man bagefter, når det hele er færdigt – vi har jo ikke set noget færdigt projekt – kan påvise, at det var luft og gas alt sammen, så falder problemet fuldstændig væk, så er der ingenting.

Men der kommer en dag efter denne. Der kommer nemlig den dag, hvor skattebilletterne udskrives, og den dag, hvor ejendomsskatterne rundt omkring i kommunerne bliver fastsat, og hvor de skal betales. Så kan det godt være, at nogle mennesker siger: hvad i alverden var det, man fortalte os i aviserne? Det stemmer jo slet ikke med det, vi nu ser.

Det er den situation, vi gerne vil være med til at undgå for alle folketingsmænds renommés skyld.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg vil godt stille socialdemokraterne et spørgsmål. Hvis jeg forstod hr. Erhard Jakobsen ret, så antydede han, at CD nu er villigt til at give sig på ejendomsskatterne, men til gengæld vil trække lejeværdi eller andre ting ind i forhandlingerne. Jeg synes, at vi har krav på et svar fra socialdemokratiet: vil det lade sig behandle på den måde? Først rejses spørgsmålet om ejendomsskatter. Så sluttes der et forlig, hvor der er usikkerhed om, hvorvidt det står der eller ej – o.k., det står der åbenbart; det får vi i hvert fald besked om af statsministeren på et eller andet tidspunkt – men så kommer der bare nye krav. Vil socialdemokratiet forhandle på de vilkår?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Hr. Erhard Jakobsen talte i sit sidste indlæg om skadelige virkninger ved en skattereform for parcelhusejere. Hvad er formålet med en skattereform? Det er bl.a. at sætte en bremse på den adgang til at lånefinansiere sit forbrug, som har drevet renten op, så det er blevet svært for folk at sidde i deres hus. At føre en politik, der sætter renten ned, er en grundlæggende, en fundamental interesse også for de mennesker, der bor i eget hus.

[Niels Helveg Petersen]

Jeg ved ikke, hvad det er for skadevirkninger, der skulle være ved de forhandlinger, vi har ført om en skattereform. Jeg vil bede om, at hr. Erhard Jakobsen konsulterer skatteministeren. Skatteministeren har ikke under disse forhandlinger kunnet sige noget om, ønsket at sige noget om eller med rette kunnet sige noget om, at den reform, vi forhandlede, var til skade specielt for denne meget store gruppe af befolkningen.

(Kort bemærkning).

Lykketoft (S):

Den grundlæggende fejltagelse hos alle de falske profeter i skattedebatten, inklusive hr. Erhard Jakobsen, er, at de ikke tager hensyn til den kendsgerning, at det, der diskuteres – det er efterhånden velkendt for offentligheden – er en omlægning af nogle fradragsværdi, men samtidig en væsentlig forlængelse af den proportionale beskatnings område og nogle væsentlige lettelser i børnefamiliernes økonomi. De tre ting tilsammen kan medføre – hvis den politiske vilje er til stede – et nyt skattesystem, der på ingen måde i særlig grad belaster de mennesker, der også bor i deres egen bolig.

Det, der er grundlæggende i denne diskussion, er, at vi ikke er i forhandling om en skattereform for at løse de skinproblemer, CD med bistand fra andre falske profeter prøver at rejse i den offentlige debat. Vi er i skattereformforhandlinger for at rydde op i det, statsministeren med megen ret har betegnet som et »pilråddent skattesystem«. Det er den opgave, vi er i gang med at forsøge at løse, ikke de ikke-eksisterende problemer, som CD i falsk propagandistisk øjemed rejser i den offentlige debat.

Om ejendomsskatterne vil jeg sige, at det er et særligt problem. Det er et tillidsproblem. Det er et spørgsmål, om man kan regne med de aftaler, man laver med regeringen.

De andre ting, hr. Erhard Jakobsen nævnte i sammenhæng med indkomstskattesystemet, og som man kunne se på, er vi ikke interesserede i at se på, fordi de stadig væk er bidrag til løsning af problemer, der ikke eksisterer.

Det, der skal afklares i dag, er det tillidsproblem, der er opstået, fordi regeringen ikke klart har meldt i forhold til indgåede aftaler.

Jeg vil afslutningsvis sige til hr. Erhard Jakobsen om alle de opskræmte mennesker, han hører om, at hvis man prøver at opskræmme folk, gør det bevidst og gør det gennem lang tid, så får man også nogle breve fra nogle, der er blevet opskræmt, men det bliver deres frygt ikke mere reel af.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Må jeg til det sidste sige, at det ikke er mig, der har opskræmt brevskriverne. Det er brevskriverne, der har opskræmt mig, fordi deres eksempler er bilagt rent praktiske oplysninger, som enhver kan konstatere rigtigheden af. Det er det, der har været med til – ikke at opskræmme mig, for jeg var forbedret på, at sådan måtte det stort set virke.

Jeg vil gerne sige, at det dog vist er det mest usandsynlige krav, man nogen sinde har stillet til forhandlingsparter, at den ene ting efter den anden skal lades ude af betragtning. Kan det virkelig være rigtigt, at nu skal man heller ikke kunne diskutere lejeværdien af egen bolig i forbindelse med en skattereform? Vi ved, hvilket tårnhøjt problem det er blevet for masser af mennesker rundt omkring, hvor lejeværdien er steget og steget og bliver ved med at stige. Det skal man altså ikke kunne diskutere i forbindelse med en skattereform!

Nu begynder jeg at forstå, hvad hr. Svend Auken mente, da han i Information forsikrede Hardy Hansen, at han kunne være ganske rolig, for det, socialdemokraterne var ved at få gennemført nu, var socialdemokratiets skattelovsforslag. Ja, det kan man tydeligt høre, men det kan næppe blive med en borgerlig regerings hjælp.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg synes, det er en yderst interessant debat, der udspilles her, først og fremmest fordi 90 pct. af folketingets medlemmer overhovedet ikke er orienteret om de ting, der bliver diskuteret her fra talerstolen.

Jeg vil gerne sige til hr. Erhard Jakobsen, at jeg da er glad for, at der er ét folketingsmedlem, der vil forsvare husejerne, der går imod stigende ejendomsskatter og en yderli-

[Maisted]

gere udplyndring af dem, der bor i parcelhuse. Det lyder i hvert tilfælde godt.

Det er groft, at den danske befolkning og 90 pct. af folketingets medlemmer skal være vidne til en diskussion om en skattereform, hvortil de overhovedet intet kendskab har. Man kunne lige så godt forlange, at blinde skulle diskutere farver. Det er præcis det samme problem, vi har her i folketinget.

De menige folketingsmedlemmer og befolkningen, som er holdt for nar i hele denne sag, må i det mindste forlange, at man fremlægger rids, og hvad det er for aftaler, man diskuterer, og hvad det er for sager, der behandles i folketingssalen. Jeg har aldrig været udsat for i den tid, jeg har været i folketinget, at man diskuterer forslag af nogen som helst art, som ikke er forelagt samtlige folketingets medlemmer. Ønsker man den form for debat, skal det ikke foregå i folketingssalen. Det fortjener befolkningen jo da slet ikke; den er endnu ringere stillet, for dér er det ikke engang 10 pct., der ved, hvad det drejer sig om.

Stavad (S):

Må jeg først sige noget til hr. Erhard Jakobsen om lejeværdien, der ikke kan bringes ind i forhandlingerne. Mig bekendt er det den regering, halvdelen af CDs medlemmer sidder som ministre i, der har taget det ud af forhandlingerne, i og med at man har lagt forslag ned i salen. Det er ikke socialdemokratiet og det radikale venstre, der har taget det ud, men regeringen.

Hr. Erhard Jakobsen sagde noget i sit første indlæg, som jeg synes det ville være interessant at få et svar på. Hr. Erhard Jakobsen sagde, at han som medlem af CD havde lov til at sige hvad som helst om dette under forhandlingsforløbet. Jeg synes, vi må spørge: har hr. Erhard Jakobsen som medlem af et af regeringspartierne ret til at gå ud og skabe tvivl om og give anledning til fejlfortolkning vedrørende et forlig, som er indgået også med CD, fordi CD er medlem af regeringen?

Jeg synes, vi må bede hr. Erhard Jakobsen om at udlægge den tekst, vi i forliget om ejendomsskatterne blev enige med indenrigsministeren om, hvor der står, at de øvrige ejendomsskattespørgsmål, der har været til behandling i kommunaludvalget, tages op til forhandling til efteråret i lyset af de kommu-

naløkonomiske virkninger af skattereformen. Hvad er hr. Erhard Jakobsens udlægning af den tekst? Kan udlægningen være en anden, end at hermed er ejendomsskatterne definitivt ude af forhandlingerne? Hvis hr. Erhard Jakobsen kan læse teksten anderledes, vil jeg gerne høre en bemærkning fra ham.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Også på dette punkt er såvel mit parti som jeg en loyal understøtter af regeringen. Vi holder os ganske til indenrigsministerens udtalelse om denne sag.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg må sige, det er virkelig yndigt at se hr. Erhard Jakobsen heroppe som en bedre hønemor, der spreder sine vinger ud over parcelhusejerne. Men jeg synes lige, der er grund til at gøre opmærksom på, at det, hr. Erhard Jakobsen kalder et felttog, eller var det et hæventog, mod husejerne i dette land, består, så vidt aviserne har refereret fra forhandlingerne, i, at man er ved at lave en ordning, der betyder, at ejere, hvad enten de tjener 350.000 kr. eller 150.000 kr. om året, får den samme værdi af samme fradrag.

Jeg har også forstået, at man opererer med en overgangsordning for denne virkelig tilbunds gående reform af en størrelsesorden, der hedder 10–12 år. Jeg har også forstået, at det ikke rører særlig meget ved det problem, der består i, at landets lejere fortsat betaler en del af gildet, fordi de jo ikke har noget fradrag.

Jeg må indrømme, jeg har meget svært ved at se, at så beskedne forslag skulle nærme sig den nationale katastrofe, som hr. Erhard Jakobsen nærmest giver udtryk for at det er.

Jeg synes ikke mindst, det er vanskeligt at fatte det og få det ind i hovedet, når man ved, hvad det er for et samfund, vi lever i i 1985. Hvordan i alverden kan man stå og hidse sig op over, at vi giver ens fradrag til folk, og sige, at det skulle være en katastrofe, når vi lever i et samfund, hvor $\frac{1}{4}$ af de enlige forældre må gå på bistandskontoret hvert år for at klare dagen og vejen, hvor vi stadig væk har $\frac{1}{4}$ million medmennesker, der er arbejdsløse, hvor der er over 100.000, der er invalidepensionister, og som ikke engang kan få deltidsarbejde, ikke engang kvarttidsarbej-

[Anne Grete Holmsgård]

de, men er henvist til permanent offentlig forsørgelse, hvor man med hr. Erhard Jakobsens stemme gennemtvinger en overenskomst, hvis eneste helt sikre resultat er, at de lavestlønnede, HK-arbejderne, butiksarbejderne, kvinderne og mændene i disse job, ikke får en brik over 2 pct., hvis de overhovedet får 2 pct.? Det giver stensikkert et real-lønsfald for dem. Samtidig sidder medlemmerne af den samme regering og forhandler om 25 pct.s lønforhøjelse til cheferne inden for den offentlige sektor.

Jeg synes, at proportionerne mangler fuldstændig, og jeg synes, det er grotesk, at det er sådan nogle ting, hr. Erhard Jakobsen kan hidse sig op over. Jeg synes virkelig, jeg får det dårligt. Jeg får kvalme af det.

Det får jeg også, når statsministeren i sit indlæg remser tal op og så tager sig lidt til brystet, mander sig op og siger: det gælder om at vitalisere danskerne og om at værne om tryghed og velfærd. Øjnene må virkelig ryge helt om i nakken på én. Man skulle virkelig tro, at det, man stod og snakkede om her fra statsministerens side, fra hr. Erhard Jakobsens side, foregik i en eller anden lille klub, for medlemmerne af klubben; meningsfællerne i klubben, og hvor man rigtig stod og tordnede. Jeg ved godt, at hr. Erhard Jakobsen altid vil gøre det, han er sådan en, der gør det hver gang, men også statsministeren! Han er jo statsminister for den klub, der hedder danskerne, der bor i dette her land, så han kunne dog i det mindste prøve at snakke til, hvad skal vi sige, den fjerdedel af dem, som har haft mest ondt ud af den politik, der er gennemført her.

Statsministeren og de borgerlige ordførere har været heroppe og levere den sædvanlige navlebeskuende selvros: ja, ja, ja, men det her handler jo bare om den nødvendige økonomiske politik, ikke andet, og selvfølgelig er vi frygtelig kede af, at det gør så ondt på nogle, men vi er nødt til at gøre noget og rydde op i det morads, socialdemokraterne har skaffet os på halsen. Det er socialdemokraterne helt alene, som om de ikke havde lavet det sammen med nogle, bl.a. sammen med CD, bl.a. sammen med de konservative, bl.a. sammen med venstre, oven i købet i et regeringssamarbejde, sammen med de kristelige, i varierende koalitioner, og ikke mindst sammen med de radikale, som er dem, der gang på gang på gang på gang sikrer, at det

hele kommer igennem, og bagefter siger: vi har også nogle krav, men desværre fik vi ikke stillet dem, inden vi var med til at gennemføre alt det, som vi i virkeligheden ikke bryder os så forfærdelig meget om.

Det er rigtigt, at der er økonomiske problemer. Det er oven i købet så sandt, som det er sagt, at de er blevet betydelig værre de seneste 2½ år, hvor den borgerlige regering har siddet. Den udenlandske gæld, som er et virkelig alvorligt problem, er vokset, så den svarer til cirka halvdelen af de årlige nettoudgifter, staten har. Det er ca. 70 mia kr. Jeg synes ikke, at det er noget ringe beløb. Det er såmænd det, regeringen har præsteret, siden den kom til i september 1982.

Den indenlandske statsgæld er såmænd også vokset. Arbejdsløsheden er ikke vokset, men den er så sandelig heller ikke forsvundet, og regeringen har endnu ikke formået at præstere en målsætning for, hvornår arbejdsløsheden skal være ude af verden. Man kan kigge i finansredegørelsen, man kan høre på, hvad statsministeren siger gang på gang, man kan kigge i budgetredegørelsen: der er ingen målsætning for, hvornår arbejdsløsheden skal være ude af verden. Når man læser budgetredegørelsen, er det ganske klart, at det, regeringen sætter sin lid til, er, at faldende børnetal og lavere pensionsalder klarer problemet, ikke i dette århundrede, men engang omkring år 2000 og derefter. Det er ganske simpelt uanstændigt og uforsvarligt.

Med hensyn til betalingsbalanceunderskuddet siger man: nå ja, det var måske ikke så godt, at det kom op på næsten 8 mia kr. i første kvartal, men der var jo også en konflikt, og der var jo også en specielt hård vinter. Det nærmer sig utrolig meget en vane, at hver eneste gang regeringen sætter et tal for betalingsbalanceunderskuddet, så viser den faktiske udvikling, at underskuddet bliver højere. Det, man klamrer sig til, er stadig væk, at det til trods for alting vil være ude af verden i 1988.

En af de borgerlige ordførere var heroppe og sige – jeg tror, det var hr. Gammelgaard – at oppositionen bredt set klandrer regeringen for ikke at gøre noget ved betalingsbalancen. Nej, vi har sådan set ikke sagt, at regeringen ikke har forsøgt at gøre noget ved den. Det, vi har sagt, er, at den har forsøgt at gøre noget ved den på en konsekvent forkert måde hele vejen igennem.

[Anne Grete Holmsgård]

Det, man er sikker på, er, at de dårligere stillede grupper kommer til at slippe noget, mens den forbrugsbegrænsning, som kunne have en effekt, nemlig på de bedre stilledes indkomster, stort set er fraværende. Den er heller ikke med i de skatteforhandlinger, der føres i øjeblikket, i hvert fald ikke den del af dem, som kan ses i avisernes spalter. Det kan godt være, at den ligger i en eller anden skuffe hos forhandlerne, der hiver den frem en gang imellem og diskuterer den lidt, men ellers er den ikke til stede.

De andre ting, man ikke gør noget ved, er en åbenlys ting som energiimporten. Vi har en energiimport i dette samfund på over 20 mia kr. om året. Det ville være usædvanlig indlysende at nedbringe den energiimport, hvis man strukturelt ønsker at gøre noget ved betalingsbalanceunderskuddet. Det gør man ikke.

Et andet meget aktuelt eksempel: Danmark importerer papir for 6 mia kr. om året. Man kunne spare i hvert tilfælde 4 mia kr., hvis man lavede en solid genbrugsordning i Danmark, hvor man virkelig indsamlede papir. Der står såmænd en flot formålsparagraf i vores genanvendelseslov, men denne regering har ikke gjort en pind for at opfylde den. Det gør den måske til efteråret, fordi den er blevet presset til det af oppositionen for nylig, men ellers var det så sikkert som amen i kirken ikke sket.

Det har været nævnt heroppefra, bl.a. af statsministeren, at det går fremad med investeringerne. Selve produktionsresultatet i den private sektor er steget ganske pænt, nemlig 20 pct. fra januar 1984 til 1985, og det er rigtigt nok, at det går lidt fremad, men det går sandelig også fremad fra et bundskraberniveau. Det, statsministeren glemte at sige, var, at det kun er ¼ af den ekstra profit, erhvervslivet har erhvervet i det sidste år, der er blevet investeret.

Hr. Niels Helveg Petersen spurgte, om det var meningen, at vi bare skulle tage de 40 mia kr., det private erhvervsliv har tjent, og dele ud i løn. Det tror jeg ikke at der er nogen der har stået heroppe og sagt. Selvfølgelig skal der investeres. Det, vi anker over, er, at ikke alle midlerne enten bliver brugt til investeringer eller bliver delt mellem investeringer og løn.

Hr. Niels Helveg Petersen sagde også, at det, der var problemet, var, at vi havde haft

en meget, meget høj lønkvota, en helt usædvanlig høj lønkvota, gennem årene. Nu var den faldet lidt, og det var i virkeligheden ikke så problematisk. Den er faktisk faldet, hr. Niels Helveg Petersen, til et niveau, hvor den ikke har ligget i 25 år. Så langt nede har den ikke været i de sidste 25 år. Det er dog immervæk et fald, der er til at tage og føle på.

Så vil jeg godt vende tilbage til skattereforen, som blev diskuteret frem og tilbage heroppefra. Statsministeren var inde på den i sin besvarelse af forespørgslen i starten af denne debat og sagde endnu en gang, at naturligvis må vi have en skattereform. Ja, det er klart. Der er ikke nogen i denne sal, der kunne finde på at sige, at vi ikke skal have en skattereform. Med det blakkede rygte – det er der god grund til – skattesystemet har i befolkningen i dag, er der naturligvis ingen, der gerne vil sidde herinde igen, der tør gå ud og sige til sine vælgere, at man ikke skal gøre noget ved skattesystemet.

Men det, der er giftigt ved sagen, er, at man bilder folk ind, at nu er man virkelig ved at lave en tilbunds gående reform af skattesystemet. Det er der ikke den fjerneste ud-sigt til, medmindre man helt laver om på de udspil, der har været til forhandling. Det handler i realiteten om, at man flytter rundt med nogle hjørner. Man starter med et udspil fra regeringen, hvor der er et underskud på ca. 10 mia kr., til trods for at der er et rablende underskud på statsbudgettet. Det er muligt, at man har nedbragt det til 5 mia kr. Det er der ingen af os der ved endnu.

De 10 mia kr., man rykker rundt med, er et ganske lille hjørne af det samlede skattesystem, og hvis vi sammenligner det med den ekstraprofit, erhvervslivet har fået i løbet af det sidste år, er det en fjerdedel. Det, man rykker rundt med, er en fjerdedel af den samlede ekstraprofit, der er kommet ind i dette samfund i erhvervslivet i det seneste år. Det er simpelt hen til at dø af grin over, at man kalder det en virkelig skattereform. Man burde selvfølgelig kalde det nogle småjusteringer. Det er ikke andet end nogle småjusteringer.

Så vil jeg sige: nå ja, nogle småjusteringer kunne selvfølgelig være bedre end slet ingen justeringer. Problemet er bare, at hvis de radikale og socialdemokratiet og regeringen bliver enige om småjusteringer, så er vi me-

[Anne Grete Holmsgård]

get bekymrede for, at det betyder, at man har blokeret for en ordentlig og tilbundsgående skattereform de næste mange år, har blokeret for, at et andet flertal i denne sal kan gennemføre de nødvendige tilbundsgående reformer af skattesystemet.

Når jeg tror det, er det, fordi vi har erfaring for, at hvis først socialdemokratiet har indgået et forlig, så er det meget svært for dem at lave noget andet. De føler sig helt urimeligt bundet i år fremover. Det betyder, at man forspilder en mulighed, man ellers kunne få sammen med venstrefløjen i et andet flertal.

Det andet flertal er så forbioret nødvendigt, for det er ganske klart, at regeringen ikke laver om på den politik, den fører i øjeblikket. Den kører derudad med større sociale uligheder, med flere besparelser på de dårligst stilledes forhold, med justeringer af skattesystemet, som i virkeligheden kun flytter hjørner. De radikale har endnu ikke givet noget signal om, at de vil stille krav om, at det skal være anderledes. Jo, de vil stille krav til en skattereform, som flytter nogle småhjørner, laver nogle småjusteringer, ikke en pind andet.

Det betyder selvfølgelig, at hvis der virkelig skal ske noget, er det nødvendigt med et andet flertal, og det er nødvendigt med en virkelig alternativ politik, som batter noget, og som er andet end den afskyngning af en politik, socialdemokratiet har ført tidligere.

Det kan godt være, at hr. Anker Jørgensen synes, at VS er for sprælsk, som han siger, til at man kan lave noget sammen med dem, og at SF laver for meget sammen med VS, og at SF i det hele taget er for lidt socialdemokratisk, men ærlig talt kunne hr. Anker Jørgensen have godt af at få lidt mere spræl i kludene. Det tror jeg såmænd ville gavne ham og hans parti på længere sigt, for når man kigger tilbage på historien, er det ret beset dér, han har lavet lidt spræl i kulisserne, nemlig på den internationale front og på sikkerhedspolitikken, hvor hans parti har fået nogle skulderklap. Alt det andet har de ikke fået et eneste skulderklap for, men bare sikker og evindelig tilbagegang.

Så vil jeg godt opfordre hr. Anker Jørgensen til at tænke over, om det ikke var på tide, at socialdemokratiet fik lidt mere spræl i kludene og tog det lidt mere alvorligt. Hvis der skal ske andet end permanent tilbage-

gang for de socialt dårligt stillede eller en elendig middelmådighedens politik, så er det på tide, at man alvorligt diskuterer alternativer og gør det seriøst sammen med venstrefløjen.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er tilfreds med den status, man kan gøre her ved folketingssamlingens slutning. De resultater, der er opnået både i fællesskab med oppositionen og i regeringen og med de radikale alene, er resultater, som kristeligt folkeparti vedkender sig sin andel i og sit medansvar for.

Det er en særlig glæde for kristeligt folkeparti, at folketinget i denne folketingssamling har vedtaget en beslutning om at lade u-landsbistanden stige mere end nogen sinde før, sådan som både statsministeren og hr. Niels Helveg Petersen har omtalt det tidligere i dag. Det er et resultat, det er vigtigt at gøre opmærksom på.

Statsministeren og regeringspartierne har levet op til det løfte, kristeligt folkeparti fik under forhandlingerne sidste eftersommer, at u-landsbistanden fortsat skulle stige. Et enigt folketing har nu tilkendegivet, at u-landsbistanden skal stige med det sigte så hurtigt som muligt at nå op på 1 pct. af bruttonationalproduktet, og at den danske u-landsbistand med virkning fra 1. januar 1986 skal øges til 0,82 pct. af bruttonationalproduktet.

Oppositionen og regeringen har i fællesskab nået et resultat, og hermed er et af kristeligt folkepartis hovedmål nået. Det er bemærkelsesværdigt i en tid, hvor vi nødvendigvis må gennemføre mange store besparelser.

Af mindre, men dog betydelige resultater kan nævnes, at det er lykkedes at få missionærernes undervisning betalt. Når jeg nævner det, er det, fordi kristeligt folkeparti har fremført det nogle gange, også ved afslutningen af en folketingsdebat, når der er tale om missionærer i u-landene. En væsentlig økonomisk byrde for mange missionselskaber er hermed blevet lettet, og det er en simpel retfærdighedshandling over for vore ydremissionærer i forhold til de mange u-landseksperter, vi har under Danida.

Det har knebet med forståelsen for de små bysamfunds problemer. Der var et flertal mod regeringens forslag om lettelse af etable-

[Steffensen]

ringsadgang i landsbyer. Kristeligt folkeparti vil søge andre veje til at skabe nye aktiviteter i landsbyerne. Navnlig må vilkårene for alle landerhverv, også småindustri og håndværk, forbedres. Flere hundrede købmænd i landsbyerne er blevet reddet ved, at de overtager visse offentlige servicefunktioner såsom postindlevering, biblioteksudlån og håndkøbsudsalg for apoteker. Det betyder, at landsbysamfundene får mulighed for at blive bevaret og for at eksistere på samme vilkår som det øvrige samfund.

For at forbedre samarbejdet øboerne imellem og styrke deres særlige relationer til det offentlige, de offentlige myndigheder, har miljøministeren opnået finansudvalgets tilslutning til oprettelse af et ø-sekretariat på Avernakø.

Vi vil ikke lægge skjul på, at den vigtigste debat i den folketingsssamling, vi nu snart har bag os, er debatten om etik og medicinsk teknik. Den fandt sted den 10. april i år. Grundlaget for kristeligt folkeparti, når det drejer sig om etikens plads i den nyere medicinske forskning, er som i alt andet det kristne livs- og menneskesyn. Det glæder os, at det i debatten fra regeringens side blev udtrykt, at man ønsker at tage sit udgangspunkt for en etisk debat i hensynet til det enkelte individ. Det understreger, at regeringen og kristeligt folkeparti er enige i dette udgangspunkt.

Debatten viste i øvrigt, at gensplejsning klart afvises af folketingset. Det er derimod ikke tilfældet, når det drejer sig om forskning og eksperimentering med befrugtede æg. Her var kristeligt folkeparti det eneste parti, der klart tog afstand.

Da forskningen berører områder, hvor etiske grænser kan forskydes, er det nødvendigt, at samfundet er med til at bestemme, hvilke forskningsprojekter der skal sættes i gang, og hvilke der skal stoppes. Kun ved en grundig information og en bred offentlig debat kan den medicinske forskning blive underlagt klare retningslinjer, som er i pagt med vort samfunds traditioner og den etik, som vi ønsker samfundet skal bygge på. Også den medicinske forskning og teknik bør fastholdes på det kristne menneskesyn, den kristne kulturarv og respekten for det skabte menneskeliv.

Efter vor opfattelse bør vi prioritere ressourcerne i sundhedsvæsenet på en sådan

måde, at vort system ikke bruger uhyre summer til forskning vedrørende reagensglasbefrugtning, når den store medmenneskelige forståelse for de barnløses problem kan klares ved en betydelig lempelse af adoptionsloven.

Den såkaldte HT-dom, som faldt i landsretten for nylig, burde ryste mange, fordi man indirekte anerkender, at nødret betyder, at grundlovssikrede frihedsrettigheder kan sættes ud af kraft. Vi må nu afvente højesterets endelige afgørelse, og derefter må vi tage stilling til, hvilke lovinitiativer der vil være nødvendige for at sikre fuld organisationsret inden for det offentlige. Det er en vigtig politisk opgave at sikre den enkelte fuld frihed til at afgøre, hvilken organisation man har lyst til at være medlem af.

Kristelig Fagforening og de nye frie fagforeninger, der er opstået, bør anerkendes på samme måde som de gamle, etablerede fagforeninger. Det er derfor kristeligt folkepartis ønske, at statens samarbejdsudvalg også får repræsentanter for disse nye fraktioner inden for fagbevægelsen, således at de bliver taget med på råd i forbindelse med det fremtidige lovgivningsarbejde.

Det er med stor beklagelse, vi oplevede her i folketingset, at der var et snævert flertal, der lagde en bombe under ægteskabet, da man vedtog loven om delt forældremyndighed. Kristeligt folkeparti tror ikke, at der findes nogen bedre form for tryghed og ramme om børnenes og familiernes trivsel end netop ægteskabet. Flere og flere forskere peger på alle de mange negative konsekvenser for samfundet af den krise, familien befinder sig i i dag. Bristende voksenkontakt har medført, at mange børn henter deres idealer og deres referencerammer fra den kommercielle reklame og fra videoens verden, som præges af klicheer og uvirkelighed. Angst, utryghed og rodløshed er symptomer, der præger alt for mange børn. Man kan sige, at børnene er et barometer for, hvordan det lykkes samfundet at løse de grundlæggende problemer.

Kristeligt folkeparti har tillid til, at man i forbindelse med den kommende skatterreform, som allerede har været omtalt så meget her i dag, kan få taget hensyn til børnefamilierne og lavindtægterne, ligesom det også vil være et klart mål for kristeligt folkeparti i disse forhandlinger, at man får opprioriteret den hjemmearbejdende ægtefælle og den

[Steffensen]

medhjælpende hustru i større grad end hidtil. Vi er tilfredse med, at der er vilje til at føre disse forhandlinger til ende med et godt resultat. Af de udtalelser, der er faldet her i dag om en sådan skattereform, fremgår det jo klart, at alle er enige om, at den er nødvendig.

Lovgivningen om uddannelsesstilbud i stedet for andet jobtilbud er en meget positiv nyskabelse, fordi der nu åbnes mulighed for at modtage undervisning samtidig med, at man får dagpenge. Der er her tale om en markant nytænkning, idet der brydes med de afgørende principper om, at man ikke må uddanne sig som arbejdsløs.

Kristeligt folkeparti er tilfreds med, at hele uddannelsessystemet står til rådighed for de ledige ud over det, at der oprettes en række længerevarende kurser inden for såvel arbejdsmarkedsuddannelsernes som erhvervsuddannelsernes område. Formålet er jo, at alle de langtidsledige inden for de 2½ år, hvor uddannelsesydselen kan oppebæres, har mulighed for at følge uddannelser, der giver dem gode beskæftigelsesmuligheder bagefter.

Jeg vil ikke undlade at gøre opmærksom på, at kristeligt folkeparti ville finde det rimeligt, om man fandt frem til en vis form for overskudsdeling som kompensation for det ret skrappe indgreb på arbejdsmarkedet, som regeringen og det radikale venstre var tvunget til at foretage. Jeg vil dog gerne understrege, at for kristeligt folkeparti er det vigtigt, at når den indføres, så skal den hvile på frivillighedens princip; at den vil virke stabiliserende og som et virkelig væsentligt element for virksomhederne, der kunne stabilisere deres forhold fremover, er der slet ingen tvivl om. Det findes der mange eksempler på.

Man kunne for eksempel foreslå, at man i forbindelse med skatteforhandlingerne, som jo skal foregå over længere tid, overvejer, om det er muligt at undlade at beskatte den del af virksomhedens overskud, som tilfalder medarbejderne ved overskudsdeling, så den bliver fritaget for skat, så længe beløbet bliver stående i virksomheden. Først den dag det trækkes ud af virksomheden, kunne den normale beskatning så finde sted.

Skal vi fortsat have gang i eksporten og en større effektivitet på virksomhederne, kan en frivillig overskudsdeling være et godt og motiverende element. Efter vor opfattelse burde

regeringen overveje at tage initiativer til dette. Det vil jo også være med til at vise, at man ikke – og det har jo heller aldrig været hensigten – har ønsket at lade lønmodtagerne særligt i stikken, selv om indkomstpoltikken alligevel har haft en særlig stram virkning for dem.

Men opgaverne i det politiske liv er store og mange, og hvis vi ikke skal ende i umenneskelighed og datalogi og materialisme alene, må vi finde ud af, hvad et menneske er. Naturvidenskaben kan ikke mere hjælpe os. Den står faktisk selv magtesløs over for de problemer, den har skabt, men der eksisterer jo en åndsvidenskab, der arbejder lige så eksakt som naturvidenskaben.

Efter vor opfattelse trænger vi til en folkelig debat om vor egen identitet og vor opgave i det kultursamfund, som vi tilhører, og som bærer så dybe spor af kristendommen. Det har været vort folks livsgrundlag i mere end 1000 år. Det kan udtrykkes på mange forskellige måder, men Johannes V. Jensen sagde engang i forbindelse med den arv, vort folk bygger på, følgende:

»Vil selv du fatte
dit væsens rod,
skøn på de skatte
de efterlod!«

Det er vor opfattelse i kristeligt folkeparti, at baggrunden for, at vi kan tilføre fremtiden noget konstruktivt og godt, er, at vi finder os selv i forhold til den arv, som er vort folks, og som vi også ønsker skal være vort folks fremtid.

Pia Kjærsgaard (FP):

Regeringen har fået bevist, at det er muligt at regere uden om socialdemokratiet. Vi har fået aflivet en myte og må naturligt spørge: hvordan er det dog gået til? Svaret er nemt. Man har stort set på alle områder ført en politik, som til forveksling ligner den socialdemokratiske.

Her ved afslutningsdebatten, hvor regeringspartiernes ordførere så glimrende har rost regeringens politik og resultater, er det værd at notere sig, at der er temmelig divergerende opfattelser af, hvad der er sket under denne regering, og specielt hvad der ikke er sket.

Det er simpelt hen imponerende frækt, at regeringen fortsætter med at trække penge

[Pia Kjærsgaard]

ud af folks lommer og så giver indtryk af, at det er regeringen, der sparer. Sandheden er jo, at regeringen på ingen måde sparer på de offentlige udgifter. Det skattereformudkast, der er sivet ud til den undrende befolkning, indeholder beskæringer i den enkeltes fradragsmuligheder, som ikke er set før. Der er altså overhovedet ikke tale om besparelser. Vi nærmer os i stedet skatteministerens ønskesamfund, hvor selvangivelsen er udfyldt af skattevæsenet og ikke af lønmodtageren.

Befolkningen skal være opmærksom på, hvad det er, denne borgerlige regering pønser på. Man vil fratage os vores 2.000 kr.s fradrag, begrænse fradraget for forsikringer og afskaffe lønmodtagerfradraget.

Så vil man indføre betaling på en lang række serviceområder, som vi endnu ikke er præsenteret for, men det skulle ikke undre spor, hvis regeringen trækker nogle af de gamle ønsker frem, som fremskridtspartiet i sin tid helt naturligt tog afstand fra. Et af de mest horrible forslag var afgiften på sygdom, for ikke at glemme tankerne om et reduceret medicintilskud.

Forbruget må ned, siger regeringen og hentyder til det private forbrug, som regeringen er så utilfreds med. Det er ikke i regeringens tanker, at forbruget først og fremmest må ned i den offentlige sektor. Nye kraftige offentlige besparelser må og skal gennemføres, så væksten i den offentlige sektor ikke bare standses; den offentlige sektor må gøres meget, meget mindre. Det er på tide, at regeringen viser, hvor alternativet til den socialdemokratiske politik er.

I dag vil det være svært for en tilhænger af de fire regeringspartiers politik konkret at påvise, hvor de store forskelle på socialdemokratiet og regeringen er. Regeringen har i så mange sager efterhånden vist en fantastisk iver efter at opnå politiske forlig, at den har ligget under for venstrefløjens store røde parti, socialdemokratiet. Det er oppositionen, der bestemmer skattelovene, u-landshjælpen, barselorloven, udlændingeloven og de fleste udgiftskrævende ting.

Regeringen er dog selv fulgt godt med i disse udgiftskrævende ting, og indgreb i forskellige størrelser nedbryder langsomt, men sikkert befolkningens tro på den danske bagvendte Robin Hood og hans følgesvende.

Statsministeren, der i de første 5 måneder af 1985 har fået forelagt det ene elendige re-

sultat efter det andet – se på betalingsbalancen, se på handelsunderskuddene – har fastholdt, at der ikke vil ske indkomstpoltiske indgreb her i sommer. Vi får så sommeren i fred og ro, hvis disse udtalelser holder stik, men så kan jeg til gengæld love befolkningen, at der til efteråret vil være en hel del, der skal indhentes. Nye afgifter i milliardklassen vil blive trykket ned over befolkningen, og man kan allerede begynde at forberede sig på, at det igen bliver øl, vin, cigaretter og biler, der kommer til at holde for. Eller måske gør man endnu et indhug i kapitalpensionerne, så de bliver beskattet med 50 pct. Hvem ved, hvad der foregår i skatteministerens hoved?

Med budgetredegørelsen lægges der op til øget brugerbetaling, hvilket selvfølgelig kunne accepteres, hvis skattetrykket var blevet sænket, men det ser det overhovedet ikke ud til. Der bliver tale om at indføre en ny form for afgift. Å propos budgetredegørelsen tager finansministeren forskud på glæderne, hvilket ikke er usædvanligt for denne regering, men når man oven i købet sætter det på tryk, synes jeg, der er grund til at gøre en bemærkning om det.

På side 61 i budgetredegørelsen står der, at der er gennemført forskellige reformer, bl.a. delpension. Hvornår er delpensionen blevet gennemført, hr. finansminister? Det vil jeg gerne have et svar på, og især fordi en delpension medfører væsentlige offentlige merudgifter, har det speciel interesse for fremskridtspartiet.

Der er ligeledes i budgetredegørelsen anført forskellige gennemførte besparelser, hvoraf jeg især har hæftet mig ved en udskydelse af betaling fra den sociale pensionsfond. Pensionsfondens midler skulle bruges til at forbedre pensionerne, og der står mange milliarder kroner, som kunne komme vore pensionister til gode; men man holder altså pengene tilbage, så man kan tilbyde arbejdsduelige personer delpension. Det kalder man så besparelser! Forstå det, hvem der kan! Jeg kan ikke.

Vi vil nok opleve økonomisk vækst herhjemme i den kommende tid, men den bliver spist af udlandet, fordi det stadig væk ikke er lykkedes regeringen at gøre noget ved vores enorme gældsproblemer til trods for de mange indskrænkninger i befolkningens løn, som vi har set.

[Pia Kjærsgaard]

Dansk eksport vil få vanskeligere år. Vi har tabt markedsandele i store dele af Europa, og kombineret med faldende importvækst i de fleste af vore aftagerlande vil vort betalingsbalanceunderskud ikke blive revideret.

Danmark er i dag en af Vesteuropas mest forgældede nationer og formentlig det land i verden, hvor man har det største skattetryk. Regeringen kan ikke blive ved med at give tidligere regeringer skylden. Nu er man så i sit tredje borgerlige regeringsår og har selv sat de kedelige rekorder. Hvem var det, der talte om, at det skulle blive lettere at være dansker?

I december måned skete noget helt uhørt, da regeringen stemte for et forslag, der med ét slag lukkede for private investorers muligheder for at investere i danskbyggede skibe. Fremskridtspartiet tog selvfølgelig skarpt afstand fra den slags politik. Hånd i hånd med de socialistiske partier sørgede man gennem denne lovgivning for, at danske skibsværfter kunne lukke ordrebøgerne i. Tusinder af danske arbejdspladser ser nu ud til at blive nedlagt, fordi man ikke hørte på de advarsler, der kom ikke bare fra fremskridtspartiet, men også fra redere, værfter og leasingselskaber. Den borgerlige regering gik med til denne ansvarsløse handling på trods af advarsler, og til trods for at man vidste, at kun ét skib var kontraheret i 1984 uden for parts- og kommanditselskaber. I 1985 er der overhovedet ikke blevet kontraheret nogen skibe. Jeg er klar over, at socialdemokratiet stod i spidsen for felttoget imod skibsleasing, og jeg har noteret mig, at det samme socialdemokrati nu vil hjælpe de værfter, der kommer i knibe på grund af denne antierhvervsmæssige lov. Det er det groveste hykleri, jeg endnu har set.

Ja men vil regeringen så ikke gøre spor for at afbøde loven? Nej, ikke en pind. Industriministeren udtalte den 18. maj i år i Jyllands-Posten, at skibsværftsindustrien skal lade være med at pibe og skal holde sig for god til at prøve at placere et ansvar hos politikerne. Hvis det ansvar ikke skal placeres hos de partier, der laver love til skade for dansk værftsindustri, så ved jeg sandelig ikke, hvor ansvaret skal placeres. Men vores naive regering kan bare vente! Jeg er overbevist om, at socialdemokratiet vil have nye støtteordninger indført; man kan jo ikke leve uden støtte i det parti, og så må industrimini-

steren se, hvor han vil finde pengene. Det er både overlegent og amoralsk.

Den almindelige dansker havde mulighed for at hjælpe dansk erhvervsliv og gjorde det gerne, hvilket de mange tusinde leasingkontrakter vidnede om. Nu er det slut, og den almindelige dansker har mistet endnu en bid af sin selvstændighed.

Så er der skattereformcirkuset. Det ser ud til, at de gamle partier vil give de største indkomster en stor skattelettelse, medens omkring 280.000 familier skal betale mere i skat. Heraf bor en stor del i egen bolig, og det er altså bevis for, at CDs mange ord og fagter overhovedet ingen realistisk betydning har. CD forsøger at skabe sig en monopolpolitik på husejernes bekostning, men gang på gang viser det sig jo, at partiet ikke opnår andet end at komme i aviser og TV. Husejerne, bilejerne, de unge, de gamle, ja det meste af befolkningen, er ladt i stikken af denne regering og dens støttepartier.

Jeg kan følge »Årets erhvervsleder«, Jørgen Trygved, der for nylig udtalte, at politikerne i årevis har bildt befolkningen ind, at det hele nok skal gå. Politikerne har ikke turdet fortælle sandheden for ikke at blive upopulære. I 10-15 år har løgn dækket over fakta. Han siger videre, at der måske vil gå 3-5 år, før vi er helt nede at ligge, men så får man også øjnene op for sandheden.

Fremskridtspartiet har siden 1972 sagt sandheden, og vi har på så mange områder fået ret, ja på flere områder, end vi egentlig bryder os om. Men sandheden skulle ties ihjel, og det har man så fra sandhedsmodstandernes side koncentreret sig om. Fremskridtspartiet skulle gøres upopulært. Vi har set, hvordan folkevalgte politikere i første række har koncentreret sig om at varetage partiinteresser og egne interesser i stedet for at varetage folkets.

Rygtet fortæller, at regeringen seriøst påtænker en beskatning af fonde. Det er endnu et bevis på, hvordan regeringen ligger under for socialdemokratiets tankegang. Det er jo et typisk socialistisk synspunkt, at fonde skal beskattes og pengene derefter skal uddeles centralt, så man på den måde kan dirigere fondene. Indgår fondsbeskatningen derfor i skattereformdrøftelserne, vil vi kunne sige farvel til f.eks. Carlsbergfondet, der har uddelt over 150 mill. kr. til almennyttige formål de sidste år. Disse ydelser vil blive stærkt

[Pia Kjærsgaard]

reduceret eller måske helt bortfalde, og det samme vil ske for Egmontfonden, Augustinusfonden, og hvad de ellers hedder. Det er noget, fremskridtspartiet vil advare kraftigt imod.

Det er ren stemmekøbspolitik, der dominerer regeringens skattereformudspil. Man præsenterer kun »alt godt fra havet«, så mindre kyndige vælgere, der har tiltro til politikerne, bliver snydt til at tro, at de får en skattenedsættelse. Det er alt for få, der kan gennemskue, at de milliarder af kroner, der mangler, for at regnestykket kan gå op, er årsag til, at de fleste vil få det meget værre end det, de bliver bundet på ærmet. Fejlen er naturligvis, at regeringen ikke tør nedsætte de offentlige udgifter til det niveau, der svarer til den danske økonomis bærekraft. Vi skal selvfølgelig sørge for, at staten sætter tæring efter næring, så de offentlige udgifter nedsættes til, hvad der kommer ind i kassen i skatter og afgifter.

Vi ønsker skatten på arbejde helt afskaffet. Man får mere for pengene, og spildet bliver mindre, når den enkelte forbruger betaler direkte over prisen på varen. Det er logik. For alting fordyres, når betalingen skal vandre den lange og uproduktive vej over skatterne. Den enkelte får en langt bedre økonomi og en større realløn at betale af, når indkomstskatten afskaffes. Det skal ikke være sådan, at tilskud og andre mærkværdigheder skubber forbruget over til de områder, som folketingsflertallet ønsker, på bekostning af de varer, den danske forbruger helst vil have. Pengene ligger bedst i borgernes lommer og har bedst af, at det er borgerne selv, der tager dem op af lommen.

Intet parti har som fremskridtspartiet i ord og gerning kæmpet for at få ændret den urimelige indkomstskat, der straffer arbejde og belønner dagdriveri. Senest i foråret 1985, altså for kun 3 måneder siden, afviste regeringen sammen med sine medsamsvorne socialistiske venner fremskridtspartiets beslutningsforslag, der skulle sikre en forhøjelse af det skattefrie bundfradrag med mindst 5.000 kr. i 1985. Fremskridtspartiets forslag ville have haft en særdeles gunstig virkning på prisstabiliteten og beskæftigelsen og ville sikre, at reallønnen ville blive forøget med 4 pct. hvert år. Regeringen gik i stedet ind for lønstigninger og øgede skatter og afgifter. Partiinteresserne gik igen forud for befolk-

ningens interesser, og jeg skal derfor på fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at den tiltrængte skattereform først og fremmest skal indeholde en stærk nedsættelse af skattens størrelse.

Tinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Maisted (FD):

Der er ingen tvivl om, at Jørgen Trygved sagde nogle sandheder som direktør. Det har fremskridtspartiet da også gjort i mange år. Problemet ligger blot i, at det jo ikke er tilstrækkeligt at have ret, der er også et problem med at få ret.

Det er altså ikke så enkelt – ikke fordi jeg skal forsvare den borgerlige regering på alle områder – men dette er jo et klassisk eksempel på, hvor vanskeligt en borgerlig regering har det med at løse landets problemer. Først kører socialisterne, selvfølgelig med socialdemokraterne som de ledende, landet ud i økonomiske kriser. De når så langt, at de opgiver. Der er ikke tale om, at de udskriver valg, nej, de smider tøjlerne, og så opgiver de den videre styring af landet. Derefter bliver der dannet en borgerlig regering med støtte af det radikale venstre; den får til opgave at løse landets problemer. Det er problemstillingen. Og så er det endnu vanskeligere for en borgerlig regering, fordi den jo er stærkt afhængig af de radikale, og det radikale venstre er efter min opfattelse ikke entydigt et borgerligt parti. Derfor får regeringen betydelige vanskeligheder med at gennemføre en fornuftig økonomisk politik, der også på lang sigt vil løse landets problemer.

Statsministeren fremhævede jo resultaterne. Det synes jeg er helt rimeligt. Man skal ikke skjule, at regeringen selvfølgelig har opnået en væsentlig reduktion af renten. Den har holdt en fast kronekurs, og enhver kan se, at det har givet positive resultater.

Enhver snak om, at denne regering ikke har gjort det bedre end den forrige, er falsk tale. Men som jeg sagde fra starten, mener jeg, at den bestemt har gjort alt for lidt. Det

[Maisted]

er jo også derfor, det vitterlig kan lykkes socialdemokratiet at fremsætte et dagsordensforslag, hvor man taler om stærkt stigende underskud på betalingsbalancen og høj arbejdsløshed osv. Socialisterne, SF og VS, konstaterer i deres dagsordensforslag, at der er 260.000 arbejdsløse, og at udlandsgælden i samme periode er vokset fra 150 mia kr. til 225 mia kr. Ja, det er jo ganske indlysende tal, fordi det jo er den politik, de andre lagde grunden til. Der er ingen, der tror på, at hverken socialdemokratiet, VS eller SF ville have stoppet låntagningen i udlandet. Det er at konstatere ulykkerne som følge af den politik, der har været ført, men som regeringen har sat en bremse for.

Jeg skal ikke angribe regeringen i den forstand, at jeg vil sige, at jeg tror, den kunne have gjort det meget bedre, for jeg erkender, at den er afhængig af det radikale venstre og dermed er bremset med hensyn til at føre en fornuftig økonomisk politik. Men jeg vil godt sige til statsministeren, at det er ganske umuligt at løse landets økonomiske problemer, når man har som målsætning at fastholde en offentlig sektor i den størrelse, den har i dag. Den offentlige sektor er større, end den nogen sinde har været. Uanset om det er arvet, så er det en fundamental fejl at indgå et forlig med både socialdemokratiet og det radikale venstre om, at denne størrelse skal bibeholdes og ikke kan ændres. Så løser man ingen problemer.

Jeg tror ikke, man behøver at være økonomisk spåmand for at sige, at vi i løbet af 3-4 år har en samlet statsgæld på omkring 1.000 mia kr. Det er der noget der tyder på ved fremregning af de tal, vi har.

Jeg kan også godt forstå en anden ting, nemlig at befolkningen som helhed overhovedet ikke interesserer sig for udlandsgæld eller for indenlandsk statsgæld, og at 1.000 mia kr. er et beløb af en sådan størrelsesorden, at almindelige mennesker, der ikke beskæftiger sig med disse ting til daglig, siger, at det da ikke kan være deres problem, og alle disse udregninger med, at hver enkelt borger fra vugge til grav skylder omkring 100.000 kr., forekommer dem fuldstændig urealistiske og uvedkommende. Det er forståeligt, og det er faktisk dér, udfordringen for Jørgen Trygved og for os andre ligger. Den er at gøre dette problem til et problem, som man kan forstå vedrører den enkelte familie.

Et af resultaterne af denne voksende gæld er, at man har lagt en bremse på lønstigningerne. Det kunne man ganske enkelt ikke tillade sig, for med den gæld til udlandet, vi har i dag, skylder vi et års eksport, og så kan man jo sige: ja men o.k., det kan man afse. Hvis man tænkte sig om, kunne man nok afse 10 pct. over en 10-årig periode. Men det er ikke engang tilstrækkeligt til at løse problemet. For i et års eksport køber man jo for 40 øre materialer for hver krone for at fremstille denne eksport, og det vil sige, at problemet er langt større end at afse et års eksport.

Det rammer så den enkelte familie i Danmark, fordi vi jo skal bruge fremmed valuta til at købe varerne i udlandet, og fordi vi ikke bare kan gribe ind over for almindelig international samhandel og sige, at nu vil vi stoppe vores import. Det kan man jo ikke, hvis man gerne vil have glæde af et internationalt samarbejde, og Danmark lever af en stor udenrigshandel. Derfor vil det være kunstigt, og det vil blive mødt med modforanstaltninger af vore konkurrerende lande, og de lande, vi gerne vil eksportere til, vil selvfølgelig gribe ind over for os. Derfor er vi nødt til at have den nødvendige fremmede valuta for at finansiere importen, og for at have den skal vi have en øget eksport.

Jeg kan godt forstå, at den danske befolkning stort set siger: det er sort tale, det interesserer os ikke. Det, der interesserer os, er vores egen sociale status, vores egne under- og overskud på husholdningsbudgettet derhjemme. Alt det andet er jo noget, de har snakket om de sidste 15-20 år, og det har stort set ikke kommet os ved.

Sådan reagerer befolkningen over for sådan tale, men den reagerer bestemt ikke sådan, når der pludselig er tale om, at der kun skal være en lønstigning på 1½ pct. det ene år og 2 pct. det næste. Nej, så er venstrefløjs-politikerne i stand til at ophidse dem og få dem til at samle sig - 100.000 herude på Slotspladsen - og det var med garanti ikke de 1½ pct. eller de 2 pct. lønstigninger, der blev demonstreret imod, nej, det var udtryk for, at det ville man ikke finde sig i. Men man kunne ikke forklare præcist, hvad det var, man ikke ville finde sig i, for på den anden side var det indlysende, at man skulle gribe ind. Det havde bl.a. fagforeningerne selv sørget for ved at lukke for varmen for

[Maisted]

ældre og syge mennesker, så ethvert menneske i Danmark kunne forstå, at der skulle gribes ind. Men man følte, at det var et overgreb mod den fri forhandlingsret.

Jeg forstår også godt, at man kunne have den fornemmelse, men kendsgerningen var jo, at man havde valgt en ganske bestemt procedure arbejdsmarkedets parter imellem, og derfor var forløbet, som det var, og folketinget måtte tage en beslutning om et indgreb. Der var altså ikke tale om, at der var sket et overgreb mod den frie forhandlingsret; fagforeningerne havde selv sørget for, at det ikke kom på tale. Men der var tale om, at folketinget var forpligtet til at gribe ind for at få samfundet til at fungere.

Så er det selvfølgelig beklageligt, at regeringspartierne ikke kan overtale det radikale venstre til at føre en mere fornuftig økonomisk politik, sådan at vi kunne komme ud af problemerne, så vi ikke får den stigende gældsætning og vi ikke får den stigende udlandsgæld, som med garanti betyder, at det, man forstår ved frie forhandlinger her i det danske samfund, vil være bødlyst i mange, mange år. For der er overhovedet ikke råd til frie forhandlinger, når man efter befolkningens opfattelse blot kan øge lønningerne og tage fra produktionsapparatet og tage fra de rige og så øge lønmodtagernes andel. For lønmodtagernes andel er jo, som jeg tidligere har påvist, langt den største andel af det overskud, der skabes her i samfundet.

Af andre vigtige begivenheder i den forløbne samling har der så været det udenrigspolitiske, hvor regeringen har måttet danse efter socialisternes fløjte og har måttet føre en sikkerhedspolitik, der har været dirigeret af kommunistiske partier som SF og VS. Det var de samme partier, som viste foragt for folkestyret, da vi havde demonstrationerne i forbindelse med overenskomstforhandlingerne, hvor SF klart tilkendegav, at man ikke overholdt og ikke ønskede at overholde grundlovens § 34, og hvor et af deres folketingsmedlemmer endog demonstrerede det klart og tydeligt i Danmarks Radio og TV. Det gør det jo så meget mere sørgeligt, at Danmarks største parti kunne drømme om at lave en fælles politik med et parti, der klart og tydeligt har demonstreret, at de er antidemokratiske, at de er antiparlamentariske, ikke agter at følge spillereglerne, undtagen når det passer ind i deres kram, som vi har set

det her, hvor de har fået nogle lovforslag udskudt i 12 søgnedage. Så vil de gerne bruge grundloven; det er bare § 41 i stedet for § 34. Det kan ikke være rigtigt, at Danmark skal komme så langt ud, at socialdemokratiet kunne tænke sig at styre dette land ved hjælp af kommunistiske stemmer, som ikke har noget tilovers for demokratiske spilleregler.

Den udenrigspolitiske situation er af nogenlunde samme karat. Her må regeringen finde sig i, at socialdemokratiet benytter sig af disse kommunistiske stemmer til at få gennemført en ejendommelig sikkerhedspolitik, hvor vores troværdighed i forhold til NATO bliver undergravet dag for dag, og hvor man må forvente at opnå, at man reelt ikke er et fuldgyldigt medlem af NATO, hvis man går tilstrækkelig vidt. Der er ingen, der gider høre på, hvad Danmark mener om noget som helst i den sammenhæng.

Den tredje væsentlige ting, som efter min mening er sket i denne samling, er demonstrationen af Danmarks Radio og TV som den magtfaktor, det faktisk er. Jeg vil vove at påstå, at det for tiden er den største politiske magtfaktor i Danmark. Bare for at tage nogle eksempler kan jeg nævne, at man hængte nationalbankdirektøren ud ved at give urigtige oplysninger, man lavede antidemokratiske demonstrationer i TV ved ikke at referere Reagans tale i Strasbourg på en fair måde, man lavede såkaldt opsøgende journalistik over for den tidligere TV-A chef Rubin, der offentligt udtalte, at han følte sig manipuleret, og sagde, at hvis det var opsøgende journalistisk arbejde, så foretrak han refererende. For ikke at tale om, at man præsenterede befolkningen for en sort skærm på trods af folketingets flertalsbeslutning, en ejendommelig holdning, som oven i købet blev støttet af radiorådets formand, som godt kunne forstå, at man reagerede på en sådan måde.

Det er betænkeligt, det er fuldstændig forrykt, at man i et land som Danmark, der er et demokratisk land, ikke har en fri nyhedsformidling, altså ikke har fri TV-dækning af andre synspunkter end dem, der passer de journalister, der hver aften kan meddele fra TV, at »det er, hvad vi har valgt at sende og vise den danske befolkning«. Det er landets monopol, og det er altså dem, der bestemmer, hvad folk skal se.

Det kunne jo være flintrende ligegyldigt, hvis det ikke var, fordi det havde en altafgø-

[Maisted]

rende betydning for den politiske meningsdannelse her i landet. Undersøgelser har vist, at den danske befolkning bliver påvirket for 86 pct.s vedkommende af det, der udsendes i Danmarks TV, og for 45 pct.s vedkommende af det, der udsendes i den landsdækkende radio. Altså en klar politisk magtfaktor, som selvfølgelig demonstrerer med al tydelighed, hvorfor de røde partier er imod reklame i et frit TV og i en fri radio.

Breckmann (Fær.):

Siden sidste afslutningsdebat er der sket den ændring for Færøernes vedkommende, at vi har fået et nyt landsstyre, præget af de to store socialistiske partier, der helst indfører forandringer både på Færøerne og i forholdet mellem Færøerne og Danmark.

Men først et hjertesuk om den uro, som den foreløbige rapport fra det rådgivende udvalg vedrørende Færøerne ved det nye landsstyres dannelse i januar og siden den ordinære beretning fra samme udvalg forleden har forårsaget. Denne rapport leverede nemlig krudt til vort gode landsstyre, der fik anledning til en sand hærfærd imod det forudgående. Det hele endte så med international mistillid til det færøske erhvervs dispositionsevne, bl.a. forårsaget af, at Færøerne blev sammenlignet med en bananrepublik. Dette medførte store – dog heldigvis foreløbige – vanskeligheder for Færøernes økonomiske relationer til udlandet.

Jeg vil ikke et øjeblik betvivle dette udvalgs faglige kyndighed i erhvervsanalyser, når det drejer sig om fastlandsøkonomi. Men desværre, og måske naturligvis, mangler udvalget fuldstændig forståelse for, hvordan en fangstbaseret økonomi virker. Denne kontinentale mangel på indsigt er ikke noget nyt. Vi kender den fra historien, hvor vi f.eks. i 1938 heldigvis holdt fast på vores ønske om at investere i nymodens trawlere på trods af en dansk henstilling om at bevare og fornuftigt udbygge den kutterflåde, der på det tidspunkt allerede var pilrædden.

Vi har altid levet med dommedagsprofetier fra København, og denne gang skulle der altså være tale om en storslået økonomisk ruin på Færøerne.

Siden midten af 1970erne har advarslen lydt indtil kedsommelighed: udpin ikke jeres fiskebestande og derved de hjemmebaserede

ressourcer! Denne advarsel er jo blevet tilbagevist af udviklingen, idet vi siden 1975 har forøget vor samlede fangstmængde ved Færøerne fra 25.000 t til 138.000 t, dvs. en femdobling. De sidste 10 år er vi konstant blevet advaret imod at overinvestere i fiskeskibe. Jeg vil påpege, at der aldrig er fisket så mange tons pr. skib som netop i fjor, hvor fiskerflåden endda, selv om det var iberegnet pristøtten, gav et lille overskud.

»Pas på udlandsgælden« har været standard i mange år. Det er rigtigt, at der de sidste 4 år er investeret for 2 mia kr. i de nye skibe. Alternativet er jo at sælge hele flåden, men så ville man jo fravriste erhvervet grundlaget for fremtidige indtægter.

Oversubsidiering af hovederhvervet har været et yndet vagtråb siden 1975. Heller ikke så enkelt, som det lyder, for selv om det samlede støttebeløb til fiskeriet har været voksende, er det relativt uforandret, og i faste priser skal man helt tilbage til 1977 for at finde et år, hvor støtten pr. kilo fisk var så lille som i fjor.

Vi skal dog leve på Færøerne på vore egne hjemlige betingelser, og jeg vil her i folketinget benytte lejligheden til at påpege den forskelsbehandling, som Danmark udøver imod Færøerne i forhold til Grønland. Grønlands årlige statsstøtte brutto beløber sig nemlig til akkurat det samme som hele den færøske udlandsgæld ultimo 1984, uden at jeg har bemærket strenge irettesættelser fra ministerielle udvalg, skadefryd i den danske presse eller en international udnyttelse af situationen fra grønlandspolitisk hold. Denne diskrimination imod Færøerne og favorisering af Grønland kan vel kun hidrøre fra en dansk kolonial dårlig samvittighed, og jeg ville ønske, at Færøerne i fremtiden ikke bliver lemlestet af sådanne ramaskrig fra dansk ministeriel side.

Ellers kan det måske interessere venstresiden her i salen, der nu triumferer over, at Færøerne har fået en socialistisk regering, at det selv samme landsstyre på et møde i næstsidste uge tillod bygning af 16 nye skibe til en værdi af 1,5 mia kr., der svarer til en 50 pct.s forøgelse af Færøernes udlandsgæld. Det er de samme folk, der før valget ville vende udviklingen på Færøerne på 500 dage.

Mange venter vel med spænding på det rådgivende udvalgs næste rapport efter besøg på Færøerne i den kommende uge.

[Breckmann]

Jeg vil benytte lejligheden til her at gentage den henstilling, jeg fremsatte skriftligt til statsministeren under stormløbet på Færøernes kreditværdighed i januar måned, om, at statsministeriet overvejer enten at omlægge udvalgets fremgangsmåde, så man i fremtiden undgår internationale episoder med beklagelige virkninger for Færøernes relationer udadtil, eller også fuldstændig at fratage udvalget dets nuværende funktion. Jeg vil hermed påstå, at vi aldrig har fået et eneste brugbart råd fra dette udvalg, kun jammer og klagesang, der er fuldstændig upåagtet af medsangerne i forårets klynkekor, nemlig vort røde landsstyre.

Når man tænker på dets partipolitiske sammensætning, kan man ikke gøre sig forhåbninger om at få tilfredsstillende forventninger, som den danske borgerlige regering gav os anledning til i fjor gennem de meget positive – og dem skal I have tak for – reaktioner på de mange henstillinger om en afklaring af de forældede administrative fællesanliggender, der venter på at blive forandret med større færøsk selvbestemmelsesret for øje.

I landsstyrets indbyrdes aftaler om ændringer er der så mange forbehold, at tilfredsstillende resultater på forhånd er udelukket. F.eks. bliver en overtagelse af folkekirken betinget af menighedsrådenes billigelse og en overtagelse af særforsoget betinget af, at statskassen i fremtiden skal betale akkurat den samme andel af udgifterne som hidtil.

Det bærende element i alle de oplæg til nyordninger, som regeringen har givet mig forsikring om på forespørgsel her i folketinget, har været, at enhver forhandling mellem landsstyre og regering om overtagelse og selvbestemmelse, hvad enten den er stor eller lille, skal bygge på princippet om større færøsk økonomisk egetansvar.

Uden på mindste måde at ville blande mig i landsstyrets indbyrdes socialistiske planer, der allerede har udartet i en opskrining af skatte- og afgiftstrykket – ikke med et mindre privatforbrug, men med en større offentlig virksomhed for øje – et indgreb i arbejdsmarkedet, der endte med forskellige løn aftaler for den samme slags fagforbund, og en ny erhvervsbeskatning, der får alvorlige følger for investeringsmønstret på Færøerne, vil jeg her betvivle, at man kan forvente en

tilfredsstillende afklaring af vigtige dansk-færøske mellemværender som f.eks. genforhandlingen af flyvekoncessionen, afklaringen af TV- og radiospredning, Rockall-spørgsmålet, den færøske undergrund, en særskilt færøsk miljølovgivning og først og fremmest en omforhandling af bloktilskuddet.

I øvrigt skal jeg her til folketinget meddele angående dagsordener og især forsvarspolitiske spørgsmål, der vil blive afgørende i det kommende år, at jeg stadig er i den situation, at jeg er det eneste medlem her i folketinget, der er blevet berøvet retten til clearing. Men det er også en markant stilling at have fået af den socialistiske modpart, og så må oppositionen bare, hver gang den finder det opportunt at presse regeringen i spørgsmål, hvor regeringens eksistens bliver truet, regne med, at min stemme, som hidtil, aldrig fremover vil falde på den side, som er medvirkende til at ændre kursen for den nuværende regerings politik.

Ellefsen (V):

I de ca. 4 år, hvor jeg har haft orlov fra folketinget, er der jo sket en hel del både i Danmark og på Færøerne. Vi har i perioden haft regeringsskifte i Danmark, ligesom vi nu har fået et nyt landsstyre på Færøerne.

Selvfølger har jeg forsøgt at følge med også i det, der er foregået i folketinget. Jeg skal ikke gå tilbage i tiden, men dog fremdrage en enkelt ting. I al fordragelighed – nu er det mindre nødvendigt i dag, end det var for et år siden – havde jeg lovet mig selv at sige, første gang jeg kom her, at jeg synes og har syntes, at min kollega hr. Breckmann har været alt for negativ i sin kritik af de danske partier, som ligger til venstre for midten. Jeg har selv sagt det til ham gentagne gange, sidste gang her i huset i aftes.

Jeg er ikke socialdemokrat, jeg har aldrig været det, og jeg tror ikke, at jeg nogen sinde bliver det; jeg er fundamentalt uenig i meget af det, som socialdemokratiet står for. Men når det er sagt, vil jeg påpege, at det er en kendsgerning, at samtlige danske partier i princippet har været positive over for samarbejdet mellem Danmark og Færøerne, måske med en enkelt undtagelse, og det parti kan ikke beskyldes for at ligge til venstre for midten.

[Ellefsen]

Det er også en kendsgerning, at borgerlige regeringer i Danmark har samarbejdet udmærket med socialdemokratiske landsstyre i Thorshavn. Det er også en kendsgerning, at socialdemokratiske regeringer har samarbejdet med borgerlige landsstyre, og jeg synes, det er forkert, hvis vi fra færøsk side på nogen negativ måde kritiserer enkelte danske partier. Det er også uklogt, fordi det kunne, hvis det blev taget alvorligt, skade samarbejdet mellem Danmark og Færøerne. Nu tror jeg ikke, det bliver taget alvorligt, men for at sikre mig, at det ikke bliver det, vil jeg komme med disse bemærkninger og fortælle, at der ikke er dækning på Færøerne for nogen negativ kritik af enkelte danske partier.

Jeg vil gerne udtrykke tilfredshed med, at den danske regering i samråd med det tidligere færøske landsstyre og vel også i samråd med det nuværende landsstyre har fået en designing af fastlandssoklen omkring Færøerne, og jeg vil påpege, at dette forhold gør det endnu mere vigtigt, at Danmark og Færøerne kommer til enighed om spørgsmålet om den færøske undergrund.

Det foregående landsstyre førte forhandlinger med den danske regering, endda to forskellige regeringer, hvis jeg husker rigtigt, om overtagelse af den færøske undergrund. Vi nåede ikke noget resultat. Lederen af det nuværende landsstyre gjorde op til sidste landstingsvalg meget ud af, at Danmarks største politiske parti nu har bevæget sig betragteligt i dette spørgsmål. Men jeg vil da skynde mig at sige, at for, tror jeg, 3 dage siden hørte jeg i den færøske radio et interview med formanden for det samme danske parti, og bevægelsen syntes efter interviewet at dømme at bestå i, at man vil lytte meget koncentreret til de færøske synspunkter, og det er jeg selvfølgelig meget glad for.

Jeg vil ikke fremsætte noget forslag til nogen bestemt løsning af dette spørgsmål. Sådan nogle forslag må og skal komme fra det færøske landsstyre, men jeg vil meget kraftigt henstille til den danske regering og til det færøske landsstyre, at man seriøst forsøger at komme til et konkret resultat. Dette er meget vigtigt for Færøerne, og det er også meget vigtigt for Danmark. Der må og skal blive løst op for den mere eller mindre fastlåste situation, vi er i. Jeg skal erkende, at Færøerne må tage hovedparten af ansvaret for, at situationen er så uafklaret, som den er.

Som hr. Breckmann var inde på, har Færøerne i den sidste tid været genstand for megen omtale i den danske presse og i øvrigt også i udenlandsk presse. Desværre har der været tale om dårlig omtale, og grunden til denne dårlige omtale er dels nogle meget uheldige udtalelser fra vort eget landsstyre til dansk presse, dels en rapport fra statsministeriets rådgivende udvalg vedrørende Færøerne. Såvel det nye landsstyre som det rådgivende udvalg har givet efter min mening særdeles ufyldstgørende, ja direkte vildledende oplysninger om den økonomiske udvikling og stilling på Færøerne. Fjerntseeren og avislæseren sad tilbage med det indtryk, at det færøske samfund i de sidste år har kørt meget værre end før og har kørt med et formidabelt underskud med deraf følgende uheldige virkninger og med deraf følgende overforfalden gæld.

En stor dansk avis konkluderede for nogle måneder siden, at Færøerne ville gå fallit i løbet af 14 dage. Sandheden er imidlertid den, at selv om vi på Færøerne ikke i nær tilstrækkeligt omfang i de forløbne 4 år har fået rettet op på den skæve økonomiske udvikling fra årene før, så udviste landskasseregnskabet, dvs. vort statsregnskab, et betydeligt overskud i modsætning til årene forud, og de sidste oplysninger tyder på, at resultatet for 1984-85 er væsentlig bedre end oplyst af det nye landsstyre og det rådgivende udvalg.

Det er også en kendsgerning, at medens stigningen i nettoudlandsgælden i årene op til 1982 svarede nogenlunde til renter og kurstab på udenlandsk gæld, uden at der blev foretaget investeringer af nogen betydning i produktionsmidler, så har stigningen i nettoudlandsgælden i de sidste år været meget mindre end investeringerne i skibe alene.

Både det rådgivende udvalg og det nye landsstyre har fokuseret, for ikke at sige stirret sig blinde på et bestemt nøgletal vedrørende den færøske økonomi, nemlig nettoudlandsgælden i forhold til bruttonationalproduktet. Man er dybt chokeret, fordi dette procenttal er steget de sidste 2 år, og fordi dette nøgletal er større end det tilsvarende danske nøgletal.

Det burde ikke undre nogen, at dette procenttal stiger, når et så lille samfund som det færøske investerer over 2 mia kr. i fragtskibe og fiskeskibe alene, investeringer, som blev

[Ellefsen]

foretaget for at erstatte de arbejdspladser, vi har mistet i vor fjernfiskerflåde, investeringer, som har medført, at vi stadig ikke på Færøerne kender begrebet arbejdsløshedsunderstøttelse, og at vi har en arbejdsløshed af mikroskopisk størrelse, hvis vi overhovedet har nogen.

At man ikke kan stirre sig blind på et nøgletal som forholdet imellem nettoudlandsgæld og bruttonationalprodukt – i hvert fald ikke, når det drejer sig om det færøske samfund – men er nødt til at se efter, hvad der ligger bag tallene, vil jeg tillade mig at belyse med et enkelt eksempel.

Det er rigtigt, at nettoudlandsgælden er steget betragteligt i forhold til bruttonationalproduktet som følge af, at vi som nævnt investerede over 2 mia kr. alene i skibe i løbet af meget kort tid, ca. 2 år. Lad os antage, at et udenlandsk rederi – dette er ikke aktuelt desværre, men lad os antage, at et udenlandsk rederi registrerede 2 eller 3 supertankere på Færøerne. Følgen ville blive, at Færøernes nettoudlandsgæld steg til 100 pct. eller mere af bruttonationalproduktet. Skal man tro de hidtidige udsagn fra det rådgivende udvalg, ville man stærkt chokeret sætte sig ned og skrive det, som man troede ville blive den allersidste økonomiske rapport om den færøske økonomi, og man ville uden tvivl regne med, at vi, der bor på Færøerne, ville lukke butikken på stedet og ikke 14 dage efter, som en avis konkluderede for nogle måneder siden.

Nå, men jeg tror nu nok, at det rådgivende udvalg næste gang vil afgive en mere fyldestgørende og mere objektiv rapport, som kan godtages som rådgivning for statsministeriet og måske også for os. Nu vil jeg ikke deltage i hr. Breckmanns kritik af, at det rådgivende udvalg ikke har givet os gode råd. Jeg mener ikke, det er dets opgave, og jeg er sikker på, at hr. Breckmanns parti ikke ville finde det ønskværdigt, at det rådgivende udvalg kom og fortalte os, hvordan vi skulle drive politik på Færøerne. Men derfor kunne man i hvert fald godt give statsministeren nogle råd.

Og der bliver brug for gode råd, for vi har for nylig fået et nyt landsstyre på Færøerne under ledelse af det færøske socialdemokrati. Man kan sige meget om vores færøske socialdemokrater, men økonomisk sans er ikke deres stærke side.

Jeg vil slutte med at ønske regeringen held og lykke i dens arbejde med fortsat at rette op på den økonomiske udvikling i Danmark.

Lasse Budtz (S):

Jeg skal ikke tage meget af tingets tid, men hr. Gammelgaard og hr. Tørnæs fremsatte nogle bemærkninger om det sikkerhedspolitiske arbejde her i tinget og det sikkerhedspolitiske udvalg, som kræver nogle kommentarer fra socialdemokratisk side.

Jeg vil gerne forsikre begge de to ordførere om, at socialdemokratiet i højeste grad lægger vægt på det sikkerhedspolitiske udvalgs arbejde, og det er jo ikke så fantastisk mærkeligt, da det er os selv, der har fundet på at nedsætte dette udvalg. Vi har også meddelt udvalgets ærede formand, hr. Knud Østergaard, at vi er parat til at fortsætte arbejdet, så vidt vi forstår i anden halvdel af august.

Vi står til gengæld nok lidt tvivlende over for, hvorvidt regeringspartierne for alvor ønsker, at vi når frem til enighed i dette udvalg, og i den forbindelse bliver vi nødt til at vende tilbage til de ting, der skete i forbindelse med folketingets drøftelse af det amerikanske SDI-program, altså stjernekrigsprogrammet, andre programmer af samme karakter og reaktionerne i Europa som sådanne.

Der skete i virkeligheden tre ting næsten på én gang. I det sikkerhedspolitiske udvalg var stjernekrigen på dagsordenen; så fik vi en debat her i tinget, hvor vi vedtog en efter vor mening fuldstændig lysende klar dagsorden, der fremhævede, at flertallet i tinget ikke ønskede dansk deltagelse og var imod stjernekrigsprogrammer i al almindelighed – heldigvis er det lidt ualmindeligt – men i bredeste forstand på begge sider.

Alligevel lod regeringen sin forsvarsminister dagen efter underskrive et communiqué fra NATO, hvori man hilste stjernekrigsprogrammet velkommen og sagde, at det var til gavn for NATO. Jeg skal ikke rippe op i denne gamle sag, som vi har, mener vi, ordnet ved stjernekrigsdebat nr. 2, men det understreger, at vi godt kan have tvivl om, hvorvidt i hvert fald de fire borgerlige partier, som danner regeringen, virkelig er interesseret i at arbejde henimod en løsning af de sikkerhedspolitiske problemer, bl.a. fordi vi troede, at her var et af de punkter, hvor vi

[Lasse Budtz]

virkelig kunne blive enige. Vi ved godt, at det kan være svært at blive enig om dem alle, og vi tror ærligt og redeligt ikke, vi kan blive enige om dem alle, men vi lægger vægt på, at vi kan blive enige om så mange som muligt, og vi troede, vi kunne blive enige om dette spørgsmål vedrørende SDI eller noget, der minder om det.

Jeg vil gerne bekræfte endnu en gang, at vi er enige med de herrer Tørnæs og Gammelgaard om holdningen til NATO; vi er absolut tilhængere af, at Danmark forbliver i NATO. Vi er ikke enige i, at vi automatisk skal acceptere alt, hvad der kommer fra NATO; vi mener, at den grundlov, vi snart skal fejre, giver os ret til at føre vores egen udenrigspolitik.

Så vil jeg blot sige, at vi naturligvis forventer – og derom skal der ikke være nogen som helst tvivl – at hvis der ved det kommende NATO-udenrigsministermøde fremkommer et communiqué, som indeholder nogle paragraffer, som er positive over for SDI eller noget, der ligner, så forventer vi helt logisk, at regeringen vil tage afstand enten i teksten eller ved en fodnote. Man kan vel sige, at gør regeringen ikke det, så opstår der nogle parlamentariske problemer, som må siges at være de alvorligste. Der er altså ingen grund til at skjule, at en positiv holdning over for et communiqué, som igen er positivt over for SDI, på det nærmeste vil ødelægge det udvalgsarbejde, som vi ikke har ønsker om at ødelægge.

Så blot nogle korte bemærkninger til sidst, da disse spørgsmål har været rejst af andre ordførere i denne debat. Vi er meget pessimistiske med hensyn til resultaterne af forhandlingerne i Genève; vi mener, at SDI og andre problemer blokerer dem. Vi deler den foragt for udviklingen i Afghanistan, som er kommet til udtryk, en inderlig foragt over, at man ikke kan få afsluttet denne vanvittige krig, og vi mener, at Danmarks regering i samarbejde med folketinget må sikre et udvidet hjælpearbejde og et udvidet handelssamkvem med Nicaragua, men det har fire partier jo henvendt sig til regeringen om, så det er forhåbentlig fuldstændig klart. Vi ønsker navnlig i den nye situation i Nicaragua at hjælpe dette land.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Jeg har lagt mærke til, at hr. Lasse Budtz gerne vil tale om begrebet stjernekrig. Det hedder faktisk rumforsvar; det er det, denne sag drejer sig om. Det er en forskning i mulighederne herfor, dette projekt drejer sig om.

Men i øvrigt hørte jeg hr. Lasse Budtz sige, at spørgsmålet om rumforsvar var sat på det sikkerhedspolitiske udvalgs dagsorden, og videre, at så fik vi jo en debat i folketingsalen. Det er måske netop det handlingsforløb, der har kunnet skabe en vis tvivl om, hvor megen seriøsitet socialdemokratiet har ønsket at lægge i forhandlingerne i det sikkerhedspolitiske udvalg.

Som jeg mener jeg fik sagt under den seneste sikkerhedspolitiske debat i folketinget – men jeg skal gerne gentage det her – føler jeg en undren over, at socialdemokratiet, efter at vi havde vedtaget at sætte netop denne sag på udvalgets dagsorden, men inden forhandlingerne var afsluttet eller blot begyndt i udvalget, og inden vi havde haft lejlighed til at drøfte problemstillingen, mente, at tiden var inde til at fastlægge den danske holdning gennem en debat her i folketinget. Denne fremgangsmåde har jeg og mange andre, tror jeg, i sandhed undret os over. Jeg synes, at disse ting bør sættes på plads.

I øvrigt er vi meget optaget af, om den dialog, som aldrig rigtig er blevet til noget i dette udvalg, snarest kan genoptages.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg hæftede mig også ved, at både statsministeren i sin indledning og nu hr. Ivar Hansen benytter udtrykket rumforsvar – det var vist et af de allerførste ord i statsministerens indledende tale. Jeg tror, det viser, at der stadig væk er en dybtgående forskel mellem flertallet her i folketinget på den ene side og statsministeren og de borgerlige partier på den anden side i opfattelsen af dette projekt, som er og bliver et stjernekrigsprojekt.

Men det, der kaldte mig herop, var især hr. Lasse Budtz' bemærkninger om det genoptagne arbejde i det sikkerhedspolitiske udvalg. VS har før advaret imod, at dette udvalg får lov til at udvikle sig til en syltekrukke, der blokerer for et videre fremskridt på de afgørende punkter inden for sikkerhedspolitikken. Jeg hæftede mig ved, at der i hr.

[Albrechtsen]

Lasse Budtz' udtalelser i dag også lå en vis tvivl om, hvorvidt det også var muligt sammen med de borgerlige at nå til enighed på alle punkter, og det glæder mig, at der i hr. Lasse Budtz' bemærkninger lå denne åbning over for, at der i hvert fald vil være nogle punkter, hvor det er en ufravigelig kendsgerning, at det kun er et flertal bestående af venstrefløjen, socialdemokratiet og for tiden det radikale venstre, som kan gennemføre fremskridt. Her tænker jeg især på to områder, som jeg er sikker på det ikke vil kunne lykkes at nå frem til nogen acceptabel enighed om med de borgerlige, og det er spørgsmålet om raketopstillingerne, om den fortsatte afvisning af USAs position i Genèveforhandlingerne og om Danmarks atomvåbenfrihed og en nordisk atomvåbenfri zone.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Jeg må give hr. Albrechtsen ret i, at der ikke er meget i hr. Ivar Hansens og udenrigsministerens attitude over for socialdemokratiet ved de forskellige kontakter, der tyder på, at vi kan blive enige. Der er en næsten demonstrativ vilje til at vise folketinget og socialdemokratiet, at venstre ikke ønsker at blive enig med socialdemokratiet, men det bliver venstre så fri for. Det er der ikke mere at sige til. Hvis man ikke vil komme os i møde, må vi da bøje os for det, og så må vi holde os til de flertal, som eksisterer i forvejen, og som jo også vil eksistere efter et nyt valg.

Vi har tilbudt at sætte os ned og forhandle med de andre partier, som ikke er med i flertallet, og det tilbud står vi ved.

Jeg har ikke noget imod, at hr. Ivar Hansen kalder det et rumforsvar. SDI er i hvert fald dækkende for det amerikanske rumforsvars- eller stjernekrigsforsvars- eller stjernekrigsprogram, men jeg kan fortælle hr. Ivar Hansen, at man i alle udenlandske aviser og i mange danske aviser og tidsskrifter, hvor man beskæftiger sig intenst med disse problemer på højt kvalificeret niveau, bruger udtrykket stjernekrig. F.eks. bruger ledende amerikanske aviser, som jeg vil tilråde at man læser, hvis man gerne vil sætte sig ind i disse problemer, konstant udtrykket »stjernekrig«.

Men skulle vi have ventet med at tage stilling til stjernekrigsprojektet? Det synes jeg

egentlig er et meget interessant spørgsmål, som hr. Ivar Hansen rejser. Sagen er jo, at der kom et brev til den danske regering fra den amerikanske forsvarsminister, Weinberger, og det ville da have været lidt uhøfligt ikke at beskæftige sig med det, for slet ikke at sige meget upraktisk, at vi ikke meget klart på et tidligt tidspunkt meddelte via en vedtagelse i dette høje ting, at dette ikke er Danmarks sag, at det ikke er sagen for dette folketings flertal. Så enkelt var det, og det var godt, at vi fik truffet en afgørelse så hurtigt, og det var godt, at vi fik den gjort klarere i anden omgang.

I øvrigt er vi enige i det synspunkt, at det sikkerhedspolitiske udvalg ikke må være en syltekrukke, men det må selvfølgelig gerne behandle problemerne seriøst.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg skal bare sige, at jeg er meget glad for de udtalelser, hr. Lasse Budtz er kommet med i dag. Det er faktisk meget opløftende udtalelser og udtalelser, som jeg tager som en bekræftelse på, at vi ved den status, der kan gøres i dag over det sikkerhedspolitiske område, kan konstatere, at der ikke alene har været nogle væsentlige fremskridt i form af de dagsordener, der er blevet vedtaget om stjernekrigen her i foråret, men altså også ligger en tilkendegivelse fra de partier, der indgår i dette flertal, om, at dette arbejde skal fortsættes. Jeg håber, at to af de dagsordenspunkter, som dette arbejde vil komme til at omfatte, som sagt bliver netop spørgsmålet om den atomvåbenfri zone og den danske atomvåbenfrihed samt det helt fundamentale og afgørende spørgsmål at få ført en aktiv politik over for den amerikanske forhandlingsposition i Genève, for det er ikke tilstrækkeligt, at Danmark bare har en fodnote i forbindelse med at sige nej til den fortsatte opstilling af raketterne.

Det er nødvendigt, at Danmark i NATO går i offensiven og gør det klart, at den amerikanske forhandlingsposition er en af de værste trusler – ja, den værste trussel – som aktuelt findes mod verdensfreden. USA bringer verdensfreden i fare med sit aggressive forhandlingsudspil, og den danske regering har i et NATO-communiqué godkendt dette aggressive amerikanske forhandlingsudspil.

[Albrechtsen]

Det er en sag, som jeg håber at vi i den kommende tid, også når det nu skal drøftes i det sikkerhedspolitiske udvalg, kan tage op her i løbet af sommeren og få gjort noget yderligere ved.

(Kort bemærkning).

Ivar Hansen (V):

Nu er der jo ikke så forfærdelig megen fornøjelse ved at diskutere, hvorfor en dialog ikke blev til noget, hvorfor det gik galt, hvorfor der tilsyneladende ikke er vilje til at komme hinanden i møde, som hr. Lasse Budtz siger. Dertil vil jeg svare, at jeg i og for sig tror, der er megen vilje til stede – det var jo det, udvalgsarbejdet skulle bruges til – men så vidt jeg erindrer, var det socialdemokratiet, der på et tidspunkt her i foråret var årsag til, at dialogen ikke kunne videreføres.

Derfor må jeg fastholde, at jeg synes, det store parti anvender en noget ejendommelig fremgangsmåde, hvor man først vil have sikkerhedspolitikken fastlagt gennem debatter i folketinget og derefter drøfte indholdet i det udvalg, vi har nedsat for netop at drøfte indholdet af sikkerhedspolitikken. Jeg ved ikke, om det med brevet er et alt for godt eksempel. Efter de oplysninger, jeg er i besiddelse af, kom det omtalte brev fra Mr. Weinberger først efter, at vi havde haft debatten her i folketingssalen.

Så siger hr. Lasse Budtz noget, som jeg synes er interessant. O.k., nu er der vel ikke så stor sandsynlighed for, at socialdemokratiet er i regeringsposition efter et folketingsvalg, men ikke desto mindre siger hr. Lasse Budtz rent faktisk her fra talerstolen: hvis man ikke gør, som vi vil, må vi bruge det andet flertal. Jeg vægrer mig ved at tro, at en udtalelse af denne karakter betyder, at socialdemokratiet i realiteten i en kommende regeringsposition ville være parat til at føre udenrigs- og sikkerhedspolitik sammen med det såkaldte andet flertal.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Blot den korte bemærkning, at hr. Ivar Hansen da må huske, at vi om tirsdagen vedtog en dagsorden imod SDI, og at regeringen om onsdagen underskrev et communiqué i NATO til fordel for SDI.

Hvordan man kan få det til at hænge sammen, savner jeg altså ganske enkelt forståelse for, jeg kan ikke få det ind i mit hoved. Det var derfor, at arbejdet i det sikkerhedspolitiske udvalg, hvor man i de samme dage havde sat SDI-programmerne på dagsordenen, midlertidigt blev afbrudt. Så enkelt er det, og det må også hr. Ivar Hansen kunne huske.

Ole Espersen (S):

Den socialdemokratiske gruppe finder det naturligt her ved afslutningen af samlingen at nævne, at vi jo her i folketinget for ganske kort tid siden har fået den meget omfattende beretning om undersøgelsen af forskellige forhold vedrørende P&T. Der har endnu ikke været nogen rimelig mulighed for at tage en drøftelse af beretningen her i folketinget, men det bør naturligvis ske. Vi i min gruppe er indstillet på, at det sker, når folketinget samles igen til efteråret.

Når vi ikke har fundet en hastebehandling nødvendig, skyldes det to forhold. For det første fastslår kommissionen, at der hverken strafferetligt eller tjenestemandretligt er tilstrækkeligt grundlag for at gøre ansvar gældende mod nogen af de implicerede personer, og denne konklusion gælder både ministre og tjenestemænd. Havde det modsatte været tilfældet, altså at kommissionen var nået til den konklusion, at ansvar burde gøres gældende, er det klart, at folketinget burde have søgt at afsætte tid til en forhandling, så snart det måtte formodes, at vi havde haft rimelig tid til at sætte os ind i denne meget omfattende betænkning.

Den anden årsag til, at vi ikke har fremskyndet en drøftelse, er, at der jo i øjeblikket er to andre undersøgelser i gang vedrørende forhold af beslægtet karakter. Jeg tænker her på folketingets beslutning om at nedsætte en egentlig kommissionsdomstol til undersøgelse af visse problemer i forbindelse med dagpengeudbetalinger og på den samtidige beslutning om at lade samtlige ministerier undersøge med henblik på den bevillingsmæssige praksis, der følges i disse ministerier med hensyn til hjemmel, forrentning, udbetaling osv. Begge disse undersøgelser må forudses at være færdige i løbet af de kommende måneder.

Når jeg talte om beslægtede problemer, er årsagen den, at der i alle tre tilfælde er tale

[Ole Espersen]

om fremdragelse af oplysninger om uhenigtsmæssige eller kritisable bevillingsmæssige eller forvaltningsretlige forhold, og der er også i alle tilfælde tale om problemer med hensyn til oplysninger givet fra ministerier og departementer til folketinget.

Der er næppe tvivl om, at folketinget af alle tre undersøgelser vil kunne drage konklusioner med henblik på en fremtidig bedre tilrettelæggelse af samarbejdet mellem ministerier og folketing, men efter vores opfattelse ville det være forfejlet, hvis vi ikke søgte at drage en samlet konklusion af disse hver især særdeles grundige undersøgelser.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Da det er mig, der er ophavsmand til, at der overhovedet blev rejst en forespørgsel her i folketinget om undersøgelsen, som blev afsluttet med en kommissionsdomstol, vedrørende P&T, synes jeg, det er en noget søgt forklaring, hr. Ole Espersen kommer med her.

Socialdemokratiet har selv forårsaget, at vi nu skal have en ekstra samling, og denne forespørgsel kunne selvfølgelig uden problemer være behandlet syvende dag efter, at den er fremsat, for det ville nemlig passe med, at man behandlede den sammen med de tre forslag. Men det har socialdemokratiet ikke ønsket, og i forretningsordenen står der, at der i hvert tilfælde skal gå højst 10 dage, før den bliver fremsat, men den syvende dag er ikke tilstrækkeligt for socialdemokratiet til at få behandlet disse spørgsmål.

Jeg er helt uenig i konklusionen på det, hr. Ole Espersen siger, for ellers ville jeg selvfølgelig ikke have forlangt den hastebehandlet med det samme. Her har vi en afsluttet sag for en kommissionsdomstol, som bruger injurerende udtryk hele vejen igennem, men selvfølgelig lægger det op til folketinget at drage disse konklusioner. Der er tale om ministeransvarlighed, hvor justitsministeren har stillet sig meget tvivlende over for kommissionsdomstolens konklusioner, og der er en række andre forhold, hvor det siges, at man i den grad har udvist forsømmelighed og dårlige lederegenskaber, og at man overhovedet ikke har inspireret ledelsen eller personalet til at gennemføre fornuftige rationaliseringer, som alt i alt har kostet det danske samfund

375 mill. kr. Det synes jeg ikke er en bagatel-sag, og jeg synes, at det er for dårligt, at socialdemokratiet prøver på at spænde ben for en hurtig behandling af en sag, som er færdigbehandlet.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Som det blev nævnt af hr. Maisted, var det jo den forrige regering, der fik domstolen nedsat. Vi var interesseret i at få den undersøgelse. Hvis jeg ikke tager meget fejl, er vi det eneste parti i dag, der har nævnt undersøgelsens resultat. Når vi har gjort det, er det for klart at markere, at vi vil have en ordentlig og rimelig mulighed for at diskutere resultatet. Der lå ikke i det, hr. Maisted sagde, noget som helst om, at denne sag skulle have en så hastende karakter, at den skulle jages igennem folketinget. Det ville være kritisabelt, efter at disse tre kommissionsmedlemmer i tre år og på tusinder af sider har fremlagt deres resultat. Det ville være højst kritisabelt, og det ønsker vi ikke at medvirke til.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Socialdemokratiet havde rig lejlighed til at fremme den forespørgselsdebat, som jeg altså foranledigede rejst, for der gik nemlig 14 dage, før jeg gjorde det, fordi jeg var helt sikker på, at socialdemokratiet med den interesse, de viser for sagen, selvfølgelig ville sørge for, at der kom en hurtig behandling her i folketinget, og så havde vi haft rigelig tid til at behandle den. Men man lurepassede. Jeg ved ikke, hvilke taktiske bevæggrunde man har hos socialdemokratiet til at prøve på at få syltet den sag til efteråret.

Qvist Jørgensen (S):

Under denne forespørgselsdebat foregår der en meget spændende nyskabelse et andet sted her i parlamentet. Der sker nemlig det, at repræsentanter for de politiske ungdomsorganisationer afholder et ungdomsparlament med det formål at fremme den ungdomspolitiske debat de politiske ungdomsorganisationer imellem og skabe baggrund for ungdomspolitiske initiativer, der kan inspirere det af folketinget særligt nedsatte ungdomspolitiske udvalg. Ungdomsparlament 85

[Qvist Jørgensen]

skal desuden medvirke til at skabe interesse for de politiske ungdomsorganisationers synspunkter og virksomhed.

Jeg ved, at de forsamlede unge, uanset deres politiske ståsted, i enighed vil vedtage nogle hovedpunkter for deres fælles forventninger til egen situation og forventninger til dette folketings indsats på det ungdomspolitiske område.

Og hvad sker der så? Statsministeren omtaler praktisk talt ikke ungdommen, taler slet ikke om den situation, at vi i år har det særlige FN-ungdomsår, nævner heller ikke, at folketinget i stor enighed har nedsat et særligt ungdomspolitisk udvalg, og ved at undlade at nævne dette undgår statsministeren også at nævne, at der faktisk skulle gå ca. 5 måneder af ungdomsåret, inden dette udvalg rigtig kom i gang med arbejdet. Heldigvis er vi nu kommet i gang.

Af de indlæg, jeg har nået at høre i det alternative parlament, fremgår det, at de unge endnu ikke helt har mistet tilliden til os folketingspolitikere, men jeg må indrømme, at f.eks. undervisningsministerens noget krampagtige fastholdelse af forkerte tal for oprettelsen af ekstraordinære lære-, praktik- og uddannelsespladser – det skete jo igen i går under debatten – er stærkt medvirkende til, at de unge er på vej til at miste tiltroen og er på vej ud i opgivelsen. Stadig flere unge optræder mindre vitaliserede – for at bruge et statsministerudtryk – stadig færre optræder som foskanere. Jeg synes godt, statsministeren kunne have givet plads til bare en enkelt positiv bemærkning til de unge, men der var måske ikke noget at bemærke fra regeringens side.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil gerne først takke hr. Breckmann og hr. Ellefsen, fordi de deltog i debatten i dag og gav regeringens og folketingets medlemmer en lang række informationer om udviklingen på Færøerne; den tror jeg vi alle er taknemlige for at blive informeret bedre om. Jeg forstod på begges indlæg, at de ikke var så begejstrede for det såkaldt rådgivende udvalg. Nu er det jo sådan, at når uafhængige eksperter anlægger vurderinger, er man i reglen godt tilfreds med eksperterne, dersom de roser éns indsats; når de er kritiske, stiller man sig mere skeptisk.

Men jeg vil gerne for klarheds skyld sige, at de vurderinger, som afgives af det rådgivende udvalg, naturligvis står for udvalgsmedlemmernes egen regning. Jeg tror, det er en god skik, som vi skal holde fast i, at vi ikke herved for så vidt angår regeringen eller folketinget blander os i Færøernes egne økonomiske forhold. Begge parter er bedst tjent med, at vi hver især kender, hvad der er vor opgave og vort ansvar.

Når jeg har sagt det, må jeg vel hellere føje til, at dette hænger godt sammen med, at vi herved jo heller ikke har noget direkte ansvar for den økonomiske politik, de færøske politiske myndigheder fører.

Dernæst vil jeg gerne vende mig til hr. Svend Auken's tale. Den er jo holdt for nogle timer siden, men jeg er sikker på, at vi alle husker den helt perfekt. Der var i talen en lang række overordentlig polemiske betragtninger – det hører sig vel til – men man må tilgive mig, at dem lader jeg stort set ligge. Jeg tænker f.eks. på den ejendommelighed, at hr. Svend Auken gjorde følgende til et punkt i sin fremstilling, idet han ordret sagde: »Der er ikke sket større rentefald i Danmark end i andre lande.« Ja men det er jo mageløst at ville fremstille det sådan. Det er jo absurd. Det kan da ikke være hr. Svend Auken's mening at ville fortælle folk, at der fra september 1982 og til juni 1985 i udlandet skulle være sket den samme renteudvikling som i Danmark. Jeg tror, det er åbenbart for os andre 178 medlemmer af tinget, at ingen – selv ikke med den sletteste vilje – kommer uden om at ville anerkende, at vi i Danmark i kraft af den økonomiske politik, et flertal har ført, har skabt forudsætningerne for, at vi en tid efter regeringsskiftet kunne glæde os over at nå det ene af vore mange vigtige mål: at den danske indlandsrente efterhånden kom mere i kontakt med renten i udlandet. Eller tag et af de nyeste træk i den internationale renteudvikling: Sverige måtte forleden forhøje sin diskonto til 11½ pct. Den er dog 7 pct. i Danmark. Nu skal jeg ikke på nogen måde blande mig i de svenske økonomiske forhold i øvrigt. Jeg nævner det blot som en illustration.

Men ellers gav hr. Auken i et vigtigt afsnit af sin tale udtryk for ængstelse for betalingsbalanceudviklingen. Her er vi mere i kontakt med hinanden. For det er berettiget at give udtryk for en bekymring her. Dette er jo en

[Statsministeren]

sag om at finde den duelige balance fra kvartal til kvartal: at vi på den ene side gerne vil have, at opsvinget bider sig fast og breder sig af hensyn til produktion, beskæftigelse og velstand, men at der på den anden side er en grænse for, hvor stort et indenlandsk forbrug vi kan tåle af hensyn til betalingsbalancen.

Derfor spørger hr. Svend Auken med stor berettigelse: agter regeringen at foretage sig noget, hvis betalingsbalanceunderskuddet skulle blive højere end de anslåede 15 mia kr.? Det synes jeg er et rimeligt spørgsmål at stille, og jeg tror også, det er nyttigt, at vi fra regeringshold i dag giver et svar.

Vi tror – ikke blot håber – at det, når året er forløbet, vil vise sig, at prognosen slog til, at betalingsbalanceunderskuddet blev i størrelsen ca. 15 mia kr. Men der er selvfølgelig ikke nogen garanti. Og det hænger sammen med, at vi fører en politik, hvori mange elementer og hensyn indgår. Vi har fra starten sat os nogle vigtige mål for dansk økonomi: ligevægt i betalingsbalancen over for udlandet i 1988, balance i statsfinanserne i 1990, hurtigt indhug i inflationen, størst mulig fremgang i produktion og beskæftigelse i den private sektor osv., og vi lagde en politik frem, som skulle nærme os disse mål. Det var en politik, der var stærkt produktions- og beskæftigelsesorienteret. Vi har altså den kurs, at vi, så vidt det kan undgås, helst ikke skal satse på højere skatter og afgifter, for vi synes, at de i sig selv er høje nok, og vi skal ikke kvæle den private sektors aktivitet, tværtimod.

Men den politik, som vi således har ført gennem de tre år, kan ikke og tilsigter heller ikke at give nemme og meget hurtige virkninger på betalingsbalancen, for udbygningen af konkurrenceerhvervene kræver nemlig importtunge investeringer – dem skal vi først igennem – men til gengæld tror vi så, at vi kan få resultater, der er bæredygtige på længere sigt. Endvidere har vi haft den skæve udvikling i dollarkursen og i den internationale rente i 1984, og det har skærpet vores betalingsbalanceproblem. Det måtte vi jo tage til efterretning som en kendsgerning. Det var og er en krævende opgave, vi har sat os, og for at opfylde de langsigtede mål skal danske virksomheders omkostningsudvikling være adskillige procent gunstigere end vore konkurrenters. Det er muligt, at der er nogle

andre lande, der kan få orden i deres økonomi ved blot at fastholde deres nuværende omkostningsniveau og konkurrenceevne. Det er vel især de lande, som ikke har et klassisk, langvarigt betalingsbalanceproblem, men det tør siges, at det har vi, og det har vi haft igennem mere end et årti.

Derfor må man uden forbehold sige, at det for Danmarks vedkommende – de andre må gøre, hvad de vil, det skal vi ikke blande os i – er en forudsætning for at komme til vejs ende og få gennemført en brugbar balance i samfundshusholdningen, at vor omkostningsudvikling ligger adskillige procent under vore konkurrenters, og så skal vi gøre fremskridt i teknologisk nytænkning og meget andet godt, som mindst er på højde med vore konkurrenters.

Da vi lagde vore måltal frem oprindeligt og året efter og året efter, fik vi jo også megen skepsis at høre fra vore kritikere, men jeg må da minde om, at vi har nået en række af målene: halveringen i pris- og lønstigningerne, det store fald i renten, den massive opgang i virksomhedernes investeringer og opgangen i beskæftigelsen er dog resultater, som viser, at vi i hvert fald har nået mange af målene.

Så er altså opgaven for de næste par år at komme videre, og vi regner i vore økonomiske vurderinger – og de ligger på linje med OECDs og andre internationale organisationers – med en for os lidt gunstigere udvikling både i dollarkurs og i renteniveau, og det mener vi vil føre til, at vi kan få en yderligere sænkning af renten, og det mener vi vil gavne betalingsbalancen.

Men nu kommer jeg til et par sætninger, som jeg synes hr. Svend Aukens spørgsmål har krav på som svar. Hvis disse gunstigere udviklingstræk måtte udeblive – men det er det for tidligt at udtale sig om – vil det ikke betyde, at vi som regering vil være indstillet på at slække på de langfristede mål, vi har sat os. Det ville tværtimod betyde, at vi ville skærpe kravene til vor egen økonomiske politik. Det har vi sagt før, og vi siger det nu. Jeg understreger også, at den aktuelle situation ikke peger på, at det vil være rigtigt at ændre signalerne i den økonomiske politik; jeg siger det blot for en sikkerheds skyld. Den vurdering, vi anlægger, mener jeg også støttes af langt de fleste uvildige iagttagere både herhjemme og i udlandet.

[Statsministeren]

Men skulle der altså vise sig et behov en dag for at rette yderligere op på den økonomiske politik, behøver man ikke at tvivle på regeringens vilje til at gribe ind med den nødvendige styrke. Men vi vil ikke gøre det, før det er nødvendigt, for det kunne vise sig at være skadeligt for produktion og beskæftigelse at gøre det, uden at det var absolut nødvendigt.

Så vil jeg også gerne spørge – det er ikke for at forlænge debatten – hvad det egentlig er, socialdemokratiet vil, hvad der er modstykket til den politik, et flertal nu har ført gennem snart 3 år. Når socialdemokratiet udtrykker så stor ængstelse for betalingsbalanceudviklingen, hvad er det så for en metode, de vil føre i markedet? Man kan vel sige, der umiddelbart er tre at vælge imellem. Den ene er større besparelser, men det er vist ikke socialdemokratiets politik; socialdemokratiet har jo været modstander af praktisk talt alle de besparelser, som har bidraget så stærkt til, at underskuddet i statsfinanserne nu er kraftigt nedadgående. Så kunne man sige – dette er teori, bevares – at det nok er en strammere indkomstpolitik; det er jo heller ikke socialdemokratiets vej. Men der er en tredje mulighed, og det er højere skatter og afgifter, som kunne dæmpe forbruget. Vi ved, at det også fører til stigende arbejdsløshed.

Nu forholder det sig jo således, at budgetdepartementet og det økonomiske sekretariat for få dage siden afgav en redegørelse til det politisk-økonomiske udvalg om virkningerne af den S-plan, som er socialdemokratiets politik. Jeg synes ikke, noget medlem af folketinget skal være uvidende om, at denne vurdering nåede det resultat, at effekten af den politik, socialdemokratiet har anbefalet, ville være en betragtelig forværring af betalingsbalancen, der nødvendiggjorde en finanspolitisk stramning for at opnå samme betalingsbalanceudvikling som med den vedtagne helhedsløsning. Endvidere siger denne kreds af økonomer: skatterne måtte så forøges betydeligt – mere end den bundne opsparing og mere end forhøjelsen af selskabsskatten. Skatterne måtte øges med 4 mia kr. i 1985, med yderligere 7 mia kr. i 1986 og endelig med 4 mia kr. i 1987. Skatterne skulle altså, hvis socialdemokratiets politik blev virkelighed, forøges med i alt 15 mia kr. over en 3-årig periode. Prisen ville være en klar ned-

gang i den disponible realindkomst for en typisk industriarbejder. Realindkomsten ville så falde både i 1985 og i 1986, og så ville den være stort set uændret i resten af årtiet, men der ville blive tale om en lavere vækst i dansk økonomi.

For en sikkerheds skyld føjer disse rare økonomer til, at de mener, at dette beregningsmæssige resultat, især for så vidt angår beskæftigelse og økonomisk vækst, muligvis er alt for optimistisk. Sådan forholder det sig. Det er modstykket i dansk politik til den kurs, som i denne tid føres af et flertal i folketinget.

Så kan man selvfølgelig også gå den vej, som hr. Svend Auken betjente sig af, nemlig at skabe indtryk af, at regeringen er i færd med at slå det sociale velfærd i stykker. Det er ikke nogen rimelig vurdering. Hver og én af de besparelser og justeringer, vi har gennemført på de sociale områder, på sundhedsområderne og på alle de andre områder, står vi ved og må påtage os at forsvare. Og det er somme tider smerteligt, men sådan er det jo, når man skal rydde op efter en lang regeringsperiode, hvor forgængerne brugte milliarder, som vi slet ikke havde. Men det var altså det, vi påtog os, og derfor har vi gennemført mange ændringer i vores systemer. Vi satte os som mål at stoppe de offentlige udgifters himmelflugt, for det var nødvendigt, og derfor måtte vi også regulere på næsten alle udgiftsområder.

Men der er da også gennemført forbedringer i disse krisetider, f.eks. de forbedrede barselshvileregler, som jeg kunne nævne; vi har sat fripladsgrænserne, som ikke har været reguleret siden 1979, op pr. 1. januar 1984, hvor indkomstgrænsen for fuld betaling blev sat op fra 80.000 kr. til 135.000 kr. Jeg nævner det som et af de positive eksempler.

Man kunne også nævne førtidspensionsreformen, som jo meget brede kredse i folketinget var interesseret i at få vedtaget, og det blev den, således at mulighederne for at få tilkendt førtidspension af sociale årsager er blevet klart forbedret, og således at de, der får tilkendt pension før det 60. år, nu får udbetalt et skattefrit førtidsbeløb på 8.500 kr.

Jeg kunne endvidere nævne pensionisterne, en meget stor gruppe i samfundet, som jo ikke har det for let, fordi de ikke selv længe kan ændre deres egne økonomiske vilkår,

[Statsministeren]

bedre tilpasse sig – det er der mange andre der kan – for den har vi dog holdt fast i den fulde dyrtidsregulering, og det har betydet, at pensionisternes realindkomst har været stigende de sidste år.

Så kunne man sige, og det siger man tit: ja men er det så ikke sådan, at den er helt gal med kontanthjælpen? Hvordan forholder det sig? Jo, det er rigtigt, at udgifterne til kontanthjælp i Danmark er faldet, men hvorfor? Først og fremmest fordi antallet af kontanthjælpsmodtagere omsider er begyndt at gå nedad. Det viser nemlig statistikken for 1984 klart; der er færre familier nu, som modtager hjælp efter forsørgelsesparagrafferne. Og hvad er så baggrunden for det? Baggrunden er ikke mindst den forøgede beskæftigelse; så her er altså noget positivt. Derfor skal man passe på, at man ikke falder for fristelsen til at forvrænge relationerne.

Jeg skal ikke sige ret meget om overenskomstløsningen i foråret, som flere ordførere har strejft. Nu er der faldet noget ro over lejren; det var en svær tid for os alle at komme igennem, og det vidste vi det ville være, når parterne ikke selv kunne blive enige. Men man må selvfølgelig spørge nu, hvorfor det gik i stykker. Jeg er ikke i tvivl om, at en hovedgrund må have været, at man havde besluttet sig for de mest supercentrale forhandlinger nogen sinde. Det tror jeg var det samme som at gøre det næsten håbløst, at det kunne lykkes, og det er selvfølgelig beklageligt. Vi skal heller ikke glemme i dag, at begge parter faktisk sagde nej til forligsinstitutionen.

Vi kan vel i den forbindelse sige, at selv om det ikke giver garanti, giver det sandsynlighed for, at parterne på arbejdsmarkedet næste gang nok selv magter at få bragt overenskomsterne i havn.

Der har været ordførere, som har beskæftiget sig med elementer af skattereformarbejdet, og jeg vil slutte med dette punkt. Jeg modstod fristelsen til at gå på talerstolen tidligere under debatten, og det var oprigtigt talt, fordi jeg følte, at det på baggrund af en tids debat ude omkring nok var rigtigt, at vi også fik den ført her fra talerstolen, og at der blev talt åbent ud om problemerne. Det synes jeg er sket i dag, og jeg mener, det er gavnligt.

Jeg tror, man skal være forsigtig med at binde kyndige skatteordførere og andre, som

deltager i krævende forhandlinger, på forhånd til, at der er bestemte skattepolitiske emner, de under ingen omstændigheder må bringe på bane, ja, knap nok må tænke på; sådan plejer vi ikke at gøre. Det eneste afgørende er selvfølgelig også, hvad det hele slutter med. Hvad hvert af de seks partier, som har deltaget, beslutter sig for til allersidst, må jo hvert af de seks partier træffe en afgørelse om, når vi er fremme i slutfasen. Men jeg er ikke i tvivl om, at de fire partier også i slutfasen vil stå samlet, som vi stod sammen, da vi fremlagde regeringens og regeringspartiernes oplæg i december 1984.

Hr. Svend Auken bad mig give en klar forsikring på et enkelt punkt, og den vil jeg med glæde give. Jeg vil gerne give den forsikring, at den aftale om ejendomsskatterne, som er indgået mellem regeringspartierne, det radikale venstre og socialdemokratiet, naturligvis vil blive overholdt nøje efter sin tekst og efter sit indhold; her skal ikke herske mindste tvivl. Det bliver altså ikke os, som foranlediger, at andre måske forlader forhandlingsbordet – så let vil vi ikke gøre det for nogen. Jeg kan godt tænke mig, for sådan er det selvfølgelig, at det bliver ømt og vanskeligt nu, hvor man har forhandlet så længe og vi nærmer os slutfasen, og så drejer det sig om ikke at ryste på hånden. Jeg håber, at det store forberedelsesarbejde ikke vil vise sig at være spildt. Hvorfor? Fordi der er behov for en bedre og mere retfærdig skattelovgivning, men aftalen om ejendomsskatterne, der kun er få dage gammel, lever vi, det vil sige regeringen og de fire partier, naturligvis fuldt ud op til.

Så skal jeg gøre en tilføjelse. Selvfølgelig er det nødvendigt under de fortsatte skattereformdrøftelser at tage stilling til lejeværdibegrebet. Hvorfor? Jo, for det kan ikke stå ubesvaret, og der kan ikke være nogen, som vil bestride, at det er et indkomstskatteemne, al den stund lejeværdien er genstand for indkomstskat. Det er naturligvis et tema, som de kyndige skatteforhandlere på det rigtige tidspunkt må tage op til et nærmere studium, altså hvordan det skal være, når vi får den nye omfattende skattereform.

Et andet tema – og det ved vi alle sammen at skattereformforhandlerne for længst er begyndt at beskæftige sig med – er spørgsmålet om, hvordan vi kan opstille egnede overgangsordninger, som betyder, at ingen – for-

[Statsministeren]

di vi skal se at få nogle klogere regler, som gavner opsparing, og som i det lange løb modvirker unødvendig gældsætning – der har påtaget sig gæld i tillid til de gamle regler, lider skade. Det er to vigtige temaer, som – jeg ved godt, det er en selvfølge – jeg nu understreger fra talerstolen at vi selvfølgelig må have bearbejdet helt til bunds under skattereformforhandlingerne. Det ville næsten være umuligt, om forhandlerne så ikke skottede til forholdet mellem ejendomsbeskatning og indkomstskat eller da i hvert fald tænkte på det for sig selv. Men det skal jeg ikke blande mig i. Det har jeg fuld tillid til at skattereformforhandlerne vil behandle sagligt og klogt.

Hvilken model på disse områder det så til sidst viser sig rigtigst at vi anbefaler det samlede folketing, må vise sig. Jeg synes, at debatten i dag har haft et forløb, som betyder, at vi ikke har talt os væk fra hinanden i skattereformforhandlingerne, tværtimod; jeg mener, vi har tilvejebragt en klarhed.

Jeg vil gerne anerkende, at der til trods for den noget tvivlsomme kvalitet af teksten i socialdemokratiets dagsorden alligevel er noget fornuftigt i at stille den, for den tjener jo ét væsentligt formål, nemlig at det bliver muligt i dag at konstatere, om regeringen har sit parlamentariske grundlag i orden, og det er nok nyttigt at få skabt klarhed over, før folketinget nu skilles for en 4 måneders sommerperiode.

Derfor føjer jeg til for en sikkerheds skyld, at regeringen ikke kan modtage den socialdemokratiske dagsorden.

Også hr. Gert Petersen har stillet et dagsordensforslag. Det er interessant i en vis forstand. Det konstaterer, at vi i dag – det siger hr. Gert Petersen – har uændret arbejdsløshed sammenlignet med situationen for 3 år siden. Det interessante er, at hr. Gert Petersen ikke kunne have skrevet en sådan dagsorden i de mange år under de forrige regeringer, for da steg og steg den. Heller ikke hr. Gert Petersens dagsorden har regeringen mulighed for at modtage, men jeg skuffer jo ikke hr. Gert Petersen, når jeg siger det så tydeligt.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi har et par korte bemærkninger. Først hr. Jes Lunde.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Statsministeren holdt et foredrag om, at ingen anden politik end den, regeringen ønskede at føre, var mulig, og jeg skal da så oplyse, at det ikke mindst skyldes, at statsministeren har en for begrænset fantasi. Statsministeren bygger på den forudsætning, at man bevarer alle de markedsmekanismer, der gælder i dag, og så kan det måske være svært at få øje på muligheder for at styre i en anden retning. Men svaret er jo netop, at tingene lader sig styre. Det er muligt at styre vores rente her i landet længere ned, end den er i øjeblikket, gennem kassebindingsregler og gennem placeringspligt. Faktisk er det sådan, at udlandet i øjeblikket vurderer, at vores rente er for høj; det ser man på det store salg af kroneobligationer.

Det er også muligt at bringe betalingsbalanceunderskuddet længere ned bl.a. ved at stoppe dette salg af kroneobligationer, som koster Danmark milliardbeløb. Her skal man opgive en fri handel, men får til gengæld en kontant økonomisk gevinst på vores betalingsbalance.

Det er muligt at nedbringe den gennem en energiplan, som overflødig gør energiimporten.

Det er muligt at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet ved at styre det dyre privatforbrug, som i øjeblikket lånefinansieres ved, at staten overhovedet ikke griber ind over for pengeinstitutternes udlånspolitik.

Det er muligt at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet ved at stille skærpede kvalitetskrav til de varer, der er her i landet, så vi kan mindske vores import af underlødige varer og på længere sigt også af råvarer.

Det er muligt at styre investeringerne i dette samfund på en sådan måde, at det ikke er nødvendigt at give 4-5 kr. af lønnen for hver krone, der skal investeres. Man kan styre det ved at indføre et økonomisk demokrati, så hver krone, der går fra overskuddet over til økonomisk demokrati, faktisk bliver til investeringer.

Det er muligt at styre beskæftigelsen her i samfundet og nedbringe arbejdsløsheden ved at gennemføre en arbejdstidsnedsættelse til 35 timer nu og til 5 gange 6 timer så hurtigt som muligt. Også her er det muligt at styre, men så længe regeringen bare vil lade stå til

[Jes Lunde]

og lade markedskræfterne ordne tingene, kommer man selvfølgelig ikke nogen vegne.

Læg vel mærke til, at det i alt det her ikke går ud på for SF, at vi vil love en øget materiel velstand. Det, vi vil love, er, at det er muligt at skabe balance i den danske økonomi, uden at man sælger de dårligst stillede, sådan som regeringen gør det i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

I denne korte bemærkning har jeg ikke mulighed for at svare statsministeren; det vil ske under anden runde her i debatten. Men jeg vil gerne nu sætte et punktum for den diskussion, der har optaget sindene, om ejendomsbeskatningen og de igangværende skattereformforhandlinger, og sige tak til statsministeren for et svar, som jeg opfattede som værende et klart svar – det håber jeg jeg har ret i – et klart svar, der betyder, når statsministeren taler om, at man vil respektere forligets tekst og indhold, at spørgsmålet om ejendomsbeskatningen nu definitivt er trukket ud af forhandlingerne om en skattereform og må afvente skattereformen i forbindelse med en drøftelse af de kommunale økonomiske konsekvenser til efteråret.

Det er klart, at den omstændighed, at det er trukket ud af skatteforhandlingerne, ikke er ensbetydende med, at folk ikke må sidde og tænke på det, som statsministeren sagde det, de må bare ikke tale om det. Det vil sige, at vi ikke fra regeringspartierne side vil blive stillet over for forslag om fastfrysning eller lempelse af ejendomsbeskatningen i de igangværende forhandlinger. Det er den aftale, vi har indgået med indenrigsministeren, og jeg opfatter statsministerens ord til os i dag sådan, at statsministeren og den samlede regering står bag sin indenrigsminister på dette område.

Uden at blive så polemisk, men forblive i den fantastisk elskværdige tone, som statsministeren anvendte over for socialdemokratiet, vil jeg gerne sige: mener statsministeren virkelig, at der er personer uden for regeringspartierne kreds, der har rystet på hånden i denne sag? Det tror jeg ikke der er.

Endelig spørgsmålet om lejeværdi. Der er i de igangværende drøftelser om skattereformen tale om en sænkning af lejeværdien. Det har vi accepteret, for det er et led i den syste-

matiske ændring af skalaer osv., men vi er naturligvis ikke indstillet på at gå videre ad den vej ud over den lempelse, der allerede har fundet sted. Men det er klart, det er et tema i forhandlingen.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der var ikke flere korte bemærkninger. Så er vi tilbage i talerrækken. Hr. Svend Auken.

Svend Auken (S):

Jeg havde ventet, at statsministeren havde givet et svar, for jeg tror, det bliver nødvendigt, at vi får et svar på, om fortolkningen af det svar, vi har fået nu fra statsministeren, er den, som jeg gav udtryk for her, så vi ikke bagefter ser hr. Erhard Jakobsen være i vildrede med, hvad der er regeringens politik, og hvad der er aftalt mellem regeringen, socialdemokratiet og det radikale venstre, og så vi ikke skal have en genoptagelse af det menageri, vi har oplevet herom. Derfor tror jeg, et bekræftende svar fra statsministeren er helt påkrævet. O.k., så betragter vi det som et punktum for dette spørgsmål, hvis det er et bekræftende svar.

Så skal jeg i anledning af statsministerens økonomiske beregninger spørge, om statsministeren virkelig mener, når han siger, at renten er faldet meget mere i Danmark end i udlandet, at rentespændet mellem Danmark og udlandet – og det er jo dér, man skal måle det – er blevet formindsket relativt i løbet af regeringsperioden. Det er rigtigt, at der for nylig er sket en beskedent formindskelse af rentespændet i forhold til udlandet, men det er så sandelig ikke takket være regeringens dygtighed, det er, fordi nationalbankdirektøren har været pisket til at gøre det på grund af regeringens ukloge beslutning om at give salget af kroneobligationer fri.

Sandheden var, at man, da man gav salget fri i sin tid, regnede med et ubetydeligt salg til udenlandske købere, men man har siden årsskiftet 1983–84 og til nu solgt for 20 mia kr. kroneobligationer med det resultat, at man finansierer hele det danske underskud på betalingsbalancen til en rente på 13 pct. i stedet for de 10 pct., man ellers kunne nøjes med. Nationalbankdirektøren har været nødt til at reagere på dette forhold og derfor sænke renten noget, men nationalbankdirektøren har jo samtidig ikke lagt skjul på, at udvik-

[Svend Auken]

lingen på den danske betalingsbalance nøjternt vurderet i øjeblikket er så katastrofal, at der i realiteten ikke er basis for noget videre rentefald herhjemme.

Hvad kan man gøre i forhold til betalingsbalancen? Ja, jeg kan godt forstå, at statsministeren spørger, for han og hans regering har i hvert fald ikke kunnet finde på noget, der virkede i forhold til betalingsbalancen. Besparelser – er det en god vej at fortsætte ad? Jeg tror, det er nødvendigt med en stram offentlig udgiftspolitik – det har socialdemokratiet også givet udtryk for – men vi tror ikke på, at den omlægning fra offentlig efterspørgsel til privat forbrugsefterspørgsel, som regeringen gør sig til talsmand for, er en politik, der har gavnlig effekt på betalingsbalancen.

Vedrørende konkurrenceevnen er sandheden jo den, at der skete en betydelig større forbedring af Danmarks konkurrenceevne i de seneste år, vi havde socialdemokratisk regering, end under den nuværende regering. Men derudover mener jeg da godt, at vi kan følge et positivt konkurrenceevnesynspunkt op ved, at vi fremmer en dansk eksportindsats. I stedet for f.eks. nu at klatte 2,7 mia kr. ud til arbejdsgivertilskud var det måske bedre, som vi har foreslået det, at man brugte en betydelig del af pengene til den tiltrængte teknologiske fornyelse af industrien og til en mere aktiv eksportindsats.

Dernæst: vurderingen af S-planen i forhold til regeringens plan. Der kan man roligt tale om selektive beregninger, som hr. Lykke-toft allerede tidligere har gjort opmærksom på. Hver gang regeringen er kommet med nogle forudsætninger, er de fuldstændig ukritisk blevet lagt til grund i beregningerne; hver gang vi er kommet med vore forudsætninger, har regeringen sagt: med de forudsætninger giver det alt for gunstige resultater, så dem laver vi om og indkoder vores egne negative forudsætninger.

Det er mest tydeligt i spørgsmålet om virkningerne af en arbejdstidsnedsættelse på det samlede investeringsomfang. Der har det været en udtrykkelig forudsætning for socialdemokratiet, at nedsat arbejdstid skal tilrettelægges på en sådan måde, at kapaciteten udnyttes bedre, og at der ikke bliver behov for erstatningsinvesteringer. Regeringen har sagt, at den ikke tror på det – det skal gøres så usmidigt som overhovedet muligt – og derfor

har den indkodet betydelige erstatningsinvesteringer og sagt: det fører til en belastning af betalingsbalancen, og det kan de arme mennesker ikke klare uden at opkræve nogle flere skatter og afgifter. Med den måde at besvare spørgsmål fra folketetinget på ophører i hvert fald oppositionens interesse i at få en nøgtern vurdering af alternative forslag fra regeringens side.

Endvidere forstod vi på statsministeren, at den sociale velfærd var vokset i den nuværende regerings tid: barselhvilen var blevet forlænget, fripladsgrænserne var blevet forhøjet, og så var der den sociale førtidspension, som jo i høj grad blev gennemført på initiativ og med støtte fra socialdemokratiet, men hvad mere kan regeringen nævne? Dyrtidsreguleringen af folkepensionen; ja, dér kom regeringen jo i mindretal i folketetinget, for regeringen havde stillet forslag om at ophæve dyrtidsreguleringen. Spørgsmålet om de ledige – regeringen startede sin gloriose karriere med at stille et forslag om at sænke alle dagpenge- og efterlønssatser med 10 pct. Derefter samlede man et flertal om at fastfryse satserne med det resultat, at den måde, den sociale velfærd er steget for efterlønsmodtagere og dagpengemodtagere på, er, at deres levestandard er blevet forringet med 17 pct. indtil nu. Det er de mennesker, der kan læse om, at der måske snart kommer højere skatter og afgifter – og statsministeren var jo prisværdigt klar på ét punkt, nemlig at man ikke ville acceptere et betalingsbalanceunderskud i år ud over 15 mia kr. – for at neutralisere et merforbrug, skatter og afgifter, som de pågældende selv skal være med til at betale, uanset at deres forbrugsmuligheder er blevet reduceret med prisstigningerne i den periode, der er forløbet siden regeringsdannelsen.

Endelig er der spørgsmålet om overenskomstssituationen. Der er noget ejendommeligt i den radikale ordførers og statsministerens optagethed af decentrale forhandlinger. Vi er i socialdemokratiet optaget af, at de problemer, der vedrører det enkelte fag, også kan løses i fagvise forhandlinger. Men det virker ejendommeligt, at en regering med støtte af det radikale venstre, der har gennemført den mest centralistiske, mest diktatoriske løsning på arbejdsmarkedet nogen sinde, kan tale om, at man ønsker decentrale frie forhandlinger. Hvad skete der med de

[Svend Auken]

forhandlinger, man selv var ansvarlig for, forhandlingerne med de offentligt ansatte? Der var der ikke tale om noget forhandlings-sammenbrud, der var ikke tale om konflikt osv. Der brugte man sammenbruddet og konflikten på det private arbejdsmarked til at trække en løsning ned over 700.000 offentligt ansatte. Havde der været nogen oprigtighed i synspunktet om frie forhandlinger, fagvise forhandlinger, havde man naturligvis ikke gjort dette.

Det er rigtigt, som statsministeren siger, at mit dagsordensforslag giver anledning til, at man kan prøve regeringens parlamentariske mandat i dag. I realiteten har det parlamentarisk set den samme virkning som det forslag, hr. Gert Petersen og fru Anne Grete Holmsgård har fremsat for henholdsvis SF og venstresocialisterne. Det er en prøve på den støtte, regeringen har i det danske folketing. Vi har ment, at det var rigtigt at få denne konstatering på nuværende tidspunkt, for socialdemokratiet ønsker ikke lod eller del i den generelle politik, som den nuværende regering fører. På konkrete områder, i konkrete sager, f.eks. en skattereform, ja vel, hvis det kan lade sig gøre på en socialt rigtig og mere enkel og fornuftig måde, men lod eller del i den almindelige økonomiske politik ønsker vi selvsagt ikke.

Nu har vi talt meget om økonomi, og jeg vil godt slutte med noget, som statsministeren i sine to lange taler overhovedet ikke berørte, nemlig menneskers følelser, menneskers oplevelse af deres egen situation.

Statsministeren har det indtryk, at der stort set kun findes tilfredse danskere, at der stort set kun er lykke og harmoni her i landet, og at det år for år går bedre og bedre. Statsministeren har ingen sans for de hundredtusindvis af familier, der er hårdt presset i øjeblikket. Statsministeren har ikke sans for de godt 260.000 arbejdsløse, de knap 70.000 ungdomsarbejdsløse, de mange, som virkelig er i alvorlige vanskeligheder. Statsministeren siger: trygheden stiger, velstanden stiger, velfærden stiger, osv. Sådan oplever mennesker det ikke.

Et stort mindretal i den danske befolkning, ja, måske efterhånden endda et flertal, oplever det sådan, at de er sat uden for indflydelse i deres eget land, at deres levefod, deres levevilkår, deres udfoldelsesmuligheder til stadighed beskæres til fordel for de bedst

stillede herhjemme. Det er årsagen til det stigende konfrontationspres, som vi har nævnt i vor dagsorden. Det er årsagen til, at modsætningerne vokser herhjemme. Hvis vi skal overvinde dem, skal der en helt anderledes positiv politik til. Jeg har nævnt hovedelementerne i den i mit første indlæg her i dag.

Jeg skal kun her til sidst understrege, at det skal være en politik, der har tillid til mennesker, der vil overlade til mennesker selv at træffe afgørelser, der vil lytte til de synspunkter og interesser, der findes rundt omkring i samfundet, som ikke bygger kunstige modsætningsforhold op, men som tror på samarbejde, som tror på nytænkning, som tror på udfoldelsesmuligheder i alle dele af den menneskelige tilværelse.

Det er kort sagt en politik, der er i diame-tral modsætning til den politik, regeringen står for.

Tørnæs (V):

Det har været meget vanskeligt at få oplyst, hvad det såkaldte arbejderflertal ville gennemføre, hvilken politik de ville føre. Socialdemokratiets formand, hr. Anker Jørgensen, har jo sagt, at det må vente til efter et valg, så kan vi snakke om det. Men socialdemokratiets politiske ordfører, hr. Svend Auken, var anderledes præcis i dag, da han på et enkelt punkt sagde: her ved vi, hvad socialdemokratiet og SF vil gennemføre. Vi vil ikke alene stemme imod loven om uddannelses-tilbud, vi vil også afskaffe den. Man har altså taget præcis stilling. Man siger her, at man i stedet for uddannelses-tilbud ønsker, at de ledige kan få jobtilbud og maksimums-dagpenge resten af livet. Man har altså gjort sin stilling til det forslag endeligt og definitivt op.

Ja men hvordan harmonerer det med, at man fra socialdemokratiets side ønsker en udsættelse af tredje behandling af de pågældende lovforslag? Hvordan kan man her i tinget stå og sige, at disse lovforslag ikke er tilstrækkeligt belyst, når man allerede har taget så konkret stilling til dem, at man siger, at man ikke blot vil stemme imod dem, men oven i købet søge dem ændret ved først givne lejlighed? Er det ikke snarere sådan, at den 12 dages udsættelse er udtryk for rådvildhed, ikke mindst i socialdemokratiet, ud-

[Tørnæs]

tryk for obstruktion, udtryk for, at man ønsker at sløre den kendsgerning, at socialdemokratiet ikke ønsker at medvirke til, at langtidsledige kan få et reelt uddannelses tilbud for at få brudt ledigheden.

Så stillede jeg i mit første indlæg et par konkrete spørgsmål til hr. Lykkesoft, og jeg vil gerne, hvis det ellers interesserer hr. Svend Auken, gentage spørgsmålene. Han kan måske svare på dem, for desværre kunne hr. Lykkesoft ikke.

Forholder det sig ikke sådan, at hvis S-planen blev gennemført, så ville den betyde et reallønssald på mellem 10 og 11 pct. frem til 1989? Jeg er for så vidt også interesseret i at høre, om hr. Svend Auken deler den tidligere skatteministers opfattelse, at det ikke ville være nødvendigt at udskrive 15 mia kr. ekstra i skat, dersom S-planen blev gennemført.

Gert Petersen (SF):

Først et par ord til den vittige statsminister. Han syntes, det var utrolig morsomt – og det gjorde hans tilhængere i salen også – at SF ikke under den forrige regering kunne have foreslået en dagsorden, hvori der havde stået, at der er uændret det samme antal arbejdsløse nu, som der var for tre år siden.

For det første er det ikke rigtigt. Det er simpelt hen forkert. Hvis vi havde foreslået en sådan dagsorden i 1979, havde vi måttet konstatere, at der ikke var så mange arbejdsløse, som der havde været tre år tidligere, hr. statsminister. Der var et ganske betydeligt fald under den forrige regering.

For det andet var det, der skete, at i 1980 begyndte arbejdsløsheden at stige igen helt katastrofalt. Den steg i 1980 og 1981, og så nåede vi i 1982 det højeste antal arbejdsløse, Danmark har haft siden anden verdenskrig. Og det, vi konstaterer nu, er, at tre år efter ligger vi stadig væk på niveauet fra 1982, altså fra dengang man nåede det højeste antal arbejdsløse, Danmark indtil da havde haft siden anden verdenskrig. Jeg synes, det er grove løjer, at statsministeren gør sig morsom i den anledning. Det vil man sikkert kvittere for fra de 250.000 arbejdsløse, og jeg tror også fra mange andre hundrede tusinde rundt omkring.

Det er da rigtigt, at i mellemtiden har arbejdsløshedstallet været endnu højere, det

har vel været oppe på 270.000–280.000, men sagen er altså den, at det katastrofale tal, som var der i 1982, i regeringens første år, er man ikke kommet ned under, og det tal var og er katastrofalt. Det er det, vi har ønsket at påvise med vor dagsordenstekst, og det er det, statsministeren vil bortvejre indtrykket af med sine vittige bemærkninger, hilst med latter af det borgerlige flertal. Men det kan vel ikke undre nogen.

Så hørte jeg en række af de borgerlige ordførere fortælle, at nu var sindene faldet til ro rundt omkring, og statsministeren sagde også, at nu er der faldet ro over feltet i forbindelse med overenskomstsituationen osv. Jeg tror, at hvis man går ud på arbejdsmarkedet, vil man opdage, at der er masser af små og store stridigheder og knubbede ord rundt omkring. Der er bl.a. en større konflikt på bryggerierne. Den troede jeg faktisk man havde opdaget, men det har man måske ikke. Vi får også meldinger om en lang, lang række andre situationer, som ikke varer længe, men hvor der er kraftig uenighed mellem virksomhed og lønarbejdere om løn osv., og ofte lykkes det at klare problemerne og komme igennem, som man siger, med nogle krav, i andre tilfælde lykkes det ikke.

Det helt afgørende er, at man skal ikke bilde sig ind, at det er overstået. Modstanden mod regeringsflertallets holdninger og linje har givetvis antaget en mere politisk karakter, end tilfældet var i dagene under overenskomstindgrebet, men jeg kan garantere for, at modstanden eksisterer, og at den er tiltagende.

Jeg hørte nogle ordførere bruge udtrykket »venstrefløjens demonstrationer« osv. Jeg tror ikke, at venstrefløjen alene ville have været i stand til at stable de demonstrationer på benene, som fandt sted i indgrebsdagene, ikke bare i København, men også rundt omkring i provinsbyer, hvor det i nogle tilfælde i jyske provinsbyer blev de største demonstrationer, man havde set siden 1945. Det vil sige, at ganske almindelige danskere, som ikke i almindelighed er synderlig revolutionære – det vil jeg ikke et sekund påstå – har følt anledning til at demonstrere modstand mod denne regerings politik, og den modstand lever stadig væk, det kan jeg godt garantere for. Jeg husker, at dengang var der også nogle ordførere, der stod heroppe og sagde, at det betyder ikke noget særligt, og

[Gert Petersen]

inden demonstrationerne havde udviklet sig, sagde de, at der ikke ville være mange, der ville protestere osv. De måtte konstatere, at det forholdt sig anderledes, og det bliver de nødt til at konstatere igen, når det nu drejer sig om den politiske protest.

Så hørte jeg også en ordfører hævde, at 60-70 pct. af dem, der havde nedlagt arbejdet i de dage, var blevet tvunget til det. Man må undskylde mig, måske er det en fiks idé hos mig, at jeg somme tider vender tilbage til det polske problem og drager nogle paralleller, men jeg har nogle gange været ude for, at østeuropæiske funktionærer har prøvet at bilde mig ind, når der var strejke dér, at det var, fordi folk var blevet tvunget til det, og jeg har sagt til dem: det er løgn, hvad I fortæller!

Det må jeg ikke sige til folketingsmedlemmer, så jeg vil ikke bruge dette udtryk om det, folketingsmedlemmerne har sagt, men man tror da vel ikke for alvor, at to tredjedele af arbejderne på en dansk arbejdsplads mod deres vilje lader sig tvinge ud i en konflikt, en demonstration? Hvis man tror det, er man mere naiv, end Vorherre tillader. Men det kan godt være, det er en sådan naivitet, der ligger bagved. Jeg er i hvert fald sikker på, at en meget ubehagelig opvågnen vil vente det nuværende flertal, næste gang der bliver folketingsvalg, og det skal der jo være ifølge grundloven før eller senere, man kan ikke undgå det, og så kommer regnskabsdagens dag. Den ser jeg frem til, men jeg er overbevist om, eller rettere jeg ved, at hundredtusinder af mennesker rundt omkring i det danske samfund, som lider under denne regering og dette flertal, sandelig også ser frem til den dag.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg spurgte i mit første indlæg den socialdemokratiske ordfører om socialdemokratiets holdning til uddannelsesstilbudsordningen efter et valg, hvis man selv stod med ansvaret, og jeg fik det svar, at man selvfølgelig ville bevare uddannelsesstilbuddene, men også jobtilbuddene; man ville også sikre, at de langtidsledige bevarede tilknytningen til arbejdsmarkedet, men ville ikke nedsætte satser.

Med hensyn til tilknytningen til arbejdsmarkedet er der ingen uenighed mellem os,

for det er også situationen i henhold til vores aftale med regeringen. Men jeg vil alligevel godt have uddybet svaret, for hvad betyder hr. Svend Aukens svar? Betyder hr. Svend Aukens svar, at socialdemokratiet vil gå ind for, vil sørge for, at en ledig uden nogen tidsgrænse gennem skiftende arbejds- og uddannelsesstilbud kan oppebære maksimale dagpenge? Det er jo det, der er kernespørgsmålet. Betyder det, at man efter hr. Svend Aukens opfattelse skal indrette sig sådan, at hvis man én gang i sin tilværelse efter det fyldte 18. år har haft 26 ugers arbejde og kvalificeret sig til maksimale dagpenge, har man ubegrænset ret uden tidsbegrænsning til maksimale dagpenge via uddannelsesstilbud og jobtilbud uden at have nogen egentlig tilknytning til arbejdsmarkedet? Er det sådan, jeg skal forstå hr. Svend Auken? Hvis det er det, vil jeg gerne spørge: er dette i overensstemmelse med lovgivningen, med § 43 i arbejdsløshedsforsikringsloven?

Der er i år kommet et helt nyt element ind i den politiske debat. Først SiD, siden LO og andre organisationer har besluttet at satse et meget stort beløb, 250 mill. kr., på en kampagne mod regeringen og det radikale venstre. Den beslutning er selvfølgelig for det første et udtryk for, at man har for mange penge, og undertiden sker det jo for mennesker – og det sker altså også for organisationer – der har for mange penge, at de gør helt ekstravagante ting, når de ikke rigtig ved, hvad de skal bruge pengene til. Beløbet her er enormt. Jeg har prøvet at sætte det i forhold til det radikale venstres budget, og i forhold hertil er beløbet så stort, at jeg har nøjedes med at tage renterne af beløbet.

Renterne af 250 mill. kr. i bare ét år er ca. 30 mill. kr. Det er i hvert fald nok til med vores budget at finansiere det radikale venstre i 15-20 år. Det er udtryk for et lidt uhyggeligt misforhold mellem vilkårene for henholdsvis organisationer og politiske partier.

Det skal jeg dog ikke opholde mig ved, men i virkeligheden er det også udtryk for afmagt. Man kan ikke købe sig til den politiske magt. Fagbevægelsen vil erfare, som så mange andre rige har gjort det, at for penge kan man ikke købe alt. Afmagt er det jo, fordi det overhovedet er nødvendigt.

Sådan var det faktisk ikke i gamle dage; da kom sammenholdet af sig selv, fordi man havde fælles interesse i bedre løn- og ar-

[Niels Helveg Petersen]

bejdsvilkår. Men sammenhold kan ikke købes for penge, og det er en fuldstændig fejl at antage, at det forholder sig sådan, så på trods af det helt uhyggelige misforhold mellem de beløbsstørrelser, man kan fyre af i propaganda, vil jeg alligevel sige: kom bare med millionerne og annoncerne og tryksagerne, også alle dem med de forkerte oplysninger i, og kom med de betalte kurser og konferencer! Det vil alligevel ikke give den politiske magt, for det hjælper alt sammen ikke, når man ikke grundlæggende i sine krav og ønsker er i overensstemmelse med det, som vi må betegne som tidens krav.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Hr. Niels Helveg Petersen spørger mig for anden gang, om socialdemokratiet, hvis der efter et valg – og vi får jo et folketingsvalg, inden denne ordning har nået at få sin fulde virkning – kommer et andet flertal, vil fjerne den nedsættelse af dagpengene, som jo er den ubehagelige del af den aftale, de radikale har indgået med regeringen.

Dertil er svaret: ja, det vil vi. Det er et klart tilsagn, et klart løfte, og min formodning er, at de radikale vil hjælpe os med det, måske endda før et valg. For hvad er det, de radikale har sagt? De har sagt: vi har fået indsat en bestemmelse om, at loven skal tages op til revision i 1986–87, og hvis det viser sig, at der ikke er blevet givet de nødvendige uddannelses tilbud med tilstrækkelig gode beskæftigelsesudsigter, vil vi have lavet hele ordningen om. Og man har lagt meget, meget stor vægt på, at der ikke skal være nogen automatik med, at folk efter januar 1988 automatisk glider over på nedsatte dagpenge på 70 pct. og 55 pct. Ordningen er sådan indrettet, at der er denne automatik, men jeg har forstået det radikale venstre sådan, at det har man lagt stor vægt på at undgå, og det er altså et fælles ønske at undgå dette. Det er bare ærgerligt, at man ikke tænkte på det, før man kom med forslaget.

Så vil jeg også sige til hr. Niels Helveg Petersen, at jeg tror, han har fuldstændig ret i, at man ikke kan købe sig til politisk indflydelse, politisk magt, i vort samfund, og jeg tror, han har ret, når han siger, at når faglige organisationer i disse år og måneder går meget aktivt ind i oplysningskampagner osv., så

sker det bl.a. ud fra en følelse af afmagt. For hvad er det, der er sket? Det er, at mennesker, der tidligere var vant til, at der blev taget hensyn til, hvad de mente, der var med til at træffe beslutninger i vort samfund på lige fod med andre, nu holdes helt udenfor, mens der i snævre forhandlingsmøder mellem en lille kreds af radikale politikere og en lille kreds af ministre træffes vidtrækkende beslutninger for deres hverdag, uden at de bliver hørt, uden at de har haft mulighed for en offentlig debat osv., inden beslutningerne bliver truffet. Derfor igangsætter de oplysningskampagner, debatter osv., men jeg er enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at naturligvis er det argumenterne, holdningerne, der tæller, det er ikke et spørgsmål om økonomiske ressourcer.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kender lige så godt som hr. Svend Auken de forudsætninger, som er indbygget i uddannelsesstilbudsordningen, nemlig at der skal skaffes det tilstrækkelige antal uddannelses tilbud. Det er en klar forudsætning. Det, mit spørgsmål går ud på, er: hvis denne forudsætning i øvrigt er opfyldt, er det så også socialdemokratiets opfattelse, at der skal eksistere en ret til tidsbegrænset at være på maksimale dagpenge ved skiftende uddannelses- og arbejdstilbud? Det er kerne-spørgsmålet. Det har hr. Svend Auken sådan set besvaret, og derfor skal jeg ikke bore mere i det, men det er i hvert fald en anden holdning end den, man tidligere har haft også under socialdemokratiske regeringer.

Jeg tror ligesom hr. Svend Auken ikke, at man kan købe den politiske magt for 250 mill. kr. – heldigvis. Og med hensyn til de snævre forhandlinger mellem nogle fra regeringen og nogle fra det radikale venstre ved jeg ikke, om mennesker bliver sat mere uden for beslutningsprocesserne nu end før, da en anden regering sad og forhandlede med nogle politikere fra det radikale venstre, CD, kristeligt folkeparti, og hvem der nu ellers var med. Jeg kan ikke se noget som helst nyt i den situation.

Til sidst kan jeg da oplyse, at den radikale folketingsgruppe ikke kan stemme for nogen af de foreslåede dagsordener, men vil stemme imod.

Pia Kjærsgaard (FP):

Undskyldningernes holdeplads findes hos regeringen. Selv den største tilhænger af den borgerlige regerings politik må efterhånden indrømme, at regeringen ikke har fået styr på underskuddet. Regeringen ved det i øvrigt også godt selv. Bortforklaringerne har været mange, men fælles for dem alle sammen har været, at næste år kommer det til at gå bedre. Løbende reviderer regeringen sine forudsigelser, så de tilpasses de mere og mere dystre resultater.

Da socialdemokratiet havde regeringsmagten, blev den danske befolkning gang på gang mødt med nye afgifter, nye skatter og et forringet betalingsbalanceunderskud. Efter tre års borgerligt styre har den danske befolkning mødt nye afgifter, nye skatter, en reallønsnedgang og et rekordstort betalingsbalanceunderskud.

Det er derfor velbegrundet, når fremskridtspartiet igen og igen har advaret imod den førte økonomiske politik. Sandheden er ved at gå op for befolkningen, hvilket regeringspartierne faldende galluptal viser, mens S' og SFs tal stiger.

Risikoen er nu, at Danmark får et rødt kabinet efter et valg, og det vil fremskridtspartiet gerne være med til at modvirke. Derfor må vi opfordre statsministeren til at indtræde fremskridtspartiet i forhandlinger om den økonomiske politik, inden regeringen begår harakiri med sin skattereform. Tages der hensyn til fremskridtspartiets synspunkter i disse forhandlinger, vil et rødt kabinets chancer være udpillet.

Et af de mange områder, hvor regeringen har svigtet groft, har været i fagforeningssagerne. Grundloven bliver brudt, et faktum, som udenrigsministeren selv har indrømmet over for Hardy Hansen i Søndagsavisen den 19. maj, men som den borgerlige regering altså kan leve med, og det er jo bemærkelsesværdigt. Regeringen griber ikke ind trods initiativer fra fremskridtspartiets side for at få disse ulovligheder standset. De borgerlige springer hver evig eneste gang i målet, senest den 22. maj, da fremskridtspartiet havde rejst en forespørgselsdebat i folketingssalen. Da var undskyldningen, at man ville afvente højeresterets dom i HT-sagen.

Over for hr. Niels Helveg Petersen kan jeg oplyse, hvis han ikke er klar over det, at ord-

føreren for et af regeringspartierne, hr. Bruvsvang fra CD, absolut ikke kunne se, at der var noget som helst galt i, at alle disse millioner blev brugt på at bekæmpe den borgerlige regering. Altså en masse undskyldninger for ikke at gøre noget som helst for retten til frit at vælge fagforening, vel sagtens fordi regeringen ikke tør efter den seneste konfrontation med fagbevægelsen, efter balladen ved indgrebet i overenskomsterne.

Til efteråret dumper så skattevæsenets ekstra hilsen til en lang række borgere ind ad døren. På næsten samme tid afsendes de fire girooprævninger på den tvungne opsparring. Det bliver i sandhed et efterår, hvor mange kommer til at tænke på regeringens politik. Fremskridtspartiet stemte imod den tvungne opsparring, der skal bremse det private forbrug. Vi havde hellere set, at staten var blevet tvunget til at spare, men det ønsker regeringen og de radikale ikke. Det er fortsat den enkelte borger, der må holde for i regeringens spareprogram. Skatter og afgifter stiger, borgernes penge konfiskeres. Hvem kan se logikken? Fremskridtspartiet kan i hvert fald ikke.

Maisted (FD):

Jeg er fuldstændig uenig med hr. Niels Helveg Petersen og hr. Svend Auken, når de pludselig vil give befolkningen det indtryk, at penge ikke spiller nogen rolle i politik. Det er indlysende, at reklame og markedsføring giver magt, at penge giver magt. Det er en af årsagerne til, at socialdemokratiet har 56 mandater her i folketinget. Men det var ikke så meget det, jeg ville sige.

Jeg vil sige til statsministeren, at det foruroliger mig meget, at han siger, at man vil overholde målet: 15 mia kr. i underskud i 1985, og samtidig tilføjer, at man vil fastholde den offentlige sektor. Jeg vil godt citere fra Industrirådets pjece »Udlandsgælden, statsgælden og industrien«, side 45:

»Hvis man ikke klarer at fremskaffe et eksportoverskud ved at blive mere konkurrencedygtig, så må det ske på en anden måde, f.eks. ved at sætte skatter og afgifter op for at mindske de indkomster, folk kan bruge til privat forbrug. Men det er en meget kostbar og pinefuld løsning for landet, fordi en nedsættelse af det gennemsnitlige privatforbrug med f.eks. 1 mia kr. kun vil formind-

[Maisted]

ske importen med måske en tredjedel. Der skal altså spares ca. 3 mia. kr. af det private forbrug for at mindske betalingsbalancens underskud med 1 mia. kr., og en så stor nedgang i private indkøb betyder, at der mistes mange danske arbejdspladser, fordi forbrugerne også bliver nødt til at købe færre danske varer.«

Jeg må advare statsministeren imod at gå den vej at øge skatter og afgifter. De frie demokrater har hele tiden sagt til regeringspartierne og det radikale venstre: I bliver nødt til at lave offentlige besparelser for at løse disse problemer, ellers får I øget arbejdsløshed; og I når intet ved at gennemføre en politik, hvor man bare øger skatter og afgifter. Vi har jo set, at hvis man letter det økonomiske pres på dansk erhvervsliv gennem rentesækning og en fast kronkurs, får man en positiv udvikling, man får flere mennesker i arbejde. Hvorfor ikke fortsætte denne linje ved at lave offentlige besparelser, øge investeringerne i det private erhvervsliv og skaffe flere arbejdspladser? Den anden vej ligner jo til forveksling den, som socialdemokratiet foreslår, og som efter de oplysninger, som man må formode er rigtige, betyder, at man skaber omkring 10.000 arbejdsløse for hver gang man forsøger at nedsætte betalingsbalanceunderskuddet med 1 mia. kr. ved at øge skatter og afgifter. Det er en uholdbar løsning, og derfor er det logisk og rigtigt at lave offentlige besparelser. Det hjælper den danske befolkning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Svend Auken (S) (se foran)

forkastedes, idet 65 (S, SF og VS) stemte for, 81 (KF, V, RV, CD, KrF, FP og FD) imod.

Forslag om motiveret dagsorden af Gert Petersen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS) (se foran)

forkastedes, idet 65 (S, SF og VS) stemte for, 79 (KF, V, RV, CD, KrF, FP og FD) imod.

Forslag om motiveret dagsorden af Pia Kjærsgaard (FP) (se foran)

forkastedes, idet 4 (FP og FD) stemte for, 141 (S, KF, V, SF, RV, CD, KrF og VS) imod; 1 (S) (ved en fejlafstemning) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Forsvarsudvalget har afgivet tillægsbetænkning over:

Forslag til folketingsbeslutning om begyndende erstatningsbyggeri af helikopterbærende fiskeriinspektionsskibe til Grønland og Færøerne. (Af Pelle Voigt (SF) m.fl.). (Beslutningsforslag nr. B 114).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Forsvarsudvalget har afgivet beretninger over følgende forslag:

Forslag til folketingsbeslutning om kontrol med overholdelsen af Danmarks atomvåbenfrihed. (Af Albrechtsen (VS) og Thoft (SF)). (Beslutningsforslag nr. B 15).

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod kemiske og bakteriologiske våben. (Af Albrechtsen (VS) og Thoft (SF)). (Beslutningsforslag nr. B 23).

Forslag til folketingsbeslutning om at fjerne ethvert dansk bidrag til atomvåben. (Af Thoft (SF) og Albrechtsen (VS)). (Beslutningsforslag nr. B 24).

Forslag til folketingsbeslutning om udsættelse af beslutningen om NATOs doktrin FOFA. (Af Albrechtsen (VS) og Thoft (VS)). (Beslutningsforslag nr. B 42).

Forslag til folketingsbeslutning om øget parlamentarisk-demokratisk kontrol med Danmarks deltagelse i NATO. (Af Albrechtsen (VS) og Thoft (SF)). (Beslutningsforslag nr. B 98).

Forslag til folketingsbeslutning om ikke-førstebrug af atomvåben. (Af Albrechtsen (VS) m.fl. og Riishøj (SF) m.fl.). (Beslutningsforslag nr. B 101).

Eksemplarer vil blive omdelt.

[Formanden]

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljø- og planlægningsudvalget (29/5 85):

Udtræder: Ellefsen (V)

Ny stedf.: Hanne Severinsen (V)

Kommunaludvalget (30/5 85):

Udtræder: Helle Degn (S)

Nyt medl.: Søren Hansen (S)

Udtræder: Jytte Andersen (S)

Nyt medl.: Lykketoft (S)

Socialudvalget (30/5 85):

Udtræder: Jytte Hilden (S)

Nyt medl.: Torben Lund (S)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (30/5 85):

Udtræder: Skrumsager Skau (V)

Ny stedf.: Svend Heiselberg (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 31. maj 1985, kl. 10.00.

Angående dagsordenens indhold skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.05
